

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY PORĄBKA
NA LATA 2009-2012
Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2016**

Autor opracowania: **mgr inż. Ilona Bogusz**

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP.....	4
1.1 Wprowadzenie.....	4
1.2 Uwarunkowania programu.....	5
1.3 Główne cele i kierunki rozwojowe gminy.....	14
1.4 Zakres i elementy składowe „Programu”.....	14
2. OCENA POLITYKI OCHRONY ŚRODOWISKA W GMINIE W OKRESIE REALIZACJI PROGRAMU 2002-2008.....	16
3. OCENA AKTUALNEGO STANU ŚRODOWISKA.....	19
3.1 Wprowadzenie.....	19
3.2 Stan sanitarny powietrza atmosferycznego.....	23
3.3 Hałas.....	24
3.4 Zasoby wodne.....	31
3.5 Gospodarka odpadami.....	41
3.6 Gleby.....	44
3.7 Surowce mineralne.....	45
3.8 Przyroda.....	47
3.9 Nadzwyczajne zagrożenia środowiska.....	53
4. SZCZEGÓŁOWY PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA.....	63
5. ORGANIZACJA ZARZĄDZANIA OCHRONĄ ŚRODOWISKA.....	82
5.1 Wprowadzenie.....	82
5.2 Strategia stosowania instrumentów polityki ekologicznej.....	82
5.3 Instrumenty prawne.....	83
5.4 Instrumenty finansowe.....	91
5.5 Instrumenty społeczne.....	93
5.6 Organizacja zarządzania programem.....	94

<u>5.7 Monitoring jakości środowiska i polityki ekologicznej.....</u>	<u>95</u>
<u>6. FINANSOWANIE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA.....</u>	<u>98</u>
<u>6.1 Zestawienie zadań inwestycyjnych krótkoterminowych przewidzianych do realizacji w ramach programu z przewidywanymi orientacyjnymi kosztami .....</u>	<u>98</u>
<u>6.2 Struktura finansowania „Programu” .....</u>	<u>101</u>
<u>6.3 Analiza finansowa.....</u>	<u>102</u>
<u>Spis rysunków.....</u>	<u>108</u>
<u>Spis tabel.....</u>	<u>108</u>

1. WSTĘP

1.1 Wprowadzenie

Zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. „Prawo ochrony środowiska” (Dz. U. Nr 62/2001, poz. 627 z późn. zm.) , a w szczególności Działem III Ustawy – „Polityka ekologiczna oraz programy ochrony środowiska” do zadań organów wykonawczych gmin, w celu realizacji polityki ekologicznej państwa, należy sporządzanie gminnych programów ochrony środowiska. Programy takie winny uwzględniać:

- a) cele ekologiczne;
- b) priorytety ekologiczne;
- c) poziomy celów długoterminowych;
- d) rodzaj i harmonogram działań proekologicznych;
- e) środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe.

Program ochrony środowiska dla gmin przyjmuje się na 4 lata, z tym, że przewidziane w nim działania w perspektywie obejmują kolejne 4 lata.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Porąbka na lata 2002-2004 z perspektywą do roku 2008 sporządzony został w 2003 roku i przyjęty dnia 19 lutego 2003 roku Uchwałą Rady Gminy Porąbka (Uchwała Nr IV/29/2003 w sprawie uchwalenia Programu Ochrony Środowiska) jako realizacja ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. nr 62, poz. 627, z późniejszymi zmianami).

Szczegółowy zakres, sposób oraz forma sporządzania Programu Ochrony Środowiska (POŚ) jest zgodna z przyjętymi 21 grudnia 2002 roku przez Ministerstwo Środowiska „Wytycznymi do sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym”. Wytyczne „...mają charakter ramowy i mogą być wykorzystane jako materiał pomocniczy przy sporządzaniu programów ochrony środowiska”.

Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Porąbka opracowana została z uwzględnieniem układu strukturalnego „Wytycznych...” i zawiera między innymi elementy takie jak:

- racjonalne użytkowanie zasobów naturalnych,
- poprawa jakości środowiska,
- narzędzia i instrumenty realizacji programu,
- harmonogram realizacji i nakłady na realizację programu,
- kontrola realizacji programu

Niniejsza aktualizacja Programu Ochrony Środowiska została opracowana ze względu na fakt, iż mija ustawowy termin wykonania aktualizacji oraz ze względu na wprowadzone zmiany w prawodawstwie. Nawiązuje do zawartości Projektu Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016 oraz uwzględnia zapisy istniejącego

Programu ochrony środowiska dla gminy Porąbka, a także obowiązki gmin wynikające z ustawy o samorządzie gminnym (Dz.U. nr 142/2001, poz. 1591 z późn. zm.).

Aktualizacja uwzględnia aktualnie obowiązujące przepisy prawa krajowego jak i unijnego oraz wszystkie wymogi stawiane Polsce w związku z członkostwem w Unii Europejskiej.

Program nawiązuje do innych dokumentów strategicznych: gminy, powiatu, województwa śląskiego, jak również do dokumentów krajowych, w tym Polityki Ekologicznej Państwa.

Realizacja "Programu..." wiąże się z koniecznością poniesienia kosztów związanych przede wszystkim z inwestycjami, ale także z działaniami nieinwestycyjnymi (np. monitoring wdrażania programu). Oczywiście efektywność wykonania programu zależy także od stworzenia racjonalnego systemu zarządzania środowiskiem, który to system wymusi właściwą strategię planowania budżetu. Niemniej jednak, możliwości finansowe (środki wewnętrzne i zewnętrzne) były czynnikiem determinującym zarówno cele polityki ochrony środowiska, jak i strategię wdrożeniową przełożoną na konkretne działania. Na uwagę zasługuje dotychczasowe planowanie inwestycji proekologicznych, oparte o rzetelną ocenę możliwości finansowych Gminy.

Przedstawiona „Aktualizacja Programu ochrony środowiska dla gminy Porąbka” jest długoterminowym planem strategicznym do roku 2016 oraz krótkoterminowym planem wdrożeniowym na najbliższe cztery lata (2009-2012). Uwzględnia on fakt, że Gmina Porąbka jest odpowiedzialna m.in. za kreowanie polityki, która z jednej strony ma prowadzić do rozwoju gospodarczego gminy, zaś z drugiej zapewnić racjonalne korzystanie z zasobów środowiska, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

1.2 Uwarunkowania programu

1.2.1 Wprowadzenie

Polityka ochrony środowiska każdego miasta/gminy zależy zarówno od specyfiki danego obszaru (warunki naturalne, stan środowiska, rozwój gospodarczy i społeczny, itp.), jak i od szeregu czynników zewnętrznych, które warunkują kierunki działań. Zatem, bardzo istotną rolę w procesie definiowania programu pełniły zapisy zawarte zarówno w dokumentach polityki ekologicznej państwa, Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego, Programu Ochrony Środowiska Województwa Śląskiego do roku 2004 oraz cele długoterminowe do roku 2015 jak i uwarunkowania wynikające z prawodawstwa Unii Europejskiej. Następnym istotnym czynnikiem były możliwości finansowe gminy, bowiem władze gminy zainteresowane są programem realnym do wdrożenia.

1.2.2 Założenia Polityki ekologicznej państwa

Projekt Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016 stanowi aktualizację Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010. Jest to odniesienie jej celów i niezbędnych działań do aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej oraz stanu środowiska. Potrzeba aktualizacji wynikała też z uzyskania przez Polskę członkostwa w Unii Europejskiej. Stwarza to, z jednej

strony, szansę szybkiego rozwiązania wielu problemów ochrony środowiska i poprawy jakości życia mieszkańców, przykładowo poprzez możliwość korzystania ze środków finansowych UE, z drugiej strony oznacza konieczność spełnienia wymagań wynikających z Traktatu Akcesyjnego oraz osiągania celów wspólnotowej polityki ekologicznej. Zasady realizacji Polityki Ekologicznej Państwa zostały przyjęte jako podstawa realizacji opracowania niniejszego dokumentu jakim jest Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Porąbka. Nadrzędnym, strategicznym celem polityki ekologicznej państwa jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego kraju (mieszkańców, zasobów przyrodniczych i infrastruktury społecznej) i tworzenie podstaw do zrównoważonego rozwoju społeczno - gospodarczego. Realizacja tego celu osiągana będzie poprzez niezbędne działania organizacyjne, inwestycyjne (w tym wdrażanie postanowień Traktatu Akcesyjnego), tworzenie regulacji dotyczących zakresu korzystania ze środowiska i reglamentowania poziomu tego wykorzystania w najważniejszych obszarach ochrony środowiska.

Polityka ekologiczna Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016 zawiera:

Kierunki działań systemowych

- Uwzględnienie zasad ochrony środowiska w strategiach sektorowych
- Aktywizacja rynku na rzecz ochrony środowiska
- Zarządzanie środowiskowe
- Udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska
- Rozwój badań i postęp techniczny
- Odpowiedzialność za szkody w środowisku
- Aspekt ekologiczny w planowaniu przestrzennym

Ochrona zasobów naturalnych

- Ochrona przyrody
- Ochrona i zrównoważony rozwój lasów
- Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi
- Ochrona powierzchni ziemi
- Gospodarowanie zasobami geologicznymi

Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego

- Środowisko a zdrowie
- Jakość powietrza
- Ochrona wód
- Gospodarka odpadami
- Oddziaływanie hałasu i pól elektromagnetycznych
- Substancje chemiczne w środowisku

Ustawa Prawo ochrony środowiska w art. 13 stwierdza, że polityka ekologiczna państwa ma na celu stworzenie warunków niezbędnych do realizacji ochrony środowiska. We współczesnym świecie oznacza to przede wszystkim, że polityka ta powinna być elementem równoważenia rozwoju kraju i harmonizowania z celami ochrony środowiska celów gospodarczych i społecznych. Oznacza to także, że realizacja polityki ekologicznej państwa w coraz większym stopniu powinna dokonywać się poprzez zmiany modelu produkcji i konsumpcji, zmniejszanie materiałochłonności, wodochłonności i energochłonności

gospodarki oraz stosowanie najlepszych dostępnych technik i dobrych praktyk gospodarowania, a dopiero w dalszej kolejności poprzez typowo ochronne, tradycyjne działania takie jak oczyszczanie gazów odlotowych i ścieków, unieszkodliwianie odpadów. Oznacza to również, że aspekty ekologiczne powinny być obligatoryjnie włączane do polityk sektorowych we wszystkich dziedzinach gospodarowania, a także do strategii i programów rozwoju na szczeblu regionalnym i lokalnym. Nadrzędną wartością w polityce ekologicznej państwa jest człowiek, co oznacza, że zdrowie społeczeństwa, komfort środowiska, w którym żyją i pracują ludzie, życie obywatela są głównym kryterium realizacji polityki ekologicznej na każdym szczeblu. Polityka ekologiczna państwa ma służyć zaspokojeniu rosnących potrzeb człowieka. Wiodącą zasadą polityki ekologicznej państwa jest przyjęta w Konstytucji RP zasada zrównoważonego rozwoju, która uzyskała prawo obywatelstwa wśród społeczeństw świata w wyniku Konferencji Narodów Zjednoczonych w Rio de Janeiro w 1992 r. Istotą zrównoważonego rozwoju jest równorzędne traktowanie racji społecznych, ekonomicznych i ekologicznych.

1.2.3   *Założenia Strategii rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000-2020*

„Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000-2020” powstała w wyniku przeprowadzenia aktualizacji „Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000 – 2015”. Jedną z podstawowych przesłanek aktualizacji było pojawienie się kilku strategicznych dokumentów szczebla unijnego i krajowego. W wyniku aktualizacji powstał dokument o uproszczonej strukturze, przejrzysty, wykorzystujący doświadczenia minionych lat, uwzględniający zmiany uwarunkowań, które zaszły w otoczeniu, w tym przede wszystkim przystąpienie Polski do Unii Europejskiej

Sejmik Województwa Śląskiego Uchwałą z dnia 4 lipca 2005 nr II/37/6/2005 przyjął „Strategię Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000 – 2020”, dokument ten jest aktualizacją przyjętej we wrześniu 2000 „Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000 – 2015”. W ramach 3 pól strategicznych, dla których przeprowadzono analizę SWOT, zidentyfikowano po 2 priorytety dziedzinowe:

- Pole Zasoby ludzkie, równość szans i zagadnienia społeczne z priorytetami:
  - priorytet: edukacja, kultura, mobilność i aktywizacja zasobów ludzkich,
  - priorytet: integracja społeczna, bezpieczeństwo i zdrowie,
- Pole Gospodarka, innowacyjność i inne ramowe uwarunkowania z priorytetami:
  - priorytet: restrukturyzacja i rozwój gospodarki,
  - priorytet: innowacje, technologie, działalność B+R,
- Pole Infrastruktura, aspekty przestrzenne, środowisko z priorytetami:
  - priorytet: ochrona i kształtowanie środowiska oraz przestrzeni,
  - priorytet: transport, komunikacja i informacja,

W ramach celu strategicznego IV: „Poprawa jakości środowiska naturalnego i kulturowego oraz zwiększenie atrakcyjności przestrzeni” wyznaczono kierunki działań:

- Wspieranie rozwoju obszarów metropolitalnych
- Zagospodarowanie centrów miast oraz zdegradowanych dzielnic
- Rewitalizacja terenów zdegradowanych
- Kształtowanie ośrodków wiejskich
- Uporządkowanie i wdrożenie systemu gospodarki odpadami
- Utworzenie systemu kształtowania i wykorzystania zasobów wodnych
- Polepszenie jakości powietrza
- Ochrona przed hałasem

1.2.4 Założenia Programu Ochrony Środowiska Województwa Śląskiego do roku 2004 oraz cele długoterminowe do roku 2015

W „Programie ochrony środowiska województwa śląskiego do roku 2004 oraz cele długoterminowe do roku 2015” wyznaczono cele dla każdej z dziedzin ochrony środowiska:

- **Ochrona zasobów wodnych**

Cel długoterminowy do 2015 roku:

Przywrócenie wysokiej jakości wód powierzchniowych oraz ochrona jakości wód podziemnych i racjonalizacja ich wykorzystania.

- **Ochrona powietrza atmosferycznego**

Cel długoterminowy do 2015 roku

Polepszenie jakości powietrza atmosferycznego, z następującymi kierunkami działań:

- redukcja niskiej emisji,
- zintegrowanie i rozbudowa systemu ciepłowniczego regionu,
- promocja wykorzystania alternatywnych źródeł energii cieplnej

- **Ochrona przed hałasem**

Cel długoterminowy do 2015 roku:

Zmniejszenie uciążliwości hałasu dla mieszkańców i środowiska poprzez obniżenie jego natężenia do poziomu obowiązujących standardów, z następującymi kierunkami działań:

- eliminacja czynności powodujących hałas,
- stosowanie rozwiązań technicznych i organizacyjnych zapobiegających powstawaniu lub przenikaniu hałasu do środowiska, a także środków zmniejszających poziom hałasu.

- **Ochrona przed niejonizującym promieniowaniem elektromagnetycznym**

Cel długoterminowy do 2015 roku:

Kontrola i ograniczenie emisji promieniowania niejonizującego do środowiska, z następującymi kierunkami działań:

- wprowadzenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów poświęconych ochronie przed promieniowaniem z wyznaczeniem stref ograniczonego użytkowania m.in. wokół urządzeń elektroenergetycznych, radiokomunikacyjnych i radiolokacyjnych gdzie jest rejestrowane przekroczenie dopuszczalnych poziomów promieniowania niejonizującego.
- prowadzenie badań, które pozwolą na ocenę skali zagrożenia promieniowaniem.

- **Zapobieganie awariom przemysłowym**

Cel długoterminowy do 2015 roku:

Eliminowanie i zmniejszanie skutków dla środowiska z tytułu awarii przemysłowych.

Zgodnie z prawem ochrony środowiska, większość obowiązków wykonawczych spada na prowadzących zakłady przemysłowe, które muszą posiadać odpowiednie raporty, plany oraz programy.

- **Gospodarka odpadami**

Cel długoterminowy do 2015 roku:

Minimalizacja ilości powstających odpadów, wzrost wtórnego wykorzystania i bezpieczne składowanie pozostałych odpadów, z następującymi kierunkami działań:

- uporządkowanie obrotu odpadami i stworzenie warunków dla ich bezpiecznego unieszkodliwiania,
- stworzenie infrastruktury recyklingu odpadów,
- usuwanie odpadów niebezpiecznych z terenów objętych ochroną wód,
- utworzenie systemu ponadgminnych wysypisk komunalnych z pełnym wyposażeniem w instalacje segregacji odpadów,
- wzmocnienie i rozbudowę regionalnego monitoringu wytwarzania, unieszkodliwiania i składowania odpadów niebezpiecznych,
- likwidacja składowisk odpadów niebezpiecznych i stworzenie systemu bieżącej utylizacji odpadów,
- stworzenie regionalnego systemu stacji przeładunkowych odpadów i technologicznych instalacji utylizacji odpadów

- **Tereny poprzemysłowe**

Cel długoterminowy, do roku 2015:

Przekształcanie terenów poprzemysłowych i zdegradowanych województwa śląskiego, z następującymi kierunkami działań:

- likwidacja negatywnych skutków dawnej działalności przemysłowej
- zagadnienia rewitalizacji terenów poprzemysłowych i pogórnich.

- **Ochrona powierzchni ziemi i gleb**

Cel długoterminowy, do 2015 roku:

Racjonalne wykorzystanie zasobów glebowych, zwłaszcza w ujęciu długookresowym, z następującymi kierunkami działań:

- zagospodarowaniu gleb w sposób, który odpowiada w pełni ich przyrodniczym walorom i klasie bonitacji,
- lepszym dostosowaniu do naturalnego, biologicznego potencjału gleb, formy ich zagospodarowania oraz kierunków i intensywności produkcji,
- zmniejszeniu skali ograniczeń, jakie dla optymalnego wykorzystania biologicznego potencjału gleb stwarzają procesy degradacji spowodowanej emisją zanieczyszczeń, erozją oraz niewłaściwą agrotechniką,
- odpowiedniej zmianie struktury upraw, na glebach zanieczyszczonych substancjami niebezpiecznymi dla zdrowia.

- **Ochrona zasobów kopalin**

Cel długoterminowy, do 2015 roku:

Ochrona zasobów złóż poprzez ich racjonalne wykorzystywanie w koordynacji z planami rozwoju regionu, z następującymi kierunkami działań:

- likwidacja wyrobisk górniczych po eksploatacji łupków karbońskich,
- zagospodarowanie wyrobisk odkrywkowych po eksploatacji piasku i żwiru, w zależności od charakteru wyrobiska, w kierunku wodnym lub leśnym,
- preferowanie wydobywania podziemnego z podszadaniem wyrobisk, dla ograniczenia skali osiadań terenu
- rekultywacja terenów osiadań spowodowanych podziemną eksploatacją.

- **Ochrona przyrody**

Cel długoterminowy do 2015 roku:

Ochrona i wzrost różnorodności biologicznej (genetycznej gatunkowej i siedliskowej) i krajobrazowej oraz wzrost lesistości województwa i ochrona lasów, z następującymi kierunkami działań:

- wdrożenie systemu monitoringu stanu przyrody,
- opracowanie i wdrożenie systemu informacji o obiektach i obszarach szczególnie chronionych.

1.2.5 Założenia Strategii Powiatu Bielskiego

Strategia Rozwoju Powiatu Bielskiego do 2015 roku zakłada realizację następujących celów i działań związanych z ochroną środowiska:

Cel I: Tworzenie optymalnych warunków dla rozwoju turystyki i przedsiębiorczości w powiecie

Cel szczegółowy I.2. Zwiększenie lesistości powiatu

Działanie 1: Zwiększenie lesistości powiatu do 33% w 2015 roku

Działanie 2: Produkcja biomasy do celów energetycznych (np. wierzy, topoli) i komponentów biopaliwowych

Cel II: Poprawa jakości środowiska naturalnego

Ten cel zostanie osiągnięty poprzez realizację trzech pakietów działań kierunkowych wpisanych w trzy cele szczegółowe. Oto cele szczegółowe w ramach Celu II:

Cel szczegółowy II.1.   Wdrożenie kompleksowego systemu zagospodarowania odpadów

Działanie 1: Edukacja obywatelska na rzecz segregacji odpadów u źródła ich powstawania

Działanie 2: Wdrażanie systemu selektywnej zbiórki i składowania odpadów zgodnie z Planem Gospodarki Odpadami dla Powiatu Bielskiego

Cel szczegółowy II.2.   Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii na terenie powiatu

Działanie 1: Wykorzystanie energii geotermalnej jako źródła energii

Działanie 2: Wykorzystanie lokalnego potencjału energii wiatru, wód i słońca

Działanie 3: Wykorzystanie zasobów biomasy na potrzeby uzyskania dodatkowego źródła energii

Cel szczegółowy II.3.   Kształtowanie i rozwój obszarów wiejskich

Działanie 1: Zapobieganie powodziom i utrzymanie odpowiedniego stanu środowiska wodnego poprzez modernizację istniejących rowów przydrożnych, cieków powierzchniowych oraz urządzeń melioracyjnych

Działanie 2: Podejmowanie pozarolniczej działalności gospodarczej na terenach wiejskich

Działanie 3: Wspieranie rozwoju gospodarstw agroturystycznych i podnoszenia jakości świadczonych usług

Działanie 4: Inicjowanie przekształceń strukturalnych rolnictwa (wspieranie tworzenia grup producenckich, małych przetwórci, itp.)

1.2.6   Założenia Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Bielskiego

Cel nadrzędny 1:   Przywrócenie czystości wód powierzchniowych, ochrona zasobów wód podziemnych oraz zmniejszenie strat i zapewnienie wysokiej jakości wody do picia.

Cele szczegółowe

1. Wymiana wodociągów z rur stalowych, azbestocementowych i żeliwnych
2. Rozbudowa sieci wodociągowej
3. Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków
4. Budowa sieci kanalizacji sanitarnej na terenie Powiatu o łącznej długości L=1080km
5. Budowa oczyszczalni ścieków

6. Budowa oczyszczalni przydomowych na terenach zabudowy rozproszonej
7. Budowa kanalizacji deszczowej wraz z podczyszczalniami wód deszczowych
8. Rozpoznanie problemu starych studni kopanych – ewidencja i zabezpieczenie przed zanieczyszczeniem
9. Rozpoznanie potrzeb w zakresie zabezpieczenia przeciwpowodziowego
10. Budowa zbiorników wodnych
11. Ochrona, restytucja i właściwe kształtowanie pasów roślinności wzdłuż brzegów cieków wodnych
12. Edukacja oraz propagowanie postaw i zachowań motywujących ludność do oszczędzania wody
13. Propagowanie tzw. dobrych praktyk rolniczych w celu zmniejszenia zanieczyszczeń obszarowych przez związki biogenne

Cel nadrzędny 2: Ograniczenie do minimum negatywnego oddziaływania odpadów na środowisko

Cele szczegółowe

1. Objęcie wszystkich mieszkańców Powiatu zorganizowaną zbiórką odpadów użytkowych
2. Organizacja i rozwijanie systemu zbierania odpadów niebezpiecznych wydzielanych ze strumienia odpadów komunalnych
3. Likwidacja i rekultywacja dzikich składowisk odpadów
4. Budowa indywidualnych systemów utylizacji odpadów organicznych i systemu zbiórki biomasy
5. Budowa zakładu segregacji odpadów oraz termicznego przetwarzania odpadów

Cel nadrzędny 3: Poprawa jakości środowiska pod względem ochrony powierzchni Ziemi i gleb, w tym zwiększenie atrakcyjności powiatu

Cele szczegółowe

1. Zapobieganie degradacji i erozji gleb
2. Okresowa kontrola pH i zawartości metali ciężkich w glebach użytkowanych rolniczo
3. Rekultywacja terenów zdegradowanych
4. Wprowadzenie do produkcji upraw energetycznych
5. Coroczna aktualizacja rejestru zawierającego informacje o terenach, na których stwierdzono przekroczenie standardów jakości gleby
6. Poprawa infrastruktury technicznej gospodarstw
7. Edukacja ekologiczna

Cel nadrzędny 4: Ochrona środowiska i zasobów naturalnych

Cele szczegółowe

1. Poprawa jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji nieorganizowanej (obszarowej)

2. Poprawa jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji ze źródeł liniowych i powierzchniowych (transport)
3. Poprawa jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji zorganizowanej

Cel nadrzędny 5: Zapewnienie ludności atrakcyjnego miejsca zamieszkania, pracy i wypoczynku poprzez poprawę komfortu akustycznego środowiska

Cele szczegółowe

1. Ograniczenie hałasu komunikacyjnego
2. Tworzenie terenów wolnych od ponadnormatywnych oddziaływań akustycznych związanych z przemysłem i komunikacją

Cel nadrzędny 6: Kontrola i ograniczenie emisji ponadnormatywnego niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego do środowiska

Cele szczegółowe

1. Rozeznanie ponadnormatywnego oddziaływania pól elektromagnetycznych
2. Ograniczenie emisji ponadnormatywnego elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego do środowiska

Cel nadrzędny 7: Ochrona różnorodności biologicznej środowiska przyrodniczego Powiatu, jako elementu zwiększenia jego atrakcyjności

Cele szczegółowe

1. Utworzenie Ekologicznego Systemu Obszarów Chronionych (ESOCh) Powiatu
2. Realizacja ochrony czynnej w obszarach przyrodniczo cennych
3. Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa
4. Poprawa kondycji zdrowotno-sanitarnej lasów

Cel nadrzędny 8: Wzrost wykształcenia mieszkańców w zakresie ekologii oraz rozwój ich zdolności adaptacyjnych do zmian społecznych i gospodarczych

Cele szczegółowe

1. Edukacja ekologiczna nauczycieli
2. Tworzenie ośrodków edukacji ekologicznej
3. Realizacja programu edukacji ekologicznej dla szkół podstawowych i gimnazjów
4. Tworzenie kół ekologicznych
5. Organizacja wystaw proekologicznych
6. Promocja gospodarstw ekologicznych
7. Szkolenia i pokazy praktyczne dla rolników i działkowców w zakresie gospodarki ekologicznej

1.3 Główne cele i kierunki rozwojowe gminy

Rada Gminy W Porąbce uchwałą Nr XXI/127/08 z dnia 26 czerwca 2008 r. przyjęła zaktualizowaną „STRATEGIĘ ROZWOJU GMINY PORĄBKA”.

Strategia zakłada, że Gmina Porąbka w 2020 roku będzie nowoczesnie zarządzaną Gminą, opartą na zasadzie dwóch filarów: gospodarczego oraz społecznego. Filar gospodarczy to przede wszystkim harmonijny rozwój gminy, która w sposób bardzo szeroki pozyskuje pieniądze z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz innych dostępnych funduszy. Dzięki temu gmina posiada odnowioną infrastrukturę: drogi, kanalizację, infrastrukturę turystyczną, infrastrukturę edukacyjną i społeczną. Dzięki temu gmina Porąbka ma wyjątkowe położenie do uprawiania turystyki, ale też dzięki swej otwartości stwarza warunki dla rozwoju przedsiębiorczości. Aspekt społeczny gminy przejawia się w wykształceniu oraz pracowitości mieszkańców gminy, dzięki czemu gmina jest bezpieczna oraz przyjazna dla środowiska naturalnego, a ludzie mieszkający tutaj są otwarci wobec siebie i przyjaźnie nastawieni. Dzięki przemianom gospodarczym oraz społecznym o gminie Porąbka będzie można powiedzieć: **„tutaj dobrze jest mieszkać i żyć”**.

Strategia określa cele strategiczne oraz operacyjne. Pierwszym z celów strategicznych (cele pogrupowane zostały wg hierarchii ważności na podstawie analizy potrzeb) jest:

Cel strategiczny Nr I. **AKTYWNA OCHRONA ŚRODOWISKA**

Cel Operacyjny 1: Budowa i rozbudowa infrastruktury podstawowej dla ochrony środowiska

Cel Operacyjny 2: Sprawny system gospodarki odpadami oraz ochrona gleby, powietrza i wody.

Cel Operacyjny 3: Edukacja ekologiczna mieszkańców

1.4 Zakres i elementy składowe „Programu”

„Aktualizacja Programu ochrony środowiska dla gminy Porąbka” podobnie jak „Program ochrony środowiska dla gminy Porąbka” składa się z 6 rozdziałów. **Rozdział 1** omawia uwarunkowania „Programu”, a to m.in. komplementarność z programami wyższego rzędu oraz główne kierunki rozwojowe gminy.

Rozdział 2 omawia i ocenia politykę ochrony środowiska prowadzoną dotychczas w gminie.

W **rozdziale 3** przeanalizowano stan środowiska na podstawie badań prowadzonych przez PSSE w Bielsku-Białej oraz Śląski Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska – Delegatura w Bielsku-Białej. Opisano tu również potencjalne zagrożenia jak i stan aktualny infrastruktury ochrony środowiska

Rozdział 4 zawiera szczegółowy program ochrony środowiska z uwzględnieniem celów, priorytetów (zadania krótkoterminowe) oraz zadań przewidzianych do realizacji do roku 2016.

W **rozdziale 5** omówiono podstawowe instrumenty ochrony środowiska z podziałem na instrumenty prawne, finansowe i społeczne.

Rozdział 6 został poświęcony w całości finansowaniu „Programu ochrony środowiska dla gminy Porąbka”. Zawiera on harmonogram rzeczowo-finansowy wdrażania programu na lata 2009-2013 oraz proponowany montaż finansowy przedsięwzięć.

2. Ocena polityki ochrony środowiska w gminie w okresie realizacji Programu 2002-2008.

Głównymi założeniami, jakimi kierują się władze gminy planując zadania w zakresie ochrony środowiska są m.in.:

- sprawnie funkcjonujący system usuwania ścieków sanitarnych,
- zminimalizowanie obciążenia finansowego budżetu Gminy kosztami usuwania ścieków,
- sprawnie funkcjonujący system gospodarki odpadami,
- dostarczenie mieszkańcom wody zdanej do picia,
- wykorzystanie inwestycji komunalnych do rozwiązywania bieżących problemów gospodarczych Gminy,
- zabezpieczenie ekosystemu przed negatywnym wpływem odprowadzanych do niego ścieków oraz odpadów,
- maksymalne wykorzystanie finansowych instrumentów ochrony środowiska

Założenia techniczne:

- docelowo wszyscy mieszkańcy Gminy oraz wszelkie instytucje i firmy powinny być podłączone do systemu kanalizacji sanitarnej,
- system powinien spełniać wszelkie warunki sanitarne i inne, określone polskim prawem tak, aby opłaty z tytułu korzystania ze środowiska były jak najmniejsze, a kary nie powinny występować wcale,
- system powinien spełniać przepisy wynikające z naszego członkostwa w Unii Europejskiej,
- koszty inwestycyjne i eksploatacyjne działań w dziedzinie ochrony środowiska powinny być zoptymalizowane,
- sterowanie i nadzór nad pracą systemu powinny być dostosowane do możliwości kadrowych gminy,
- zastosowane rozwiązania powinny zapewniać wysoką jakość i niezawodność pracy,
- należy w maksymalnym zakresie wykorzystać potencjał, w który już zainwestowano,
- należy szczególnie uwzględnić zamierzenia inwestycyjne znajdujące się w fazie realizacji lub planowania.

W związku z występowaniem na terenie gminy ujęć wody pitnej wykorzystywanych przez Przedsiębiorstwo AQUA S.A. z Bielska-Białej, dostarczającego wodę dla ludności w okolicach Bielska oraz przez GPW Katowice dostarczającego wodę dla aglomeracji Górnego Śląska, jak również licznych potoków i rzek zawierających się w dorzeczu Soły będącej dopływem Wisły, **gmina główny nacisk położyła na uporządkowanie gospodarki ściekowej.**

Gmina Porąbka począwszy od roku 1994 roku podjęła działania w kierunku budowy systemu oczyszczania ścieków w Gminie. Ze względu na sąsiedztwo dużej oczyszczalni w Gminie Kęty zdecydowano o budowie systemu przerzutu ścieków na tę właśnie oczyszczalnię oraz udział w finansowaniu modernizacji i rozbudowy oczyszczalni ścieków w Kętach.

Rozpoczęcie wspólnych działań Gmin Porąbka i Kęty udokumentowane jest Uchwałą Rady Miejskiej w Kętach z dnia 20 maja 1994r. Ta uchwałą wyznaczyła kierunek rozwiązania gospodarki ściekami w obu gminach, którego kontynuacją było zawarcie porozumienia wstępnego pomiędzy gminami w dniu 3 lutego 1995r. kolejnym dokumentem wyznaczającym ramy współpracy stron jest protokół z rady technicznej z dnia 23.02.1996r., na której określono ilości ścieków przyjmowanych na oczyszczalnię obecnie, w I etapie jej rozbudowy i w II etapie jej rozbudowy (docelowo). Protokół wyjaśnia, że I etap rozbudowy zakłada przyjęcie ścieków z lewobrzeżnej części gminy Porąbka.

W dniu 2.11.1999r. została zawarta umowa pomiędzy gminami, która określa realizację inwestycji, podział kosztów finansowania działań inwestycyjnych, zasady odbioru ścieków z Gminy Porąbka, zasady gospodarki mieniem.

Od roku 1999 w ramach uporządkowania gospodarki ściekowej wykonano następujące zadania:

1. Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w Kętach – udział gminy Porąbka w całkowitych nakładach inwestycyjnych wynosi 20%.
2. Budowa kolektora przerzutowego w Kętach Podlesiu – udział gminy Porąbka w całkowitych nakładach inwestycyjnych wynosi 40%.
3. Budowa kanalizacji sanitarnej w lewobrzeżnej części gminy Porąbka – etap I
4. Budowa kanalizacji sanitarnej w lewobrzeżnej części gminy Porąbka – etap II
5. Budowa kanalizacji sanitarnej w na terenie gminy Porąbka obejmująca rejony: Kobiernice przysiółek Międzymoście oraz Czaniec Dolny,
6. Budowa kanalizacji w Czańcu Dolnym – ul. Karpacka i Bukowska,

Ogółem wybudowano 28,2 km sieci kanalizacji sanitarnej, do której podłączono 830 budynków, umożliwiono podłączenie do kanalizacji łącznie 3 450 mieszkańców.

Powyższe zadania realizowane były przy udziale finansowym Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach, Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Fundacji EkoFundusz w Warszawie.

Ponadto Gmina posiada przygotowane dokumentacje projektowe wraz z pozwoleniami na budowę następujących zadań:

- Budowa kanalizacji sanitarnej Gminy Porąbka – sołectwo Czaniec – wzdłuż ulic: Królewskiej, Koralowej, Kryształowej oraz część ulicy Kościelnej
wraz
z przyłączami do budynków oraz pompownią P1
- Budowa kanalizacji sanitarnej wraz z pompowniami ścieków, wjazdem na teren pompowni oraz przyłączami domowymi w Bujakowie wzdłuż ul. Podlesie (z ulicami bocznymi)

Obecnie trwają prace związane z przygotowaniem dokumentacji projektowej i uzyskaniem pozwolenia na budowę zadania pod nazwą: Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Czaniec i Porąbka gmina Porąbka

Obecnie stopień skanalizowania gminy wynosi około 23 %.

Gmina zamierza kontynuować budowę sieci kanalizacyjnej, docelowo doprowadzając do skanalizowania całej Gminy Porąbka.

W ramach uporządkowania gospodarki odpadami:

Gmina Porąbka zawarła z leżącymi w sąsiedztwie gminami Kęty, Wilamowice i Osiek porozumienie dotyczące wspólnej gospodarki odpadami.

Stosownie do tegoż porozumienia zrealizowano wspólne zadanie inwestycyjne, a mianowicie budowę składowiska odpadów komunalnych wraz ze stacją przygotowania surowców wtórnych na terenie gminy Kęty.

Określone zostały także wdrożone w gminie zasady selektywnej zbiórki odpadów komunalnych u źródła ich powstawania, tzn. zarówno w gospodarstwach domowych, jak i w podmiotach gospodarczych działających na terenie gminy.

Szczegółowe zasady gospodarki odpadami zostały ustalone w Programie Gospodarki Odpadami Gminy Porąbka, który obecnie podlega aktualizacji.

W poprzednich latach na inwestycje z zakresu ochrony środowiska wydatkowano:

Tabela 1   *Wydatki na inwestycje z zakresu ochrony środowiska w latach 2006-2008*

ROK	BUDŻET GMINY (zł)	GFOŚIGW (zł)	ŁĄCZNIE (zł)
2006	39 887	175 724	215 610
2007	8 497	177 703	186 200
2008	267 884	56 031	401 810
RAZEM	316 268	409 458	803 620

Pożyczki zaciągnięte do tej pory i planowane na rok bieżący stanowią ok. 10 % dochodów, stąd możliwość kredytowa wynosi aktualnie ok. 50%, tj. 16.564 tys. zł.

Pożyczki są na bieżąco spłacane, stąd zdolność kredytowa gminy rośnie.

3. Ocena aktualnego stanu środowiska

3.1 Wprowadzenie

Gmina Porąbka administracyjnie należy do powiatu bielskiego w województwie śląskim. Położona na północnych krańcach Beskidu Małego, między stokami Palenicy, Żaru, Bukowskiego Gronia i Zasolnicy. Przez gminę przepływa rzeka Soła, która wraz z licznymi dopływami, po spiętrzeniu na zaporze w Czańcu tworzy jezioro Czanieckie - zbiornik wody o powierzchni 47 ha, zaopatrujący w wodę pitną miasta województwa śląskiego. Tereny gminy wchodzi w skład Parku Krajobrazowego Beskidu Małego utworzonego w 1998 roku. Wraz z otuliną powierzchnia tego parku wynosi 1 800 ha.

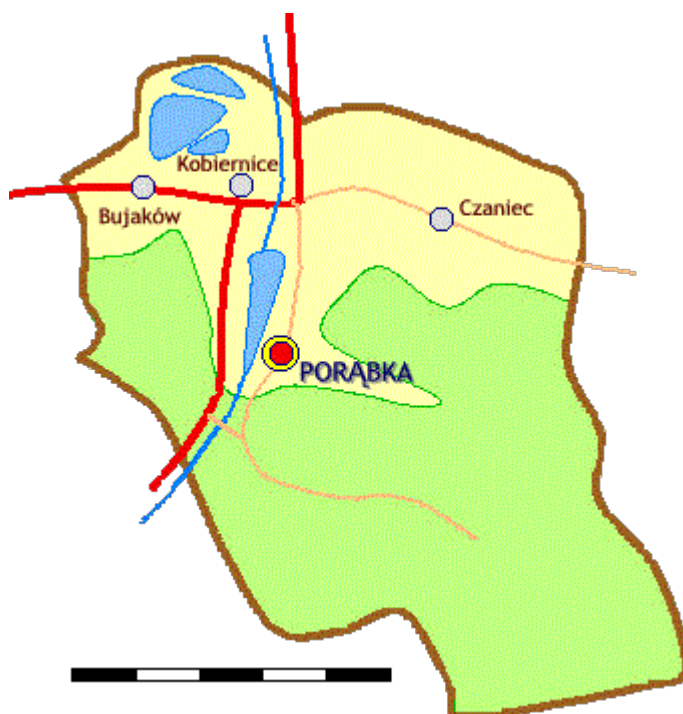
Gmina ma charakter turystyczno – rekreacyjno – rolniczy. Decyduje o tym górzysty krajobraz, urokliwe zakątki leśne, czysta woda i powietrze, piękne widoki oraz sztuczne zbiorniki wodne w Porąbce, Międzybrodziu i na górze Żar. Amatorzy pieszych wędrówek mają do dyspozycji wiele szlaków turystycznych prowadzących przez szczyty Beskidu Małego; Palenicę (782 m n.p.m.), Żar (761 m n.p.m.), Bukowski Groń (729 m n.p.m.), Micherdówkę (604 m n.p.m.), Zasolnicę (556 m n.p.m.).

W skład gminy wchodzi cztery sołectwa: **Bujaków, Czaniec, Kobiernice i Porąbka.**

Tabela 2 Dane statystyczne – gęstość zaludnienia

SOŁECTWO	POWIERZCHNIA [km ²]	LICZBA LUDNOŚCI (NA DZIEŃ 31.12.2008r.) [Mk]	GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA
Bujaków	6,51	2 168	333
Czaniec	16,91	5571	329
Kobiernice	8,56	3 368	393
Porąbka	32,61	3 887	119
ŁĄCZNIE	64,59	14 994	232

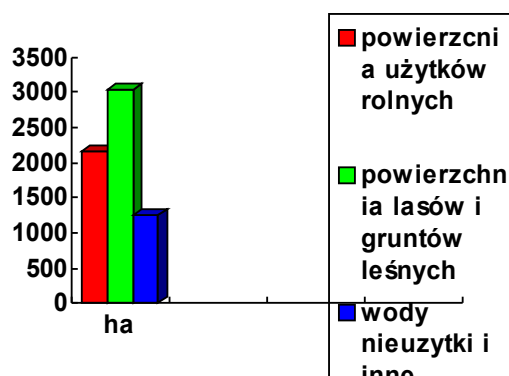
źródło: Ewidencja Ludności Urząd Gminy Porąbka

Rysunek 1 Gmina Porąbka

źródło: Program ochrony środowiska z 2002r.

Powierzchnia gminy wynosi 6459 ha, z czego blisko połowę zajmują lasy i grunty leśne (47,1%), . Powierzchnia gruntów rolnych ogólnej powierzchni gminy.

Rysunek 2 Struktura powierzchni gminy Porąbka

Źródło: opracowanie własne

Pod względem budowy geologicznej gminę Porąbka i jej okolice można zakwalifikować do wieku kredy. Dużo występuje tu łupków i piaskowców, oraz częściowo margli. Występują tu także ily pokryte ubogimi glinami lessowymi. Nieco żyzniejsza jest ziemia w dolinie Soły.

Pod względem klimatycznym gmina Porąbka znajduje się pod wpływem klimatu przejściowego i w związku z tym dużej zmienności warunków atmosferycznych. Występują tu znaczne wahania temperatury, opadów (dochodzących do 700 mm rocznie), a także wiatry halne. Zróżnicowany jest też okres wegetacyjny.

Znaczną część terytorium gminy porastają lasy przeważnie iglaste, chociaż na stokach Zasolnicy zachowały się resztki dawnej puszczy karpackiej – 125-letni starodrzew buczyny, stanowiące rezerwat leśny *Zasolnica* o powierzchni 16,65. Około 100 ha gruntów położonych jest na zboczach gór, wśród enklaw leśnych. Grunty te należałoby zalesić, ponieważ gleby górskie położone na stromych zboczach ulegają wymywaniu pod wpływem gwałtownych opadów. Zalesienie tych obszarów jest jednym ze sposobów ochrony środowiska.

Przez gminę przepływa rzeka Soła, która bierze swój początek z beskidzkich potoków. W roku 1936 na Sole w Porąbce została wzniesiona pierwsza zaporę wodną w Karpatach. Powyżej tej zapory powstało malownicze jezioro Międzybrodzkie. Stąd rurociągami przesyłana jest woda do Bielska-Białej i miast Górnego Śląska. W latach pięćdziesiątych zbudowano tu hydroelektrownię o mocy 12,6 MW. Drugim elementem kaskady Soły jest zaporę wodna w Tresnej, która powstała w latach sześćdziesiątych i pełni funkcję przeciwpowodziową. Zbudowana przy zaporze hydroelektrownia ma moc 21 MW. Najpóźniej budowanym i najniższym położonym elementem kaskady Soły jest zbiornik w Czańcu. Powstał on pod koniec lat sześćdziesiątych i jest najmniejszym i naj płytszym sztucznym jeziorem w dolinie Soły. Ma za zadanie wyrównywać stany wód w rzece podczas pracy elektrowni Porąbka oraz dostarczać wodę pitną dla Śląska. Istnieje również czwarty zbiornik, położony na górze Żar, 400 m ponad dnem doliny. Zbiornik jest elementem systemu elektrowni szczytowo-pompowej Porąbka-Żar. Hydroelektrownia ma moc 500 MW i jest największą z pracujących w Karpatach.

Gmina Porąbka ma powierzchnię 64,6 km². Stan ludności zamieszkującej Gminę na koniec grudnia 2007 roku wynosił 14.940 mieszkańców, co oznacza że średnie zaludnienie w Gminie wynosi około 230 mieszkańców na kilometr kwadratowy. Według danych statystycznych liczba ludności na terenie Gminy Porąbka na przestrzeni ostatnich lat stale się nieznacznie zwiększała. W tabeli 3 przedstawiono strukturę ludności oraz saldo migracji i przyrost naturalny w gminie w ostatnich trzech latach.

Tabela 3   *Stan ludności i ruch naturalny w latach 2005-2007*

L.P.	WYSZCZEGÓLNIENIE	J.M.	2005	2006	2007
1.	Liczba ludności na dzień 31 XII	osoba	14 773	14 828	14 940
a.	w tym mężczyźni	osoba	7 247	7 268	7.321
b.	w tym kobiety	osoba	7 526	7 560	7 619
2.	Urodzenia żywe	osoba	158	139	167
a.	w tym mężczyźni	osoba	71	73	89
b.	w tym kobiety	osoba	87	66	78
3.	Zgony ogółem	osoba	135	135	137
a.	w tym mężczyźni	osoba	70	72	78
b.	w tym kobiety	osoba	65	63	59
4.	Przyrost naturalny	osoba	23	4	30
a.	w tym mężczyźni	osoba	1	1	11
b.	w tym kobiety	osoba	22	3	19

5.	Ludność w wieku przedprodukcyjnym	osoba	3 286	3 212	3 139
a.	w tym mężczyźni	osoba	1 711	1 669	1 631
b.	w tym kobiety	osoba	1 575	1 543	1 508
6.	Ludność w wieku produkcyjnym	osoba	9 093	9 241	9 427
a.	w tym mężczyźni	osoba	4 736	4 817	4 924
b.	w tym kobiety	osoba	4 357	4 424	4 503
7.	Ludność w wieku produkcyjnym	osoba	2 320	2 341	2 342
a.	w tym mężczyźni	osoba	764	767	758
b.	w tym kobiety	osoba	1 556	1 574	1 584
	MIGRACJE	osoba			
8.	Zameldowania ogółem	osoba	142	159	196
a.	zameldowania z miast	osoba	99	116	112
b.	zameldowania ze wsi	osoba	41	40	77
c.	zameldowania z zagranicy	osoba	2	3	7
9.	wymeldowania ogółem	osoba	117	108	114
a.	wymeldowania do miast	osoba	68	51	60
b.	wymeldowania na wieś	osoba	49	46	53
c.	wymeldowania za granicę	osoba	0	11	1
10.	Saldo migracji w ruchu wew. ogółem	osoba	23	59	76
a.	w tym mężczyźni	osoba	18	29	37
b.	w tym kobiety	osoba	5	30	39
11.	Saldo migracji zagranica ogółem	osoba	2	-8	6
a.	w tym mężczyźni	osoba	1	-9	5
b.	w tym kobiety	osoba	1	1	1

źródło: baza danych regionalnych GUS

Jak wynika z powyższej tabeli, przyrost naturalny w gminie jest wciąż dodatni, i chociaż w roku 2006 był stosunkowo niski, to już w 2007 roku powrócił do normy. Widoczna jest natomiast wyraźnie wzrostowa tendencja salda migracji wewnętrznej, spowodowana zarówno zameldowaniami z miast jak i ze wsi – ze względu na atrakcyjność miejscowości – położenie w pobliżu miast – Kęty, Bielsko-Biała, jak i wspaniałe walory krajobrazowe w gminie powstaje szereg nowych budynków. Wpływa na to ma również bogacenie się społeczeństwa, które umożliwia inwestowanie w budowę nowych domów – coraz częściej ludzie pracujący w dużych miastach jako miejsce zamieszkania wybierają osady wiejskie.

Bezrobocie na terenie powiatu bielskiego wynosiło na koniec marca 2009r. 9,9%. W Powiatowym Urzędzie Pracy w Bielsku-Białej z gminy Porąbka zarejestrowanych było 634 bezrobotnych – tj. o 50 więcej niż w miesiącu lutym. Ogólnosiwiatowy kryzys w gospodarce odczuwalny również w Polsce może mieć wpływa na wzrost bezrobocia w gminie.

3.2 Stan sanitarny powietrza atmosferycznego

3.2.1 Stan powietrza atmosferycznego

Na terenie gminy Porąbka obecnie nie prowadzi się monitoringu opadu pyłów. Ocenę stanu powietrza atmosferycznego przeprowadzono w oparciu o dane z 2007 pochodzące z opracowania Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach pt.: Stan środowiska w województwie śląskim w 2007r.". Ocena przeprowadzona jest w wyodrębnionych strefach na terenie województwa śląskiego zaliczonych do odpowiednich klas od A do C, od klasy najbardziej do najmniej korzystnej ze względu na stopień oddziaływania zanieczyszczeń na stan zdrowia ludzkiego – kryterium ochrony zdrowia. W raporcie WIOŚ przeprowadzono ocenę stanu powietrza atmosferycznego w wyodrębnionych strefach - m.in. w strefie bielsko – żywieckiej, do której należy Gmina Porąbka - na tle całego województwa śląskiego. Tabele 3 i 4 przedstawiają interpretację klas oddziaływania zanieczyszczeń w zależności od poziomu ich stężenia oraz wymieniono jakie działania należy podjąć w przypadku przekroczenia w danej strefie dopuszczalnego stężenia substancji szkodliwych w powietrzu atmosferycznym.

Tabela 4. *Klasy stref i wymagane działania w zależności od poziomów stężeń zanieczyszczenia, uzyskanych w rocznej ocenie jakości powietrza, dla przypadków gdy określony jest margines tolerancji*

POZIOMY STĘŻEN	KLASA STREFY	WYMAGANE DZIAŁANIA
nie przekraczające wartości dopuszczalnej*	A	brak
powyżej wartości dopuszczalnej* lecz nie przekraczający wartości dopuszczalnej powiększonej o margines tolerancji	B	- określenie obszarów przekroczeń wartości dopuszczalnych.
powyżej wartości dopuszczalnej powiększonej o margines tolerancji*	C	- określenie obszarów przekroczeń wartości dopuszczalnych oraz wartości dopuszczalnych powiększonych o margines tolerancji; - opracowanie programu ochrony powietrza POP.

Źródło: Stan środowiska w województwie śląskim w 2007r., BMŚ 2008r.

* z uwzględnieniem dozwolonych częstości przekroczeń określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 3 marca 2008 w sprawie dopuszczalnych poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. Nr 47 z 2008 roku, poz. 281)

Tabela 5. *Klasy stref i wymagane działania w zależności od poziomów stężeń zanieczyszczenia, uzyskanych w rocznej ocenie jakości powietrza, dla przypadków gdy margines tolerancji nie jest określony*

POZIOMY STĘŻEŃ	KLASA STREFY	WYMAGANE DZIAŁANIA
nie przekraczające wartości dopuszczalnej*	A	brak
powyżej wartości dopuszczalnej	C	<ul style="list-style-type: none"> - określenie obszarów przekroczeń wartości dopuszczalnych; - działania na rzecz poprawy jakości powietrza; - opracowanie programu ochrony powietrza POP.

Źródło: Stan środowiska w województwie śląskim w 2007r., BMS 2008r.

* z uwzględnieniem dozwolonych częstości przekroczeń określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów (poziom stężeń „nie przekraczający wartości dopuszczalnej” oznacza, że jeśli pewna liczba przekroczeń tej wartości jest dozwolona, przypadki przekroczeń poziomu dopuszczalnego nie wystąpiły lub ich liczba nie przekroczyła dozwolonej w ciągu roku)

Klasyfikacja według kryterium ochrony zdrowia na terenie strefy bielsko - żywieckiej wykazała klasę C ze względu na przekraczane dopuszczalne stężenia 24 godzinne i roczne dla pyłu zawieszonego PM 10 oraz benzoalfapirenu B(a)P. Przeprowadzona klasyfikacja dla pozostałych zanieczyszczeń takich jak: dwutlenek azotu (NO₂), ołów (Pb), ozon (O₃), tlenek węgla (CO), dwutlenek siarki (SO₂), arsen (As), nikiel (Ni) oraz benzen (C₆H₆) wykazała klasę A. Przyznana klasa ogólna dla strefy to klasa C.

3.2.2 Podsumowanie i wnioski

Gmina Porąbka ze względu na brak przemysłu nie należy do gmin, w których można notować zagrożenie atmosfery zanieczyszczeniami spowodowanymi przemysłem. Jednak ze względu na fakt, że przez teren gminy przebiegają dwa ważne trakty komunikacyjne oraz zdecydowana większość budynków opalana jest paliwem stałym istnieje zagrożenie zanieczyszczenia powietrza, którego źródłem jest komunikacja i niska emisja.

Aby stwierdzić, czy zagrożenie takie istnieje należy przeprowadzić monitoring powietrza wzdłuż głównych tras komunikacyjnych oraz na obszarze gminy na terenach zabudowanych (szczególnie w okresie grzewczym).

3.3 Hałas

3.3.1 Hałas komunikacyjny

Wg stanu na dzień 31.12.2008r. długość sieci dróg w gminie wynosi ogółem 201,53 km, w tym:

DROGA KRAJOWA nr 52 - od km 16+012 do km 21+612 **- 5,6 km**

ul. Bielska – Bujaków - Kobiernice

ul. Krakowska – Kobiernice

ul. Kęcka – Czaniec

Zarządca: Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad w Katowicach

DROGA WOJEWÓDZKA nr 948 - od km 0 + 000 do km 5 + 066 - 5,066 km

Ul. Żywiecka Kobiernice - ul. Bielska Porąbka

Zarządca: Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach

DROGI POWIATOWE:

S 1456 Czaniec-Porąbka (ul. Karpacka, Krakowska, Żywiecka) - 5,743 km

S 4473 Kęty-Podlesie-Kobiernice, (ul. Kęcka, Tradycyjna, Centralna, Parkowa) - 3,317 km

S 4474 Bujaków przez wieś (ul. Szkolna) - 2,5 km

S 4476 DK 52 – Czaniec (ul. Kościelna) - 1,7 km

S 4477 Czaniec-Bukowiec-Porąbka (ul. Bukowska) - 4,98 km

S 4478 Czaniec-Zagłębcze-Bulowice (ul. Zagłębcze) - 1,6 km

S 4479 Czaniec-Roczynny-Andrychów (ul. Krd K. Wojtyły) - 4,628 km

S 4480 Porąbka Wielka Puszcza (ul. W. Puszcza) - 9,0 km

S 4481 Porąbka Kozubnik (ul. Mała Puszcza) - 1,4 km

R a z e m : 34,868 km

Zarządca : Zarząd Dróg Powiatowych w Bielsku-Białej

DROGI GMINNE

o nawierzchni bitumicznej - 79 km

o nawierzchni z kostki - 1 km

o nawierzchni tłuczniowej - 22 km

o nawierzchni żwirowej - 28 km

o nawierzchni gruntowej - 26 km

R a z e m : 156 km

Na terenie gminy Porąbka znajdują się dwa główne ciągi komunikacyjne drogowe:

- droga krajowa nr 52 relacji Bielsko-Biała – Głogoczów położona w północno-zachodniej części gminy, o znaczeniu międzyregionalnym, funkcjonalnie klasyfikowana jako ciąg główny ruchu przyspieszonego jednojezdniowy dwupasmowy.
- droga wojewódzka nr 948 relacji Kobiernice – Tresna – Oczków, położona równoleżnikowo, wzdłuż lewego brzegu rzeki Soły, o znaczeniu regionalnym, funkcjonalnie klasyfikowana jako ciąg główny jednojezdniowy dwupasmowy.

Ustala się, że obiekty znajdujące się w pasie uciążliwości tras drogowych i w strefach ochronnych tych tras, przy których jest dopuszczalny poziom hałasu wymagają w zależności od sytuacji środków ochrony w postaci:

- akustycznych stref izolacyjnych (pas zieleni o gęstym poszyciu),
- ekranów akustycznych na zewnątrz i wewnątrz budynków (np. specjalne okna, ściany dźwiękoszczelne, itp.),

- zmiany funkcji obiektów,
- wyburzeń w ostateczności.

Zgodnie z Rozporządzeniem MINISTRA ŚRODOWISKA z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z dnia 5 lipca 2007 r.) dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 6 *Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku powodowanego przez poszczególne grupy źródeł hałasu, (...) wyrażone wskaźnikami $L_{Aeq D}$ i $L_{Aeq N}$, które to wskaźniki mają zastosowanie do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska, w odniesieniu do jednej doby*

LP.	RODZAJ TERENU	DOPUSZCZALNY POZIOM HAŁASU W [DB]			
		DROGI LUB LINIE KOLEJOWE ¹⁾		POZOSTAŁE OBIEKTY I DZIAŁALNOŚĆ BĘDĄCA ŹRÓDŁEM HAŁASU	
		$L_{Aeq D}$ PRZEDZIAŁ CZASU ODNIESIENIA RÓWNY 16 GODZINOM	$L_{Aeq N}$ PRZEDZIAŁ CZASU ODNIESIENIA RÓWNY 8 GODZINOM	$L_{Aeq D}$ PRZEDZIAŁ CZASU ODNIESIENIA RÓWNY 8 NAJMNIEJ KORZYSTNYM GODZINOM DNIA KOLEJNO PO SOBIE NASTĘPUJĄCYM	$L_{Aeq N}$ PRZEDZIAŁ CZASU ODNIESIENIA RÓWNY 1 NAJMNIEJ KORZYSTNEJ GODZINIE NOCY
1	a) Strefa ochronna "A" uzdrowiska b) Tereny szpitali poza miastem	50	45	45	40
2	a) Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej b) Tereny zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży ²⁾ c) Tereny domów opieki społecznej d) Tereny szpitali w miastach	55	50	50	40
3	a) Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego b) Tereny zabudowy zagrodowej c) Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe ²⁾ d) Tereny mieszkaniowo-usługowe	60	50	55	45
4	Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców ³⁾	65	55	55	45

Źródło: rozporządzenie Ministra Środowiska (Dz. U. z dnia 5 lipca 2007 r.)

Objaśnienia:

¹⁾ Wartości określone dla dróg i linii kolejowych stosuje się także dla torowisk tramwajowych poza pasem drogowym i kolei linowych.

²⁾ W przypadku niewykorzystywania tych terenów, zgodnie z ich funkcją, w porze nocy, nie obowiązuje na nich dopuszczalny poziom hałasu w porze nocy.

³⁾ Strefa śródmiejska miast powyżej 100 tys. mieszkańców to teren zwartej zabudowy mieszkaniowej z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych. W przypadku miast, w których występują dzielnice o liczbie mieszkańców pow. 100 tys., można wyznaczyć w tych dzielnicach strefę śródmiejską, jeżeli charakteryzuje się ona zwartą zabudową mieszkaniową z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych.

Tabela 7 *Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku powodowanego przez poszczególne grupy źródeł hałasu, z wyłączeniem hałasu powodowanego przez starty, lądowania i przeloty statków powietrznych oraz linie elektroenergetyczne, wyrażone wskaźnikami L_{DWN} i L_N , które to wskaźniki mają zastosowanie do prowadzenia długookresowej polityki w zakresie ochrony przed hałasem*

LP	RODZAJ TERENU	DOPUSZCZALNY DŁUGOOKRESOWY ŚREDNI POZIOM DŹWIĘKU A W DB			
		DROGI LUB LINIE KOLEJOWE ¹⁾		POZOSTAŁE OBIEKTY I DZIAŁALNOŚĆ BĘDĄCA ŹRÓDŁEM HAŁASU	
		L_{DWN} PRZEDZIAŁ CZASU ODNIESIEN IA RÓWNY WSZYSTKI M DOBOM W ROKU	L_N PRZEDZIAŁ CZASU ODNIESIEN IA RÓWNY WSZYSTKI M POROM NOCY	L_{DWN} PRZEDZIAŁ CZASU ODNIESIEN IA RÓWNY WSZYSTKI M DOBOM W ROKU	L_N PRZEDZIAŁ CZASU ODNIESIEN IA RÓWNY WSZYSTKI M POROM NOCY
1	a) Strefa ochronna "A" uzdrowiska b) Tereny szpitali poza miastem	50	45	45	40
2	a) Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej b) Tereny zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży c) Tereny domów opieki społecznej d) Tereny szpitali w miastach	55	50	50	40
3	a) Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego b) Tereny zabudowy zagrodowej c) Tereny rekreacyjno- wypoczynkowe d) Tereny mieszkaniowo- usługowe	60	50	55	45
4	Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców ²⁾	65	55	55	45

Źródło: rozporządzenie Ministra Środowiska (Dz. U. z dnia 5 lipca 2007 r.)

Objaśnienia:

¹⁾ Wartości określone dla dróg i linii kolejowych stosuje się także dla torowisk tramwajowych poza pasem drogowym i kolei linowych.

²⁾ Strefa śródmiejska miast powyżej 100 tys. mieszkańców to teren zwartej zabudowy mieszkaniowej z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych. W przypadku miast, w których występują dzielnice o liczbie mieszkańców pow. 100 tys., można wyznaczyć w tych dzielnicach strefę śródmiejską, jeżeli charakteryzuje się ona zwartą zabudową mieszkaniową z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych.

W sytuacji gdy hałas powstaje w związku z eksploatacją dróg, lub z działalnością osoby fizycznej nie będącej przedsiębiorcą decyzja na emitowanie hałasu do środowiska nie jest wymagana. Jednak przestrzeganie wymagań ochrony środowiska związanych z eksploatacją dróg, zapewniają zarządzający tymi obiektami. Ustawa – Prawo ochrony środowiska stanowi, że eksploatacja nie może powodować przekroczenia standardów jakości środowiska, a emisja hałasu nie może spowodować przekroczenia standardów jakości środowiska poza terenem, do którego zarządzający tym obiektem ma tytuł prawny. Jedynie w sytuacji, gdy w związku z eksploatacją ww. obiektu utworzono obszar ograniczonego użytkowania – wówczas eksploatacja tego obiektu w kontekście przekroczenia standardów jakości środowiska jest oceniana poza tym obszarem. Ustawa – Prawo ochrony środowiska stanowi, iż zarządzający drogą, jest zobowiązany do pomiarów poziomu hałasu, a ponadto wprowadzaniu działań, które będą zmierzały do ograniczenia zbyt wysokich emisji hałasu do środowiska. Organ ochrony środowiska stwierdzając przekroczenia emisji hałasu na danym terenie może w drodze decyzji nałożyć obowiązek przeprowadzenia pomiarów poziomu hałasu.

Od dnia 01.01.2004r. zarządzający drogą jest zobowiązany do okresowych pomiarów poziomów hałasu w środowisku wprowadzanych w związku z jej eksploatacją (Dz. U. Nr 35, poz. 308). Zarządzający drogą jest zobowiązany do ciągłych pomiarów poziomu hałasu w przypadku eksploatacji obiektów, których cechy wskazują na możliwość wprowadzania do środowiska hałasu w jego znacznych ilościach. Wyniki pomiarów oraz terminy ich przekazywania właściwym organom zostały określone w drodze rozporządzenia (Dz.U. Nr 18, poz.164) W związku z eksploatacją dróg ochronę przed hałasem komunikacyjnym zapewnia się przez odpowiedni dobór konstrukcji arterii oraz wprowadzenie urbanistycznych i architektonicznych środków ochrony przeciwdźwiękowej. Do działań, które w znacznym stopniu ograniczają emisje hałasu komunikacyjnego należą odpowiednie konstrukcje nawierzchni. Rozwiązania takie zyskały miano „nawierzchni cichych”, są to nawierzchnie wielowarstwowe ze specjalnym doborem materiałów i warstw. Zastosowanie cichych nawierzchni musi być połączone z odpowiednią prędkością pojazdów i jest stosowane w terenie zabudowanym przy prędkościach do 70 km/h. Zastosowanie cichych asfaltów zmniejsza emisję hałasu o około 5dB. Asfalty porowate stosuje się na drogach, na których pojazdy poruszają się z prędkością powyżej 70 km/h powodując zmniejszenie emisji hałasu. Dlatego niezbędne jest zwrócenie uwagi na to jaki rodzaj asfaltu będziemy stosować przy modernizacji danej drogi. Istotnym elementem zmniejszającym emisję hałasu w terenie zabudowanym jest ograniczenie prędkości i odpowiednie jej dostosowanie. Ważnym elementem jest tutaj wyeliminowanie częstych startów, hamowań oraz gwałtownych przyspieszeń pojazdów na niskich biegach i wysokich obrotach silnika. Gwałtowne przyspieszania, hamowania odbywają się z reguły w obrębie skrzyżowań. Dlatego istotnym elementem w zmniejszaniu hałasu w rejonie skrzyżowań jest wymuszenie odpowiedniej prędkości na pojazdach przez zastosowanie zsynchronizowanej sygnalizacji świetlnej.

Rozwiązanie takie może obniżyć nam emisję hałasu w bezpośrednim sąsiedztwie skrzyżowania o ok. 3-5 dB. Do najczęstszej stosowanej metody ochrony przed hałasem przy trasach komunikacyjnych należy stosowanie ekranów akustycznych. Należy jednak pamiętać, iż zastosowanie ekranów akustycznych należy poprzedzić odpowiednimi badaniami z uwagi na zjawisko załamania dźwięku. Przeprowadzone badania zapewnią skuteczność działania ekranu jako osłony przeciwdźwiękowej.

W punktach gdzie poziom hałasu jest zbyt wysoki, a nie można zastosować skutecznych działań ochronnych przed hałasem, jedyną skuteczną metodą będzie zastosowanie okien dźwiękoizolacyjnych. Zastosowanie odpowiednich okien zapewni komfort mieszkających tam ludzi. Ponadto organy administracyjne przy pozwoleniach na budowę obiektów mieszkalnych powinny uwzględniać odległości budynków od dróg już istniejących oraz dróg planowanych.

3.3.2 Hałas przemysłowy

Na terenie gminy zarejestrowanych jest 1.046 podmiotów gospodarczych (stan w dniu 31.12.2007). Wśród nich jest 18 podmiotów sektora publicznego, 870 firm prowadzonych przez osoby fizyczne, prowadzące różnorodną działalność gospodarczą, między innymi: rzemieślniczą, produkcyjną, handlową, gastronomiczną i usługową. Wyróżniającym się zakładem (pod względem liczby zatrudnionych) jest Wytwórnia Lodów "Ice Mastry" w Czańcu oraz 2 zakłady produkcji makaronu: Czarnieckie Makarony Sp. z o.o. oraz ARC-POL Wytwórnia Makaronu.

Na terenie gminy brak jest zakładów przemysłowych powodujących zagrożenie hałasem.

Przedsiębiorstwa, zakłady i osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na danym terenie kształtują klimat akustyczny w swoim otoczeniu. Istnieje szereg instrumentów prawnych, którymi można oddziaływać na przedsiębiorstwa nie spełniające wymagań w zakresie ochrony środowiska przed hałasem. Do instrumentów tych można zaliczyć:

- procedury lokalizacyjne,
  - system ocen oddziaływania na środowisko,
  - system kontroli i egzekucji.

Ponadto istnieje możliwość wprowadzenia w drodze decyzji administracyjnej dopuszczalnego poziomu emisji hałasu dla przedsiębiorstwa. Działanie zakładów nie powinno powodować przekroczenia standardów jakości środowiska i dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku poza teren, do którego prowadzący instalację ma tytuł prawny. Dotyczy to również obszaru ograniczonego użytkowania, jeżeli został utworzony w związku z funkcjonowaniem zakładu. Jeżeli akustyczne oddziaływanie będące wynikiem prowadzenia zakładu występuje na terenach, dla których nie zostały ustawowo ustalone dopuszczalne poziomy hałasu lub na terenach, dla których nie można określić dopuszczalnego poziomu hałasu poprzez przyjęcie wartości dopuszczalnych dla rodzaju terenu o zbliżonym przeznaczeniu – wówczas nie podejmuje się działań przewidzianych ustawą na rzecz kształtowania klimatu akustycznego tych terenów. Funkcjonowanie zakładu powodujące emitowanie hałasu do środowiska jest dozwolone po uzyskaniu decyzji, jeżeli jest ona wymagana. Wymóg uzyskania decyzji na emitowanie hałasu występuje wówczas, gdy hałas

w środowisku przekracza dopuszczalne poziomy. Dopuszczalny poziom hałasu przenikający do środowiska ustala się w ramach decyzji, które są wymagane w przypadku prowadzenia instalacji, której funkcjonowanie, ze względu na rodzaj i wielkość prowadzonej działalności, może powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych fragmentów przyrodniczych lub całości środowiska. W przypadku wydawania decyzji na emisję hałasu do środowiska to na organie administracyjnym spoczywa obowiązek ustalenia dopuszczalnego poziomu hałasu. Organem właściwym do wydania decyzji na emitowanie hałasu jest:

- wojewoda w odniesieniu do zakładów zaliczających się do inwestycji mogących znacząco oddziaływać na środowisko, o których mowa w art. 51 ust. 1 pkt 1 ustawy – Prawo ochrony środowiska. Inwestycje szczególnie szkodliwe dla środowiska.
- starosta w odniesieniu do zakładów mogących znacząco oddziaływać na środowisko, o których mowa w art. 51 ust. 1 pkt 2 ustawy – Prawo ochrony środowiska. Są to inwestycje mogące pogorszyć stan środowiska.

Za emisję hałasu do środowiska nie ponosi się żadnych opłat. Natomiast za przekroczenie poziomów hałasu określonych w decyzji na emitowanie hałasu do środowiska i obowiązujących nadal decyzjach o dopuszczalnym poziomie hałasu przenikającego do środowiska – wojewódzki inspektor ochrony środowiska wymierza, w drodze decyzji, administracyjnej kary pieniężne. Ponadto na podmiocie prowadzącym działalność gospodarczą spoczywa odpowiedzialność za ochronę środowiska. Jest to odpowiedzialność cywilna, karna i administracyjna.

3.3.3 Podsumowanie i wnioski

Ochrona przed hałasem, z mocy ustawy – Prawo ochrony środowiska, polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, co uzyskuje się poprzez utrzymanie poziomu hałasu poniżej poziomu dopuszczalnego lub co najmniej na tym poziomie, bądź poprzez zmniejszenie poziomu hałasu co najmniej do dopuszczalnego, tam gdzie nie jest on dotrzymywany.

Narzędziem pomocnym w realizacji polityki ochrony środowiska przed hałasem, są mapy akustyczne. Mapy sporządza starosta co 5 lat uwzględniając informacje zawarte w mapach akustycznych wykonywanych przez zarządzających drogą, linią kolejową lub lotniskiem, czyli obiektów zaliczonych w drodze rozporządzenia, do obiektów, których eksploatacja może powodować negatywne oddziaływania akustyczne na znacznych obszarach. Po sporządzeniu map akustycznych starosta przekazuje je zarządowi województwa, wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska oraz wojewódzkiemu inspektorowi sanitarnemu. Największa emisja hałasu i jego uciążliwość związana jest przede wszystkim z komunikacją i przemysłem. Na terenie Gminy Porąbka hałas związany jest z przebiegiem dróg: krajowej, wojewódzkiej i powiatowych. Należy pamiętać, że w Gminie oprócz zakładów przemysłowych występują gospodarstwa indywidualne, których maszyny rolnicze w okresach prac polowych emitują znaczne ilości hałasu do środowiska. W związku z tym na terenie Gminy istnieją

obszary na których hałas przenikający do środowiska kształtuje klimat akustyczny. W większości występują tu tereny nie narażone na jakąkolwiek formę oddziaływania hałasu związanego z działalnością człowieka. Biorąc pod uwagę położenie Gminy, a także atrakcyjność turystyczną regionu i bliskość większego miasta Bielsko – Biała, istnieje możliwość wzmożenia transportu drogowego w najbliższych latach. Dlatego też polityka rozwoju przestrzennego w Gminie powinna przede wszystkim zostać ukierunkowana na ochronę przed degradacją terenów narażonych na hałas, ochronę walorów środowiska naturalnego oraz na poprawę klimatu akustycznego i jego kształtowanie w przyszłości.

3.4 Zasoby wodne

3.4.1 Wprowadzenie

Wiodącą funkcją Gminy Porąbka jest zaopatrzenie regionu (aglomeracji śląskiej i małopolskiej) w wodę. Celowi temu służą:

- istniejące stacje wodociągowe w Kobiernicach:
  - „**Soła I**” – z ujęciem brzegowym poniżej zapory wodnej w Porąbce
  - „**Soła II**” – z ujęciem brzegowym ze zbiornika wodnego Czaniec
  - „**Soła III/1**” – z ujęciem wody ze zbiornika Czaniec przez 43 studnie
  - „**Soła III/2**” – z ujęciem wody ze zbiornika Czaniec przez 38 studni
  - „**GO-CZA I i II**” – dla potrzeb GOP
- istniejące rurociągi wody $\phi 1500$ w kierunku zbiorników w Urbanowicach i Mikołowie oraz $\phi 1600$ do stacji uzdatniania w Goczałkowicach i dalej do GOP.
- istniejące rurociągi przesyłowe wody ze stacji wodociągowej w Kobiernicach do zbiorników wyrównawczych w Bielsku-Białej, $\phi 500$, $\phi 800$, $\phi 1200$.
- Istniejący rurociąg przesyłowy wody $\phi 600$ ($\phi 500$) z Kobiernic do Andrychowa
- Istniejące rurociągi wody łączące poszczególne ujęcia wody z pompowniami i ze stacjami uzdatniania wody $\phi 700$, $\phi 800$, $\phi 1200$, $\phi 1500$, $\phi 2000$

Ochrona powyższych ujęć wody ma znaczenie priorytetowe.

3.4.2 Wody powierzchniowe

Na wody powierzchniowe gminy składają się:

- wody płynące rzek i potoków
- wody stojące stawów i zalewiska bezodpływowego.

Ukształtowanie obszaru gminy oraz jej położenie w układzie sąsiadujących jednostek stwarzają sytuację, w której stan czystości wód powierzchniowych gminy uzależniony jest od gospodarki wodno-ściekowej prowadzonej na jej obszarze.

Największe znaczenie w gminie odgrywa przepływająca przez jej teren rzeka Soła, na której występują antropogeniczne zbiorniki wodne, **tzw. Kaskada Soły**, obejmująca Jezioro Żywiecki, Jezioro Międzybrodzkie i na terenie gminy Porąbka Jezioro Czanieckie.

Kaskadę tworzą zbudowane w latach 1936-1966 zapory:

- Tresna, (pojemność 100 mln m³, powierzchnia 1000 ha)
- Porąbka, (pojemność 28,4 mln m³, powierzchnia 367 ha)
- Czaniec, (pojemność 1,3 mln m³, powierzchnia 45 ha)

Jest to pierwsza w Polsce kaskada rzeki zabudowana wg zasady najbardziej efektywnego, kompleksowego wykorzystania i ochrony zasobów wodnych. Została ona wybudowana dla zaopatrzenia w wodę znacznej części Śląsko – Krakowskiego Okręgu Przemysłowego, dla ochrony przed powodzią, wyrównania przepływów Górnej Wisły i energetycznego wykorzystania rzeki Soły.

Wszystkie trzy zbiorniki na rzece Sole jednorazowo mogą pomieścić **130 mln m³** wody.

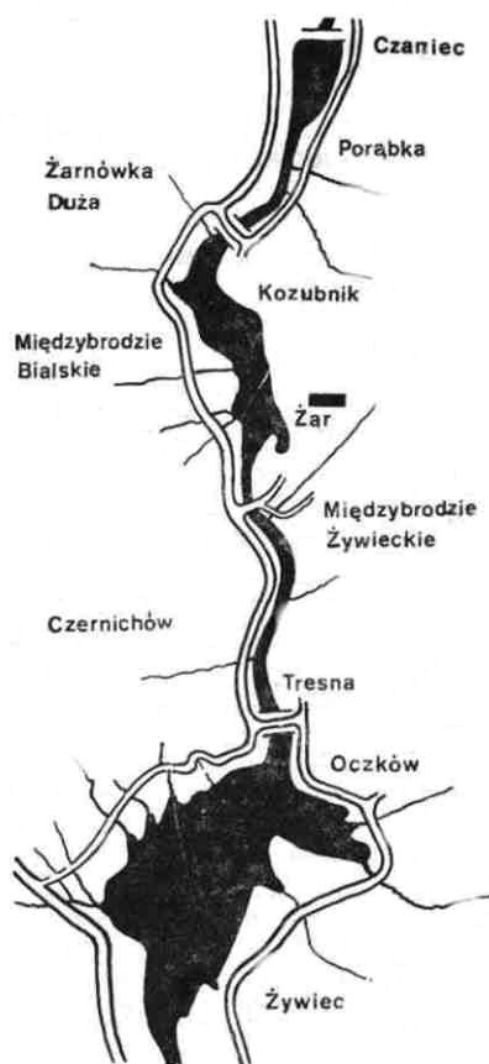
Znajdujący się na terenie Gminy Porąbka Zbiornik zaporowy Czaniec powstał w wyniku przegrodzenia zaporą rzeki Soły w km 28+800. Przy maksymalnej rzędnej piętrzenia wynoszącej 299,0 m npm całkowita pojemność zbiornika 1,3 mln m³, a piętrzenie 5,7m. Głębokość średnia wynosi 2,8 m, a głębokość względna 0,96 m. Wskaźnik głębokościowy jeziora wynosi 0,43 (kształt misy jeziornej paraboloidalny).

Zbiornik Czaniec wybudowany został jako ostatni z trzech zbiorników wchodzących w skład kaskady rzeki Soły. Stanowi rezerwuuar wody pitnej dla potrzeb Katowic i Bielska-Białej, wyposażony w duże ujęcie wody, stację jej uzdatniania oraz przepompownię. Ponadto woda ze zbiornika pobierana jest przez Kępkę Spółkę Wodną do zasilania stawów rybnych. Zadaniem zbiornika jest także wyrównywanie przepływu w rzece Sole poniżej zapory.

Zbiornik, jako element ujęcia wody dla potrzeb komunalnych objęty jest bezpośrednią strefą ochrony sanitarnej. Na zbiorniku nie prowadzi się w żadnej formie gospodarki rybackiej oraz obowiązuje zakaz uprawiania sportów wodnych.

Głównym dopływem zbiornika jest rzeka Soła. prowadzi ona wody zrzutowe ze zbiornika Międzybrodzie. Niewielki wpływ na bilans wodny zbiornika ma kilka mniejszych potoków, które są dopływami rzeki Soły. Dwa największe z nich to potoki Wielka Puszcza i Mała Puszcza.

Rysunek 3 Kaskada Soli – orientacja

źródło: program ochrony środowiska z 2002r.

Oceny jakości wód powierzchniowych dokonano na podstawie danych Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska.

Obowiązek badania i oceny jakości wód powierzchniowych w ramach PMŚ wynika z art. 155a ust. 2 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. - Prawo wodne, przy czym zgodnie z ust. 3 tego artykułu badania jakości wód powierzchniowych w zakresie elementów fizykochemicznych, chemicznych i biologicznych należą do kompetencji wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska.

Celem wykonywania badań jest stworzenie podstaw do podejmowania działań na rzecz poprawy stanu wód oraz ich ochrony przed zanieczyszczeniem, w tym ochrony przed eutrofizacją powodowaną wpływem sektora bytowo-komunalnego i rolnictwa oraz ochrony przed zanieczyszczeniami przemysłowymi, w tym zasoleniem, substancjami szczególnie szkodliwymi dla środowiska wodnego i substancjami priorytetowymi.

Na terenie gminy Porąbka Śląski Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska prowadzi badania w następujących punktach:

- wody w potoku Wielka Puszcz – przy ujściu do Zbiornika Czanieckiego (0,3 km) – gdzie prowadzony jest monitoring pod kątem bytowania ryb oraz pod kątem zaopatrzenia w wodę do spożycia;
- wody rzeki Soły poniżej zbiornika w Czańcu (km 28,7) – gdzie prowadzony jest monitoring operacyjny
- wody zbiornika Czaniec w punkcie C1 w rejonie ujścia rzeki Soły – gdzie prowadzony jest monitoring diagnostyczny,
- wody zbiornika Czaniec w punkcie C2 w rejonie zapory – gdzie prowadzony jest monitoring diagnostyczny.

Wody powierzchniowe województwa śląskiego w 2007r. sklasyfikowano w oparciu o nieobowiązujące Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 lutego 2004 roku w sprawie klasyfikacji dla prezentowania stanu wód powierzchniowych i podziemnych, sposobu prowadzenia monitoringu oraz sposobu interpretacji wyników i prezentacji stanu tych wód, które ujmuje pięć klas jakości wód powierzchniowych:

I klasa – wody bardzo dobrej jakości,

II klasa - wody dobrej jakości,

III klasa - wody zadowalającej jakości,

IV klasa - wody niezadawalającej jakości,

V klasa – wody złej jakości.

Badania potoku Wielka Puszcz wykazały, że w 2007 roku wody potoku spełniły wymagania Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 4 października 2002 roku w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać wody śródlądowe będące środowiskiem życia ryb w warunkach naturalnych dla bytowania karpiowatych.

Badania pod kątem wymagań, jakim powinny odpowiadać wody powierzchniowe wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę do spożycia wykazały w 2007r. kategorię wody A2, co świadczy o poprawie jej jakości w stosunku do roku poprzedniego (2006), w którym badania wykazały kategorię A3.

Badania zbiornika Czaniec w 2007 roku wykazały klasyfikację wód w II klasie czystości, przy czym w miesiącach wiosennych i jesiennych wody klasyfikowały się nawet w I klasie. Jednakże na zbiorniku wskaźnik liczby bakterii grupy coli wskazywał na IV klasę czystości.

Badania w zbiorniku Czaniec prowadzone były w okresie wiosennym, letnim i jesiennym. w pobranych próbach wody zostały wykonane następujące oznaczenia: odczyn pH, tlen rozpuszczony, BZT₅, utlenialność, azot amonowy, azot azotanowy, azot azotynowy, azot mineralny, azot ogólny, fosforany, fosfor ogólny, przewodność elektrolityczna, chlorofil „a”, sucha masa sestonu, widzialność kr. Secchiego, miano Coli, temperatura.

Badania wykonywała również Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna. Kategorię jakości A2 przyznano ujęciom zlokalizowanym na zbiorniku *Czanieckim*. Na tym akwenu wodnym są zlokalizowane dwa ujęcia. Jednym z nich jest ujęcie wykorzystywane przez

Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów w Katowicach. Woda ujmowana z tego ujęcia podlega procesom uzdatnienia w Zakładzie Produkcji Wody w Kobiernicach i przesyłana jest na teren aglomeracji śląskiej. Drugim ujęciem jest ujęcie Soła I i Soła III, wykorzystanym przez AQUA S.A w Bielsku Białej, zaopatrującej w wodę przeznaczoną do spożycia ludność Bielska – Białej. Technologie uzdatniania wód z ww. ujęć, zapewniają właściwe uzdatnienie wody podawanej do sieci wodociągowej, szczególnie dotyczy to, wysokosprawnej technologii stosowanej w ZPW „Goczałkowice”.

3.4.3 Wody podziemne

Przeważająca część obszaru gminy położona jest w obrębie dwóch Głównych Zbiorników Wód Podziemnych :

- zbiornika czwartorzędowego nr 446 – Dolina rzeki Soły
- zbiornika kredowego nr 447 – Zbiornik warstw Godula (Beskid Mały).

Zbiornik 446 związany jest z utworami rzecznyymi doliny rzeki Soły i jej dopływów.

Średnia miąższowość warstwy wodonośnej wynosi ok. 9m, współczynnik filtracji oscyluje wokół wartości 14m/24h, potencjalna wydajność studni wierconej waha się w granicach 2 – 30 m³/h, a moduł zasobów dyspozycyjnych wynosi 194 m³/24h/km².

Zbiornik nr 447 zbudowany jest z utworów fliszowych wykształconych w postaci piaskowców przeławionych łukami należącymi do warstw godulskich jednostki śląskiej.

Miąższość warstwy wodonośnej wynosi ok. 15 m, współczynnik filtracji 1m/24h, potencjalna wydajność studni wierconej waha się w granicach 2 – 5 m³/h, a moduł zasobów dyspozycyjnych wynosi 65 m³/24h/km².

Wg klasyfikacji jakości zwykłych wód dla potrzeb monitoringu wody te zaliczono do klasy Ib-dobrej jakości.

Na terenie gminy znajdują się dwa ujęcia infiltracyjne **SOŁA III/1** i **SOŁA III/2**

3.4.4 Gospodarka wodno-ściekowa

Zaopatrzenie w wodę

Gmina Porąbka posiada rozwiniętą sieć wodociagową. Zaopatrywani z niej są mieszkańcy wsi Porąbka, Czaniec, Bujaków i Kobiernice. Z wodociągów korzysta 12.543 mieszkańców (wg danych GUS na dzień 31.12.2007r.), stąd wskaźnik zwodociagowania gminy wynosi 84,14%. Pozostali mieszkańcy korzystają z wodociągów zagrodowych i ze studni. Poza tym pojedyncze zagrody zlokalizowane w oddaleniu od istniejących sieci wodociagowych korzystają z indywidualnych ujęć wody.

Przez gminę przebiega magistrala wodna o długości 5,8 km. Długość czynnej sieci rozdzielczej wynosi 130,7 km. Ogółem do sieci wodociagowej podłączonych jest 3.000 budynków. Siecią wodociagową rocznie dostarczane jest do mieszkańców 244,5 tys. m³/rok.

Istnieją jednakże jeszcze braki w tym zakresie – część Kozubnika, Wielka Puszcza i Zawodzie nie posiadają sieci wodociągowej.

Większość sieci wodociągowej na terenie gminy Porąbka jest własnością przedsiębiorstwa AQUA S.A. z siedzibą w Bielsku-Białej, które zarządza wodociągami w regionie. Pozostała część stanowi własność gminy, ale jest przez AQUA S.A. eksploatowana.

Woda dostarczana do mieszkańców jest wodą dobrej jakości co obrazują ostatnie wyniki badań przedstawione w tabeli 8.

Tabela 8 Wyniki analizy wody uzdatnionej AQUA S.A.

L.P.	OZNACZENIE	J.M.	DOPUSZCZ. WARTOŚCI WG ROZP. MIN. ZDR. DZ.U. NR 61, POZ 417	KOBIERNICE SOŁA I	KOBIERNICE SOŁA II I III	UJĘCIE BUJAKÓW
	Data pobrania			18.05.2009	18.05.2009	12.05.2009
1.	Barwa	mg/dm ³ Pt	15	5	0	0
2.	Mętność	NTU	1	0,52	0,32	0,18
3.	Odczyn	-	6,5-9,5	7,0	7,1	7,9
4.	Przewodność	μS/cm	2500	142,7	162,6	211,9
5.	Zapach	-	-	Z2S/Cl ₂	Z2S/Cl ₂	Z1S/Cl ₂
6.	Amoniak	mg/dm ³ NH ₄	0,5	<0,10	<0,10	<0,10
7.	Azotany	mg/dm ³ NO ₃	50	4,0	4,9	4,9
8.	Azotyny	mg/dm ³ NO ₂	0,5	<0,002	<0,002	<0,002
9.	Chlor	mg/dm ³ Cl ₂	0,3	0,46	0,14	0,28
10.	Mangan	mg/dm ³ Mn	0,05	<0,02	<0,02	<0,02
11.	Twardość	mg/dm ³ CaCO ₃	60-500	-	-	-
12.	Żelazo ogólne	mg/dm ³ Fe	0,2	<0,02	<0,02	<0,02
13.	Bakterie grupy Coli	jkt/100ml	0	0	0	0
14.	E. Coli lub Coli typu kałowego	jkt/100ml	0	0	0	0
15.	Ogólna liczba bakterii w 36°C	jkt/1ml	50	6	2	0

16.	Clostridium perfringens	jkt/100ml	0	0	0	0
17.	Glin	mg/dm ³ Al	0,2	<0,02	-	-
18.	Paciorkowce kałowe	jkt/100ml	0	0	0	0
19.	Ogólna liczba bakterii w 22°C	jkt/1ml	100	3	4	0

źródło: dane AQUA S.A (www.aqua.com)

Gospodarka ściekowa

Od roku 1999 w ramach uporządkowania gospodarki ściekowej wykonano następujące zadania:

1. Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w Kętach – udział gminy Porąbka w całkowitych nakładach inwestycyjnych wynosi 20%.
2. Budowa kolektora przerzutowego w Kętach Podlesiu – udział gminy Porąbka w całkowitych nakładach inwestycyjnych wynosi 40%.
3. Budowa kanalizacji sanitarnej w lewobrzeżnej części gminy Porąbka – etap I
4. Budowa kanalizacji sanitarnej w lewobrzeżnej części gminy Porąbka – etap II
5. Budowa kanalizacji sanitarnej w na terenie gminy Porąbka obejmująca rejony: Kobiernice przysiółek Międzymoście oraz Czaniec Dolny,
6. Budowa kanalizacji w Czańcu Dolnym – ul. Karpacka i Bukowska,

Łącznie na terenie gminy wybudowano 28,2 km sieci kanalizacji sanitarnej, do której podłączono 830 budynków, umożliwiono podłączenie do kanalizacji łącznie 3 447 mieszkańców.

Gmina nie posiada na swoim terenie oczyszczalni ścieków poza lokalną oczyszczalnią przy zespole domów wczasowych w Kozubniku, który aktualnie nie funkcjonuje. Gmina Porąbka razem z gminą Kęty tworzy Aglomerację zatwierdzoną rozporządzeniem Wojewody Małopolskiego o utworzeniu aglomeracji KĘTY ogłoszonym w Dzienniku Urzędowym Województwa Małopolskiego pod numerem 9/06.

Aglomeracja Kęty wpisana jest w załączniku nr 2 grupa 1 Aktualizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych z 2005r. w pozycji 85.

Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych (KPOŚK) został sporządzony przez Ministra Środowiska, a następnie zatwierdzony przez Rząd RP w dniu 16 grudnia 2003 r. w celu wypełnienia zobowiązań Rzeczypospolitej Polskiej, przyjętych w Traktacie Akcesyjnym Polski do Unii Europejskiej, w części dotyczącej dyrektywy 91/271/EWG w sprawie oczyszczania ścieków komunalnych. KPOŚK określa plan inwestycyjny w dziedzinie

gospodarki wodno-ściekowej, jaki musi zostać zrealizowany przez Polskę, aby osiągnąć wymagane efekty ekologiczne.

W 2005 roku dokonano aktualizacji programu na podstawie materiałów uzyskanych z konsultacji przeprowadzonych przez Departament Zasobów Wodnych i Departament Polityki Ekologicznej Ministerstwa Środowiska z gminami, urzędami wojewódzkimi, wojewódzkimi funduszami ochrony środowiska i gospodarki wodnej, urzędami marszałkowskimi oraz przedsiębiorstwami wodociągowo-kanalizacyjnymi.

Konsultacje dotyczyły przewidywanych działań gmin zgodnie z wymaganiami art. 43 ustawy Prawo wodne i odbyły się w okresie maj-październik 2004 r. Spotkania te dotyczyły propozycji zgłaszanych zmian do KPOŚK ze strony gmin i urzędów wojewódzkich. Propozycje zmian i uzupełnień spowodowane były zwiększeniem rozpoznawania problemów gospodarki ściekowej w gminach oraz sposobów i programów ich rozwiązania zgodnie z wymaganiami artykułów: 43 i 208 ustawy Prawo wodne.

Obecnie KPOŚK podlega kolejnej aktualizacji, której zakończenie planowane jest na rok bieżący.

Zgodnie z założeniami zawartymi w projekcie aglomeracji ścieki z terenu gminy Porąbka przesyłane są kolektorami przez Kęty Podlesie do oczyszczalni ścieków w Kętach.

Jest to oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna, w której zastosowano nisko obciążony osad czynny, dostosowany do prowadzenia procesu denitryfikacji oraz biologicznej defosfatacji z gospodarką osadową opartą o procesy fermentacji, odwodnienia i higienizacji. Osad unieszkodliwiony na terenie oczyszczalni, umieszczany będzie na składowisku odpadów komunalnych bądź wykorzystywany do przyrodniczego zagospodarowania na terenie gminy. Podstawowymi obiektami oczyszczalni są:

- część mechaniczna: (budynek krat ze stacją zlewną, płaskownik z odłuszczaczem napowietrzonym, przepompownia główna ścieków, osadniki deszczowe)
- część biologiczna: (reaktor biologiczny dwusekcyjny z napowietrzaniem wgłębnym, osadniki wtórne poziome ze zgarniaczami dennymi i powierzchniowymi, budynek stacji dmuchaw i pompowni osadów)
- część osadowa: (zbiornik hydrolizy, otwarta komora fermentacyjna, budynek mechanicznego zagęszczania, odwadniania i higienizacji osadu.)

Do kontroli i sterowania procesami oczyszczania ścieków i unieszkodliwiania osadów oczyszczalnię wyposażono w nowoczesną aparaturę kontrolno - pomiarową wraz z systemem sygnalizacji i wizualizacji.

Mieszkańcy podpisują umowy na odbiór ścieków z Gminą Porąbka i z gmina się rozliczają, natomiast gmina rozlicza się z kolei z Miastem Kęty.

3.4.5 Podsumowanie i wnioski

Zbiorniki Tresna, Międzybrodzie i Czaniec stanowiące kaskadę rzeki Soły, to akweny zasilane rzekami i potokami o typowo górskim charakterze, których wody wprowadzają do zbiorników znaczne ilości zanieczyszczeń. W okresach wezbrań są to zanieczyszczenia spłukiwane z rozległego terenu zlewni, ponadto trafiają do zbiorników zanieczyszczenia ze źródeł komunalnych. Ze względu na współpracę środkowego zbiornika kaskady (zbiornik Międzybrodzie) z elektrownią szczytowo-pompową Żar gospodarka zasobami wodnymi kaskady przebiega w określonym reżimie, co w połączeniu z okresowymi wezbrzeniami skutkuje zmianami czystości wód ,

Generalnie na terenie gminy jakość wód powierzchniowych nie jest najlepsza. Soła wykazuje przekroczenia wartości dopuszczalnych w zakresie fosforanów, siarczków i miana Coli typu kałowego.

Powodem nie najlepszej jakości wód powierzchniowych są:

- brak kanalizacji w gminie Porąbka
- przedostawanie się ścieków komunalnych do wód powierzchniowych z nieszczelnych osadników,
- celowe niekontrolowane „odprowadzanie” ścieków komunalnych przez mieszkańców do przydrożnych rowów i cieków

Rozwój zabudowy nie koordynowany z rozwojem sieci kanalizacji sanitarnej lub przy nieprzestrzeganiu obowiązujących przepisów dotyczących odprowadzania i unieszkodliwiania ścieków doprowadzi do dalszej degradacji wód powierzchniowych gminy

Degradacja wód podziemnych na terenie gminy wynika z:

- zmniejszenia zasobów wód podziemnych na skutek ich ujmowania dla potrzeb wodociągów lokalnych,
- zmniejszenia zdolności infiltracyjnej gruntu w wyniku antropogenicznych przeobrażeń terenu,
- zanieczyszczenia płytko zalegających wód podziemnych na obszarach zabudowanych w dolinach rzecznych przez przecieki z nieszczelnych zbiorników wybieralnych (szamb).

Na terenie gminy, zgodnie z decyzją Wojewody Śląskiego nr ŚR-IX-6814/2/2000 z dnia 21 listopada 2000r o utworzeniu strefy ochrony sanitarnej dla ujęcia wody pitnej Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów w Katowicach z rzeki Soły w Czańcu, oraz ochronie ujęć wody Soła II i III/1 , III/2 w Kobiernicach – decyzja o utworzeniu strefy ochrony ujęć wody – Rozporządzenie nr 4/2008 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie z dnia 18 sierpnia 2008r w sprawie ustanowienia strefy ochronnej dla ujęć wody Soła II i Soła III w miejscowości Kobiernice, gmina Porąbka, powiat Bielsko-Biała (Dz. Urzędowy Województwa Śląskiego nr 174 poz. 3198) wraz ze zmianą

wprowadzoną Rozporządzeniem nr 1/2009 Dyrektora RZGW w Krakowie z dnia 20.04.2009r. powinny być stosowane następujące ograniczenia:

- **wprowadzania ścieków oczyszczonych i nieczyszczonych do wód lub do ziemi, z wyłączeniem oczyszczonych wód opadowych i roztopowych;**
- rolniczego wykorzystania ścieków, gnojowicy lub gnojówki;
- stosowania nawozów oraz środków ochrony roślin niezgodnie z ustawą z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu (Dz. U. z 2007 r. Nr 147, poz. 1033) i ustawą z dnia 18 grudnia 2003 r. o ochronie roślin (Dz. U. z 2004 r. Nr 11, poz. 24);
- lokalizowania cmentarzy oraz grzebania zwłok zwierzęcych;
- lokalizowania magazynów ropy naftowej oraz produktów ropopochodnych, a także rurociągów do ich transportu, z wyłączeniem gazu płynnego;
- lokalizowania magazynów i rurociągów do transportu substancji, o których mowa w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 10 listopada 2005 r. w sprawie wykazu substancji priorytetowych w dziedzinie polityki wodnej (Dz. U. z 2005 r. Nr 233, poz. 1987)
- lokalizowania składowisk odpadów komunalnych, niebezpiecznych, innych niż niebezpieczne i obojętne oraz obojętnych;
- urządzania obozowisk oraz campingów i parkingów powyżej 300 samochodów osobowych;
- wydobywania kopalin;
- lokalizowania ferm chowu lub hodowli zwierząt;
- lokalizowania przedsięwzięć kwalifikowanych jako mogące znacząco oddziaływać na środowisko, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 1 – 23, 26a – 42 lub w § 3 ust. 1 pkt 1-7, 9-32, 35, 36, 38, 42, 45, 46, 67-70, 73, 74 i 80-89 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2004 r. w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych uwarunkowań związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięcia do sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko (Dz. U. z 2004 r. Nr 257, poz. 2573, zm. Dz. U. z 2005 r. Nr 92, poz. 769, z 2007 r. Nr 158, poz. 1105);
- przechowywania lub składowania odpadów promieniotwórczych;
- mycia pojazdów mechanicznych w miejscach niewyposażonych w urządzenia służące do oczyszczania ścieków z substancji ropopochodnych.

Na terenie ochrony pośredniej ujęcia wody nakazuje się:

- realizację kanalizacji zakończonej urządzeniami oczyszczającymi zlokalizowanymi poza strefą;
- posiadanie do czasu realizacji kanalizacji szczelnego zbiornika na ścieki i wywożenie ich na wskazane miejsce;
- przy prowadzeniu działalności hodowlanej, posiadanie zbiornika na gnojowicę i gnojówkę oraz szczelnej płyty gnojowej;

- zagospodarowanie odpadów stałych i ciekłych zgodnie z ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach;
- prowadzenie racjonalnej gospodarki rybnej na stawach rybnych.

W celu ochrony zarówno wód powierzchniowych jak i podziemnych **konieczna jest dalsza rozbudowa kanalizacji sanitarnej w gminie.**

3.5 Gospodarka odpadami

Gmina Porąbka zawarła z leżącymi w sąsiedztwie gminami Kęty, Wilamowice i Osiek porozumienie dotyczące wspólnej gospodarki odpadami.

Stosownie do tegoż porozumienia zrealizowano wspólne zadanie inwestycyjne, a mianowicie budowę składowiska odpadów komunalnych wraz ze stacją przygotowania surowców wtórnych na terenie gminy Kęty.

Szczegółowe zasady gospodarowania odpadami zawiera Plan gospodarki odpadami wdrażany od 2004 r., który jest obecnie aktualizowany.

W Aktualizacji Planu jakość odpadów wytwarzanych w Gminie Porąbce określono na podstawie średnich parametrów, które wyznaczone zostały poprzez odpowiednie badania prowadzone (przez Instytut Ekologii Terenów Uprzemysłowionych w Katowicach) w różnych gminach na obszarze województwa śląskiego.

Skład morfologiczny odpadów komunalnych wytwarzanych na terenie Gminy Porąbka przyjęto przez analogię do zbadanego składu odpadów wytwarzanych w gminach o zbliżonym charakterze i liczbie ludności.

W poniższej tabeli Nr 3 przedstawiono w ujęciu procentowym udział poszczególnych składników morfologicznych znajdujących się w wytwarzanych odpadach komunalnych.

Tabela 9   *Skład odpadów komunalnych w Gminie Porąbka [%]*

LP.	SKŁADNIKI MORFOLOGICZNE	%
1.	Odpady organiczne (spożywcze, roślinne, zwierzęce ..... itp.)	25
2.	Papier	11
3.	Tworzywa sztuczne	9
4.	Tekstylia	3
5.	Szkło	9
6.	Metale	4
7.	Odpady mineralne	13
8.	Popiół	26

Określenie jakości odpadów stanowi podstawę do przyjęcia odpowiedniej technologii w zakresie przerobu odpadów, odzysku surowców i unieszkodliwienia pozostałości (balastu).

W celu określenia ilości potencjalnych strumieni poszczególnych składników morfologicznych, wchodzących w skład odpadów komunalnych wytwarzanych w Gminie Porąbka, zostały przeprowadzone stosowne obliczenia, których wyniki ujęto w poniższej tabeli 10.

Tabela 10 *Ilości poszczególnych składników morfologicznych w odpadach komunalnych do przerobu lub odzysku*

LP.	SKŁADNIKI MORFOLOGICZNE	IŁOŚĆ [Mg/a]
1.	Odpady organiczne	770
2.	Papier	339
	<i>Razem odpady biodegradowalne</i>	<i>1109</i>
3.	Tworzywa sztuczne	277
4.	Tekstylia	92
5.	Szkło	277
6.	Metale	123

W Planie Gospodarki Odpadami Gminy Porąbka przyjętym w 2004 roku założono osiągnięcie następujących celów krótkookresowych:

- dalsza likwidacja tzw. „dzikich” wysypisk odpadów znajdujących się na terenie Gminy Porąbka
- objęcie wszystkich mieszkańców Gminy Porąbka zorganizowaną zbiórką odpadów komunalnych
- organizacja na terenie Gminy punktu do odbioru od mieszkańców odpadów niebezpiecznych, a wydzielanych ze strumienia odpadów komunalnych
- dalsza rozbudowa gminnego systemu selektywnego gromadzenia i zbierania odpadów użytkowych
- realizacja powiatowego programu likwidacji odpadów PCB
- realizacja powiatowego planu likwidacji azbestu
- partycypacja w realizacji „Kompostowni odpadów organicznych w Kętach” i dalszej rozbudowy istniejącego „Międzygminnego składowiska odpadów komunalnych w Kętach”
- alternatywnie do powyższego: udział w realizacji inwestycji wspólnych (miasto Bielsko-Biała i gminy powiatu) do: sortowania odpadów, kompostowania

bioodpadów, demontażu odpadów wielkogabarytowych i przetwarzania odpadów budowlanych.

Zgodnie z projektem Aktualizacji Planu na koniec 2007 roku realizacja wytyczonych celów wyglądała następująco:

- Problem likwidacji „dzikich wysypisk śmieci” , jest na terenie gminy realizowany na bieżąco . Gmina corocznie przeznaczają środki finansowe na likwidowanie tego zadania .W 2007 r. wydano na to zadanie 3702 .- zł – wywieziono 65,57 m³ odpadów;
- Wszyscy mieszkańcy gminy zostali objęci zorganizowanym systemem odbioru odpadów komunalnych (warunkiem jest zawarcie stosownej umowy na odbiór odpadów z uprawnioną firmą).Na koniec 2007 r. zawarto 3191 umów na 3402 gospodarstwa domowe, co stanowi ok. 94%;
- Urząd Gminy Porąbka rozpoczął w 2006 r. procedurę związaną z projektowaniem Gminnego Punktu Zbierania Odpadów Niebezpiecznych uruchomienie GPZON zmniejszy ilość „dzikich wysypisk śmieci” oraz ułatwi mieszkańcom pozbywanie się odpadów niebezpiecznych. W dniu 21.12.2007 r. zakończono proces planowania uzyskując pozwolenie na budowę;
- Na terenie gminy wdrożono system selektywnego zbierania odpadów komunalnych , który obejmuje wszystkich mieszkańców .Odpady zbierane są do kolorowych worków plastikowych z poszczególnych posesji wg ustalonego harmonogramu 1 raz w miesiącu. Segregacji podlegają odpady z tworzyw sztucznych , szkła i makulatury. W 2007 r. pozyskano 203,82 tony w/w odpadów , które zostały przekazane do stacji segregacji na składowisku odpadów w Kętach;
- Gmina Porąbka realizując przy współudziale Starostwa Powiatowego w Bielsku-Białej corocznie od 2004 r. plan likwidacji wyrobów azbestowych na terenie gminy. W 2004 r. przeprowadzono inwentaryzację azbestu na terenie gminy; wg informacji złożonych przez mieszkańców poszczególnych sołectw, zinwentaryzowano 618 obiektów na około 75 000 m² azbestu oraz 15 mb rur azbestowych, pomimo, że plan krajowy likwidacji azbestu ustalił rok 2032 jako ostateczny , na terenie gminy Porąbka planuje się wcześniejsze zakończenie procesu likwidacji azbestu w zależności od dostępności środków finansowych, W latach 2004 do 2008 wywieziono 243,01 ton wyrobów zawierających azbest , wydatkowano na ten cel ze środków własnych gminy 61.624.-zł. , ze środków Powiatowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej 39.900.-zł . Razem wydatkowano na to zadanie 101.524.-zł.

3.6 Gleby

3.6.1 Typy gleb

Gleby należą do nieodnawialnych zasobów naturalnych i spełniają szereg funkcji, przede wszystkim stanowią siedlisko wzrostu i rozwoju roślin i zwierząt oraz transformacji składników mineralnych i organicznych. Gleby charakteryzują się określonymi właściwościami fizycznymi, chemicznymi i biologicznymi kształtowanymi pod wpływem działania naturalnych procesów glebotwórczego oraz rolniczej i pozarolniczej działalności człowieka. Właściwości te znajdują się w stanie określonej równowagi, która może ulegać zmianom pod wpływem tej działalności. Nieprzemyślana działalność człowieka prowadzić może do całkowitej degradacji bardzo często niemożliwej do usunięcia. Gleba jest układem dynamicznym, a związki mineralne znajdujące się w niej ulegają ciągłym przemianom, co prowadzi do ich zwiększenia lub do ubytków, aż do całkowitego zubożenia gleby. Ubytki związków mineralnych w glebach powodowane głównie przez pobieranie składników pokarmowych przez rośliny, wypłukiwanie rozpuszczalnych składników do głębszych warstw gleby, tworzenia się pod wpływem różnych czynników związków nierozpuszczalnych, niedostępnych dla roślin. Urodzajność gleb zależy również od odczynu gleby. Kwaśny odczyn gleby obniża jej żyzność prowadząc do degradacji urodzajności. Ze względu na różną reakcję roślin na odczyn gleb, przemiany pH mają znaczenie wskaźnikowo – porównawcze. Łatwo na tej podstawie określić potrzebę uregulowania odczynu, trudniej jednak ocenić przyczynę i stopień degradacji gleby. Jedyną metodą, która przynosi rezultaty są systematyczne pomiary odczynu pH prowadzone systematycznie w ciągu odpowiednio długiego czasu. Znaczną rolę w procesie zanieczyszczenia i degradacji środowiska odgrywają metale ciężkie. Zaliczamy do nich pierwiastki wśród których najczęściej wymienia się kadm, miedź, nikiel, ołów, cynk. Ich cechą charakterystyczną jest zdolność do systematycznego nagromadzania się w środowisku, co zwiększa intensywność oddziaływania. Jako zasadniczy element litosfery gleba jest jednym z najważniejszych komponentów ekosystemów lądowych i wodnych. Znajomość gleb niezbędna jest w planowaniu właściwego ich wykorzystania dla potrzeb człowieka, przy założeniu zrównoważonego rozwoju. Jest ona również potrzebna dla racjonalnego użytkowania przestrzeni produkcyjnej, rejonizacji roślin uprawnych, opracowywania planów gospodarczych, układania płodozmianów i ustalania sposobu uprawy roli.

Obszar niższych partii Beskidów na terenie gminy Porąbka pokrywają gleby **pseudobielicowe** i **brunatne kwaśne** wytworzone z glin i iłów wietrzeniowych oraz utworów lessowych.

W dolinie Soły i jej dopływów przeważają brunatne mady pyłowe i gliniaste.

W obrębie wyższych partii Beskidu Małego dominują wietrzeniowe **gleby fliszowe-brunatne kwaśne**, a w wąskich dolinach płytkie **mady górskie** o dużym stopniu szkieletowości.

Tabela 11 Użytkowanie terenów w Gminie Porąbka

L.P.	WYSZCZEGÓLNIENIE	POWIERZCHNIA	UDZIAŁ PROCENTOWY
------	------------------	--------------	-------------------

1	Powierzchnia Gminy Porąbka	6.549	100
2	Użytki rolne	2.142	33,2
2a	<i>Grunty orne</i>	<i>1.312</i>	<i>20,3</i>
2b	<i>Łąki</i>	<i>588</i>	<i>9,1</i>
2c	<i>Pastwiska</i>	<i>102</i>	<i>1,6</i>
2d	<i>Sady</i>	<i>140</i>	<i>2,2</i>
3	Lasy i grunty leśne	3.040	47,1
4	Tereny zurbanizowane i nieużytki	1.277	19,7

Źródło: baza danych GUS

3.6.2 Klasy gleb

Na terenie gminy przeważają grunty niskiej klasy bonitacyjnej. Najwięcej gruntów (1151 ha) zaliczono do klas IV-VI, co stanowi 53,0% powierzchni użytków rolnych, do III klasy bonitacyjnej zaliczono 980 ha (w przeważającej mierze na terenie Czańca), co stanowi 45,2%, w klasie II jest 36 ha, a do I klasy zaliczono jedynie 3 ha. Są to więc gleby mało urodzajne.

3.6.3 Podsumowanie i wnioski

Degradacja gleb gminy Porąbka przejawia się głównie w ich zakwaszeniu, które częściowo wynika z zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego. Proponuje się wprowadzenie zalesień na glebach o najniższej przydatności rolniczej.

Korzystne byłoby także rozbudowanie terenów zieleni rekreacyjnej w oparciu o te gleby. Dotyczyć to może głównie gleb klasy VI, a także V.

3.7 Surowce mineralne

3.7.1 Charakterystyka występowania surowców

Zasady poszukiwania, dokumentowania oraz korzystania z kopalin regulowane są przepisami ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. - prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. 1994, nr 27, poz. 96 z późn. zm.). W ustawie tej rozstrzygnięto sprawę własności złóż kopalin oraz uregulowano problem ochrony zasobów złóż poprzez wymóg ujmowania ich w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz obowiązek kompleksowego i racjonalnego wykorzystania kopalin. Dla prawidłowego gospodarowania zasobami przyrody (tj., między innymi, kopalinami) ustala się w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego szczególne warunki zagospodarowania terenów. Również podjęcie działalności w zakresie

wydobywania kopalin jest uzależnione, przez możliwość odpowiednich zapisów w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, od Rady Gminy, która podejmuje uchwały o zmianie planu oraz od społeczności lokalnej, która na tym etapie może wносить uwagi i protesty.

Na terenie gminy Porąbka w dolinie rzeki Soły oraz w podłożu znajdują się żwiry gliniaste oraz żwiry. Nie są one eksploatowane na większą skalę. Gmina wydaje jednorazowe pozwolenia na eksploatację niewielkich ilości tego surowca w porozumieniu z Zarządcą koryta rzeki tj. RZGW – Inspektorat w Żywcu.

3.7.2 Podsumowanie i wnioski

Ochrona zasobów kopalin powinna polegać na uwzględnieniu tych terenów w gminnych studiach uwarunkowań i planach zagospodarowania przestrzennego w postaci zapisów uniemożliwiających zagospodarowanie tych terenów w sposób trwały, wykluczający potencjalną eksploatację surowców.

Jakość terenów położonych na obszarze gminy w części zależy od warunków naturalnych i ukształtowania terenu, ogromny wpływ na stan powierzchni ziemi ma człowiek i jego racjonalne bądź lekkomyślne i nierozważne postępowanie wynikające w dużej mierze z nieznajomości obowiązujących przepisów. Dlatego tak ważnym jest, aby korzystanie z warunków naturalnych takich jak w tym przypadku surowce mineralne odbywało się w zgodzie z przepisami i racjonalnym myśleniem które nakazuje zostawić wyrobisko w takim stanie jak wyglądało przed eksploatacją. Zadanie to należy do firm posiadających koncesję na wydobywanie potencjalnych złóż. Natomiast organy samorządowe mają możliwość ochrony nieużytkowanych zasobów poprzez stosowne zapisy w planach zagospodarowania przestrzennego.

3.8 Przyroda

3.8.1 Tereny przyrodnicze objęte ochroną prawną

Głównymi formami ochrony przyrody na obszarze gminy Porąbka są:

- **Park Krajobrazowy Beskidu Małego**
- **Rezerwat Przyrody „ZASOLNICA”**

Na terenie gminy zlokalizowany jest również Specjalny Obszar Ochrony (SOO) NATURA 2000 Beskid Mały.

Park Krajobrazowy Beskidu Małego utworzony został na mocy rozporządzenia Wojewody Bielskiego nr 9/98 z dnia 16.06.1998r. w ramach Ekologicznego Systemu Obszarów Chronionych (ESOCh) i zarządzany jest przez **Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego**.

Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego powstał 1 stycznia 2000 r. na mocy Rozporządzenia nr 222/99 Wojewody Śląskiego z 16 listopada 1999r.

Beskid Mały stanowi rozciągającą się równoleżnikowo grupę górską o długości ok. 35 km i szerokości 12 km. Na zachodzie od Beskidu Śląskiego oddziela go Brama Wilkowicka, zaś na wschodzie od Beskidu Makowskiego oddziela go dolina Skawy. Przełom rzeki Soły z trzema zbiornikami zaporowymi w Czańcu, Porąbce i Tresnej dzieli Beskid Mały na dwie części. Mniejsza, zachodnia to Pasma Magurki Wilkowickiej z najwyższym szczytem Czuplem (933 m n.p.m.), większa powierzchniowo część wschodnia to grupa Łamanej Skały (929m n.p.m.).

Rysunek 4 Park Krajobrazowy Beskidu Małego

źródło: www.zpk.com.pl

Teren ten chroniony jest jako Park Krajobrazowy Beskidu Małego o powierzchni 257,70 km². Wokół parku utworzono strefę ochronną o powierzchni 222,53 km². Po reformie administracyjnej w 1999 r. część Parku Krajobrazowego Beskidu Małego (165,40 km², otulina – 102,43 km²) znalazła się w województwie śląskim, a pozostała część w województwie małopolskim.

Prawie cały Beskid Mały jest zbudowany z piaskowców godulskich. Są to skały o budowie drobnoziarnistej, dość twarde i odporne na procesy wietrzenia. W północnej części Beskidu Małego w rejonie Andrychowa i Inwałdu oraz Targanic spotyka się też wapienie. Liczne skałki przybierają różne ciekawe kształty i stanowią dużą atrakcję turystyczną. Najcenniejsze z nich to baszta skalna w Kocierzu Rychwałdzkim, grupa skałek w Krzeszowie oraz skałka fliszowa na zboczach Żaru. Utworzone zostały 22 pomniki przyrody nieożywionej. Duże znaczenie przyrodnicze i poznawcze posiadają jaskinie. Powstały one w wyniku procesów osuwiskowych, tektonicznych i w mniejszym stopniu wietrzenia. 6 z nich objętych zostało ochroną pomnikową. Najbardziej znana jest Jaskinia Komonieckiego. Szczególnie malowniczo wygląda w okresie wczesnowiosennym, kiedy to strop pokryty jest sopłami lodowymi.

Obszar Parku Krajobrazowego „Beskidu Małego” i jego otuliny charakteryzuje się gęstą siecią rzeczną i dużą ilością źródeł. Położony jest w dorzeczu rzeki Wisły i zlewisku Morza Bałtyckiego. Sieć rzeczną tworzą główne rzeki: Biała, Soła i Skawa płynące z południa na północ, wraz z prostopadle do nich płynącymi potokami góorskimi. Wyjątek stanowi Wieprzówka, której przebieg jest południkowy. Na odcinku Soły, między Żywcem i Kętami, powstał system zbiorników zaporowych, tzw. Kaskada Soły.

Krajobraz Beskidu Małego, tak jak i pozostałej części Beskidów Zachodnich, został znacznie przekształcony. Piętro pogórza przebiegające średnio do 550 m n.p.m. wykorzystano pod uprawy i zabudowę. Niegdyś najbardziej rozpowszechniony tutaj grąd występuje obecnie tylko w postaci nielicznych płatów zlokalizowanych w miejscach niedostępnych, wąwozach i jarach. Na stokach północnych spotykana jest dość często schodząca nawet do 420 m n.p.m. buczyna karpacka. Od wysokości 550 m n.p.m. do 933 m n.p.m. rozciąga się piętro regła dolnego. Piętro to pokryte jest dość regularnie zwartym kompleksem leśnym z niewielkimi polanami. Ciekawostką jest występowanie w partiach grzbietowych skarłowaciałych buczyn kwaśnych.

Dotychczas przeprowadzone badania flory roślin naczyniowych wykazały występowanie ponad 840 gatunków. Beskid Mały charakteryzuje się stosunkowo dużym udziałem (10%) roślin górskich, wśród których dominują gatunki reglowe i ogólnogórskie. Dużym walorem jest występowanie licznych przedstawicieli rodziny storczykowatych, np.: kruszczyk błotny, storczyca kulista, storczyk męski i stoplamek plamisty. Zagrożone są również gatunki znajdujące się na granicach swych zasięgów, między innymi: rzeżucha trójlistkowa i żywokost sercowaty, a także gatunki wapieniolubne wymierające wskutek zarastania nieużytkowanych kamieniołomów.

Na terenie Beskidu Małego występują - z kopytnych: dzik, sarna i jelen, zaś z dużych drapieżników: ryś, wilk, lisi, borsuk, a sporadycznie niedźwiedź. Spośród nietoperzy podawano z tego terenu: mroczka późnego, nocka wąsatka i borowca wielkiego, a z owadożernych: rzęsorka rzeczka i zębiatka karliczka oraz dwa gatunki ryjówek: aksamitną i malutką. Największym gryzoniem jest bóbr europejski. Łącznie na terenie Beskidu Małego zanotowano dotychczas 36 gatunków ssaków. Natomiast badania ornitofauny wykazały występowanie 111 gatunków ptaków lęgowych, w tym 6 drapieżników dziennych, a wśród nich: trzmielojada i kobuza; 4 gatunki kuraków; 6 gatunków dzięciołów, bociana czarnego, pójdzki i zimorodka.

Na terenie Beskidów obszary szczególnie cenne zostały objęte ochroną rezerwatową, należą do nich przede wszystkim fragmenty drzewostanów o charakterze naturalnym: „Szeroka” (52,12 ha), „Buczyna na Zasolnicy” (16,65 ha), i „Madohora” o powierzchni 71,38 ha. Specyficzne warunki klimatyczne i topograficzne przyczyniły się do odmienności w przystosowaniu budownictwa, narzędzi, techniki pracy oraz stroju. Izolacja terenów górskich od nizinnych przyczyniła się zatem i do tego, że zachowało się tu szczególnie wiele form tradycyjnych, zwłaszcza w dziedzinie kultury materialnej projektowane jest utworzenie w dolinie rzeki Soły, „obszaru chronionego krajobrazu rzeki Soły”

Granice Parku i jego otuliny obejmują m.in. całość kompleksów lasów górskich w gm. Porąbka oraz powierzchnie podstokowe Beskidu.

Znaczna część obszaru gminy Porąbka leży w granicach Parku i jego otuliny.

Celem utworzenia Parku jest zachowanie, popularyzacja wartości przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych Beskidu Małego, w warunkach racjonalnego gospodarowania, zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju.

Natomiast celem utworzenia otuliny jest zachowanie harmonijnego krajobrazu oraz zabezpieczenie Parku przed szkodliwym oddziaływaniem czynników zewnętrznych.

Na terenie Parku i jego otuliny, a więc na znacznej powierzchni gminy Porąbka, obowiązuje stosowanie następujących ogólnych zasad i kierunków działania:

1. Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego.
2. Ochrona środowiska i krajobrazu przed:
  - zakłóceniami stosunków wodnych,
  - degradacją gleb i szaty roślinnej,
  - zanieczyszczeniami powietrza,
  - zakłóceniami harmonii w krajobrazie.
3. Czynna ochrona środowiska poprzez:
  - likwidację lub ograniczenie na terenie Parku działalności gospodarczej szkodliwej dla środowiska,
  - prawidłową politykę przestrzenną,
  - utrzymanie, odnawianie i wzbogacanie zasobów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych.
4. Prowadzenie gospodarki rolnej, leśnej i łowieckiej zgodnie z zasadami rozwoju zrównoważonego.

Rezerwat Przyrody „ZASOLNICA” (1973/M.P.5, poz. 38), o powierzchni 16,64 ha, zajmuje wschodnie zbocza Zasolnicy.

Celem ochrony tego obszaru jest zachowanie występującej w piętrze regla dolnego buczyny karpackiej. W drzewostanie występuje głównie buk (*Fagus silvatica*), a także jodła (*Abies alba*), klon (*Acer platanoides*), jawor (*Acer pseudoplatanus*) i wiąz górski (*Ulmus Montana*). Charakterystycznymi gatunkami runa są natomiast: gajowiec żółty (*Galeobdolon luteum*), marzanka wonna (*Asperula odorata*), paprotnik Brauna (*Polystichum braunii*), szczyr trwały (*Mercurialis perennis*), żywiec gruczołowaty (*Dentaria glandulosa*). W południowo-zachodniej części rezerwatu występuje także kwaśna buczyna z występującą w warstwie runa kosmatką gajową (*Luzula nemorosa*). W dolnej części rezerwatu znajduje się fragment grądu z dużym udziałem lipy. Szata roślinna rezerwatu nie wykazuje negatywnych zmian, jej walory przyrodnicze charakteryzują się dużymi wartościami.

Specjalny Obszar Ochrony NATURA 2000 Beskid Mały

Obszar położony w masywie Beskidu Małego, w paśmie Magurki Wilkowickiej (Czupel 933 m npm) i grupie Łamanej Skały (929 m npm). Beskid Mały zbudowany jest z utworów serii śląskiej, reprezentowanych głównie przez twarde, odporne na wietrzenie piaskowce godulskie, które przeławicowane są łupkami, piaskowcem i zlepieńcami istebniańskimi dolnymi. Niektóre formy skałkowe zbudowane są z piaskowców ciężkowickich. Układ dolin jest koncentryczny, grzbiety i szczyty zaokrąglone, a stoki dość strome. Na terenie SOO znajduje się kilkadziesiąt skałek, jaskiń i schronisk podskalnych. Do najcenniejszych jaskiń należą: Jaskinie Czarne Działy (w tym jaskinia Czarne Działy III o dł. 115 m) i Jaskinia

Komonieckiego, która jest największą jaskinią erozyjno-wietrzeniową w polskich Karpatach Fliszowych. Powierzchniowo dominują tu zbiorowiska leśne, łąkowe są rzadsze, a sporadycznie występują zbiorowiska torfowiskowe, ziołoroślone i naskalne.

Obszar obejmuje największy i najlepiej wykształcony kompleks kwaśnych buczyn górskich *Luzulo luzuloidis*-Fagetum w Karpatach. Występowanie na krańcach zasięgu geograficznego zespołów świerczyny górnoreglowej *Plagiothecio-Piceetum* (w piętrze regła dolnego - unikatowy fenomen synchorologiczny w Karpatach), jaworzyny miesięcznicowej *Lunario-Aceretum*, świerczyny na torfie *Bazzanio-Piceetum*.

Stwierdzono tu łącznie obecność 14 siedlisk przyrodniczych z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Ponadto, jest to miejsce występowania 2 gatunków mchów z załącznika II tej Dyrektywy, z tym, że stanowisko jednego z nich - bardzo rzadkiego mchu *Buxbaumia viridis* - wymaga potwierdzenia. Ponadto znajduje się tu najdalej wysunięte na północ stanowisko rzeżuchy trójlistkowej *Cardamine trifolia*.

3.8.2 Pomniki przyrody

Jedynym pomnikiem przyrody na terenie gminy jest drzewo daglezja rosnąca na działce Nr 3321 w Porąbce ul. Mała Puszcza. Pomnik ustanowiony został Uchwałą Rady Gminy z dnia 29 grudnia 2008r. i wpisany do Wojewódzkiego Rejestru Form Ochrony Przyrody pod **Nr 1/RG**

3.8.3 Lasy

Lasy i grunty leśne na terenie gminy zajmują 3 040 ha, co stanowi 47,1% powierzchni gminy.

Są to lasy przeważnie mieszane, chociaż na stokach Zasolnicy zachowały się resztki dawnej puszczy karpackiej - starodrzew buczyny. Spotyka się jeszcze zespoły świerka z domieszką buka i jodły oraz: sosny, jawory, dęby, jesiony, wiązy górskie, olchy i różne odmiany wierzb.

Osobliwością przyrodniczą jest półkilometrowa aleja limbowa na Bukowskim Groniu pomiędzy Porąbką i Targanicami, największe skupisko tych drzew w Beskidach.

Na terenie gminy występują zwarte kompleksy leśne wchodzące w skład Beskidu Małego. Są to dolnoreglowe bory mieszane oraz lasy mieszane górskie i lasy górskie.

W dolinie rzeki Soły rozwijają się higrofilne lasy liściaste tj. łągi wierzbowo-topolowe oraz nadrzeczna olszyna górską, zaś wzdłuż strumieni i potoków widoczne są małe powierzchnie płatów podgórskiego łągu jesionowego oraz łągu jesionowo-olszowego.

Na terenach rolniczych z zabudową rozproszoną występują rozdrobnione płaty zbiorowisk leśnych oraz zaroślowych o szacie roślinnej silnie przekształconej lub zniszczonej z przewagą ekosystemów synantropijnych oraz półnaturalnych.

Lasy prywatne na terenie gminy zajmują 648 ha (21,3%), natomiast lasy państwowe 2392 ha (78,7%) i zarządzane są przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Regionalna Dyrekcja

Lasów Państwowych w Katowicach – Nadleśnictwo Andrychów – obręb leśny Porąbka. Dla lasów tego nadleśnictwa sporządzony został Plan Urządzenia Lasu na lata od 2005 do 2014.

3.8.4 System obszarów chronionych

System obszarów chronionych obejmuje parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe i obszary chronionego krajobrazu. Ich zadaniem jest utrzymanie na chronionym obszarze naturalnych procesów przyrodniczych i stabilności ekosystemów, zachowanie różnorodności biologicznej oraz dziedzictwa geologicznego, zapewnienie ciągłości istnienia gatunków i ekosystemów, kształtowanie właściwych postaw człowieka wobec przyrody oraz przywracanie do właściwego stanu zasobów i składników przyrody. Formy ochrony obszarowej są projektowane i zakładane tak, aby stworzyć na terenie kraju jednolity system ochrony obszarowej, gwarantujący efektywną i maksymalną realizację celów ochrony przyrody w Polsce.

Tabela 12 Zadania przypisane poszczególnym organom administracji

ZADANIE /ORGAN	OCHRONA PRZYRODY	TWORZENIE OBSZARÓW I OBIEKTÓW CHRONIONYCH	WPROWADZANIE OCHRONY GATUNKOWEJ ROŚLIN I ZWIERZĄT	PROWADZENIE EWIDENCJI	KONTROLA
MINISTER	+	+	+	+	-
WIJEWODA	+	+	+	+	+
STAROSTA	-	-	-	-	—
GMINA	-	+	±	-	-

Źródło: www.tnz.most.org.pl

3.8.5 Podsumowanie i wnioski

W zakresie ochrony środowiska przyrodniczego należy zachować:

1. Naturalną i półnaturalną zieleń w postaci zadrzewień łęgowych (rzeka Soła, potok Wielka Puszcza, inne większe potoki – dopływy Soły) oraz zakrzewień śródpolnych.
2. Zieleń urządzoną wzdłuż ciągów komunikacyjnych.
3. Walory krajobrazowe terenów o urozmaiconej rzeźbie terenu (wąwozy, jamy, kamień ca, skarpy) oraz terenów o atrakcyjnej widokowo ekspozycji (Porąbka – Kozubnik, Bukowiec, Wielka Puszcza, Czaniec Górny) przed niekontrolowanym rozwojem budownictwa letniskowego.
4. Zwarte zespoły drzewostanów zabytkowych:
  - Zespół dworsko-parkowy w Kobiernicach,
  - Zespół zamkowo-parkowy w Czańcu wraz z aleją dojazdową (ul. Wojska Polskiego Kety),

- Zespół dworsko-parkowy w Czańcu (Zakład produkcji tektury).

Należy uwzględnić również ochronę zieleni na cmentarzach w Czańcu, Bujakowie i Porąbce, oraz w otoczeniu kościołów w Czańcu i Porąbce.

Ochronie powinien podlegać również starodrzew w otoczeniu obiektów objętych ewidencją zabytków.

3.9 Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

3.9.1 Zarządzanie wodami na terenie gminy

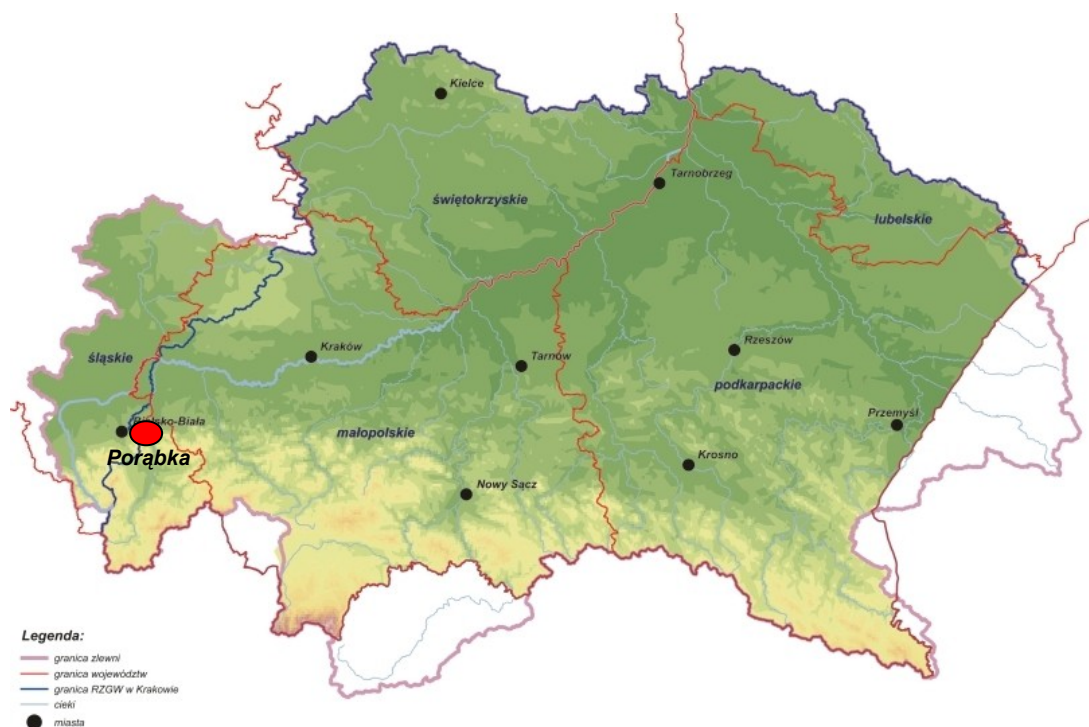
Wodami na terenie gminy zarządzają 2 instytucje: Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie oraz Śląski zarząd melioracji i Urządzeń Wodnych w Katowicach.

Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie usytuowany jest w południowo-wschodniej Polsce i obejmuje prawie w całości dorzecze Górnej Wisły (począwszy od ujścia Przemszy do ujścia Sanny) oraz niewielkie części zlewni Strwiąża (dorzecze Dniestru) i Czarnej Orawy (dorzecze Dunaju) należących do zlewiska Morza Czarnego. Powierzchnia obszaru działania RZGW w Krakowie wynosi 43 703 km².

Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie administruje wodami powierzchniowymi, stanowiącymi własność Skarbu Państwa z obszarem działania obejmującym:

- dorzecze Wisły od ujścia Przemszy (km 0+000) do nowego ujścia Sanny (km 295+200)
- dorzecze Dniestru w granicach Państwa
- dorzecze Dunaju w granicach Państwa.

Szczegółowy wykaz wód powierzchniowych w administracji i zarządzie Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie określa Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 17 grudnia 2002 r. w sprawie śródlądowych wód powierzchniowych lub ich części stanowiących własność publiczną (Dz. U. Nr 16 poz. 149 z 2003 r.).

Rysunek 5 Obszar działania RZGW Kraków

źródło: www.krakow.rzgw.gov.pl

Obszar działania Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie zajmuje 14 % obszaru Polski, obejmując:

- 5 województw, tj.:
  - woj. podkarpackie w 99,5 %,
  - woj. małopolskie w 95 %,
  - woj. świętokrzyskie w 64,5 %,
  - woj. lubelskie w 11 %,
  - woj. śląskie w 10 %;
- 63 powiaty;
- 456 gmin, z tego 41 gmin podzielonych granicą wododziału (granicą RZGW);
- około 120 miast, z tego 10 miast liczących więcej niż 50 tys. mieszkańców.

Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie Zarząd Zlewni Soły i Skawy z siedzibą w Żywcu

W Regionalnym Zarządzie Gospodarki Wodnej w Krakowie działają terenowe komórki organizacyjne – zarządy zlewni.

Terytorialny i merytoryczny zakres działania zarządów zlewni określa zał. nr 2 do Regulaminu organizacyjnego Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie.

Zastępca Dyrektora ds. Zarządu Zlewni upoważniony jest do reprezentowania Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie w zakresie udzielonych mu szczegółowych pełnomocnictw.

Rysunek 6 Obszar działania Zarządu Zlewni Soły i Skawy na tle RZGW Kraków

źródło: www.wrotamalopolski.pl

Obszar działania

1. Nadzór Wodny w Żywcu

- rz. Soły od km 48+000 do km 89+750 (do partii źródłowych) z dopływami powyżej zbiornika Tresna wraz z dopływami do zbiornika Tresna: pot. Żylica, Łękawka i Kalonka.

3. Nadzór Wodny w Czańcu

- **rz. Soły od km 0+000 do km 28+800.**

4. Zbiornik wodny w Porąbce

- **zapora i zbiornik w Porąbce na rz. Sole od km 32+000 do km 40+000 wraz z dopływami do zbiornika.**

5. Zbiornik wodny w Czańcu

- **zapora i zbiornik w Czańcu na rz. Sole od km 28+800 do km 32+000 wraz z dopływami do zbiornika.**

6. Zbiornik wodny w Tresnej

- zapora i zbiornik Tresna na rz. Sole od km 40+000 do km 48+000 wraz z dopływami do zbiornika, z wyłączeniem potoku Żylica, Łękawka i Kalonka,
- pompownie: nr 1 w Żywcu, nr 2 i 2-bis w Zabłociu, nr 3 w Pietrzykowicach i nr 4 w Zarzeczu.

Rysunek 7 Obszar działania Zarządu Zlewni Soły i Skawy

źródło: www.wrotamalopolski.pl

Śląski Zarząd Melioracji i urządzeń Wodnych w Katowicach jest wojewódzką samorządową jednostką organizacyjną utworzoną uchwałą Sejmiku Województwa Śląskiego nr I /15/10/99 z dnia 28 grudnia 1999 roku. Siedzibą Śląskiego Zarządu Melioracji jest miasto Katowice, ulica Jesionowa 9a. Terenem działania Śląskiego Zarządu Melioracji jest terytorium Województwa Śląskiego.

Śląski Zarząd Melioracji posiada Oddział w Bielsku-Białej, który jest administratorem cieków na terenie gminy Porąbka.

Śląski Zarząd Melioracji jest jednostką budżetową województwa finansowaną ze środków Samorządu Województwa Śląskiego.

Do podstawowych zadań Śląskiego Zarządu Melioracji należy:

- 1) realizowanie zadań wynikających z wykonywania przez Marszałka Województwa Śląskiego prawa właścicielskiego w stosunku do wód i urządzeń istotnych dla regulacji stosunków wodnych na potrzeby rolnictwa oraz w stosunku do tzw. wód pozostałych, niewymienionych w art. 11 ust. 1 pkt 1-3 ustawy – Prawo wodne,
- 2) koordynowanie, programowanie i planowanie zamierzeń w zakresie gospodarki wodnej i melioracji wodnych,
- 3) przygotowanie dokumentacyjne zadań w zakresie utrzymania cieków oraz budowy, odbudowy i modernizacji urządzeń wodnych, urządzeń melioracji wodnych

- podstawowych, realizacja tych zadań i rozliczenie finansowe wraz z przekazaniem do eksploatacji,
- 4) przygotowanie inwestycji i realizacja inwestycji melioracji wodnych szczegółowych, wykonywanych na koszt Skarbu Państwa za częściową odpłatnością, wraz z przygotowaniem decyzji na wykonanie i ustalenie wysokości opłaty melioracyjnej,
  - 5) koordynowanie utrzymania cieków wodnych, urządzeń melioracji wodnych podstawowych (remonty, konserwacja i eksploatacja) w zakresie zabezpieczenia środków i ich rozdziału według hierarchii potrzeb w aspekcie otrzymywanych środków finansowych,
  - 6) koordynacja użytkowania systemów melioracyjnych i aktualizowanie instrukcji eksploatacyjnych na tych systemach,
  - 7) koordynowanie w ramach własnej organizacji spraw związanych z prowadzeniem akcji ochrony przeciwpowodziowej oraz prowadzenie gospodarki sprzętem przeciwpowodziowym w wojewódzkich interwencyjnych magazynach przeciwpowodziowych
  - 8) naprawa i usuwanie szkód powodziowych na ciekach i urządzeniach wodnych będących w ewidencji Marszałka Województwa Śląskiego,
  - 9) koordynacja zadań inwestycyjnych w zakresie polityki inwestycyjnej samorządu województwa w celu wykorzystania funduszy pomocowych oraz przygotowania wniosków na uzyskanie dotacji z funduszy pomocowych,
  - 10) realizacja programu małej retencji wodnej poprzez nadzór nad przygotowaniem dokumentacji technicznej, wykonawstwa robót oraz pozyskiwania funduszy na ten cel, realizowanych jako zadania inwestycji wspólnych,
  - 11) prowadzenie ewidencji urządzeń melioracji wodnych, zmeliorowanych gruntów, wód istotnych dla regulacji stosunków wodnych na potrzeby rolnictwa oraz pozostałych wód publicznych, dla których prawa właścicielskie wykonuje Marszałek Województwa,
  - 12) wykonywanie w imieniu Marszałka Województwa Śląskiego nadzoru i kontroli nad związkami spółek wodnych i przygotowanie decyzji wynikających z prowadzonego nadzoru,
  - 13) zawieranie umów – ugód lub dochodzenie w drodze sądowej konieczności naprawienia szkód górniczych w urządzeniach melioracji wodnych podstawowych i ciekach, w stosunku do których Marszałek Województwa Śląskiego wykonuje prawa właścicielskie, powodowane działalnością Kopalń Węgla Kamiennego,
  - 14) prowadzenie zespołu oceny projektów inwestycyjnych przy Śląskim Zarządzie Melioracji i Urządzeń Wodnych dla opiniowania koncepcji projektów technicznych inwestycji i naprawy szkód górniczych w zakresie melioracji wodnych oraz rekultywacji terenów rolnych,

15) przygotowanie aktów notarialnych do zawierania umów użytkowania gruntów pokrytych wodami, związanych z wykonywaniem infrastruktury przemysłowej, komunalnej lub rolnej za opłatą roczną,

16) wydawanie decyzji administracyjnych na podstawie odrębnego pełnomocnictwa udzielonego przez Marszałka Województwa Śląskiego.

Śląski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych zarządza następującymi ciekami wodnymi na terenie gminy Porąbka:

- Bujakówka – km 0+000 ÷ 3+200 (na terenie sołectw Kobiernice i Bujaków)
- Domaczka - km 0+000 ÷ 5+300 (na terenie sołectwa Czaniec)
- Węgierka - km 0+000 ÷ 3+700 (na terenie sołectwa Kobiernice i Bujaków)

Istniejące obwałowanie rzek na terenie gminy Porąbka:

- Rzeka Soła posiada wały w miejscowości Kobiernice na długości 4.750 m po lewej stronie, 3.450 m po stronie prawej w miejscowości Czaniec

Potok Domaczka posiada wały w miejscowości Czaniec po lewej stronie o długości 900 m oraz po prawej 1.025 m.

3.9.2 Zagrożenie powodzią i suszą

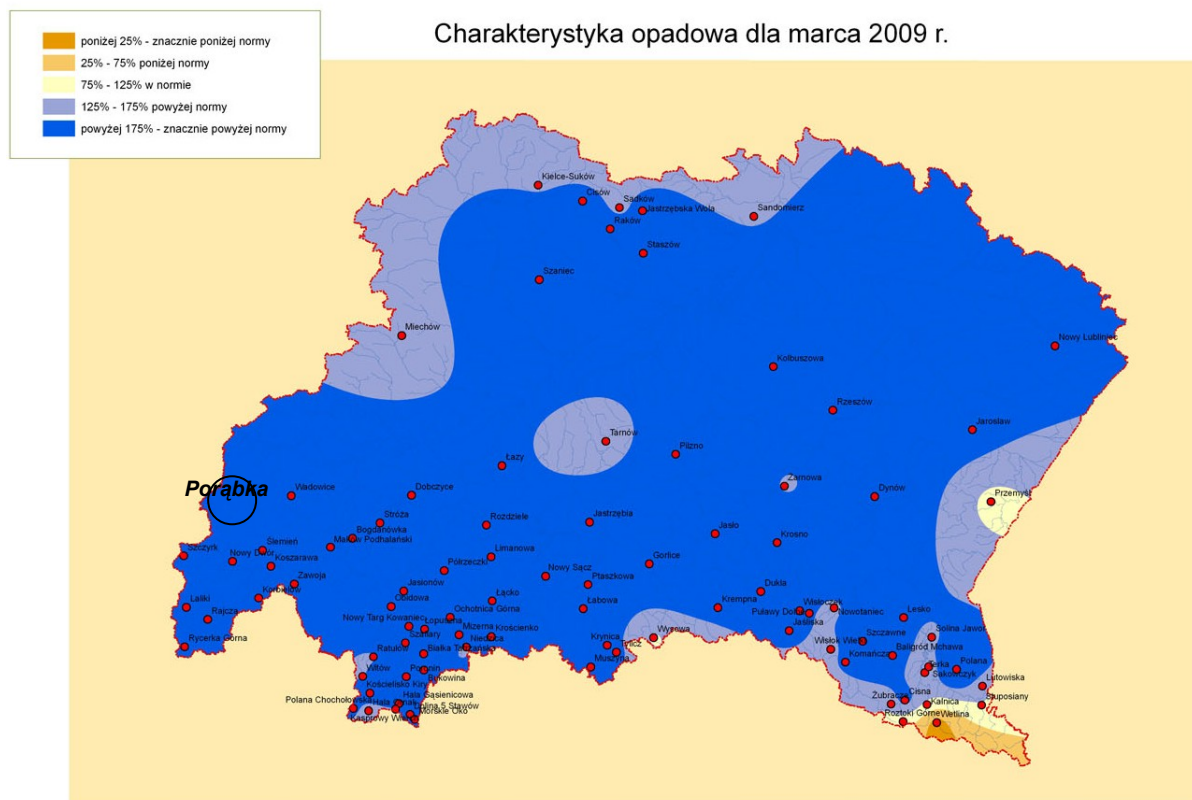
Ośrodek Koordynacyjno-Informacyjny Ochrony Przeciwpowodziowej

Celem działania OKI jest gromadzenie, przetwarzanie i udostępnianie informacji związanych z ochroną przeciwpowodziową.

Szeroko rozumiana ochrona powodziowa obejmuje w sobie każde działanie zmniejszające tak samo zagrożenie powodzią jak i ograniczanie (najlepiej poprzez minimalizację) wszelkich strat w czasie występowania powodzi. Wyznacza to w sposób naturalny dwa podstawowe okresy, w których będą występowały odrębne zadania stawiane przed ośrodkami decyzyjnymi. Dlatego też, dla każdego wariantowo przedstawionego celu działania OKI, wykonano analizę podziału funkcjonalnego OKI w okresie normalnym (między powodzią) oraz w okresie zagrożenia (w czasie powodzi). Zgodnie z obowiązującymi ustaleniami prawnymi, oba te okresy generują inną formę instytucjonalną wypracowywania decyzji oraz różnią się istotnie co do czasu ich wypracowania. Jednakże, z uwagi na wielkość regionu wodnego, okres zagrożenia nie zwalnia OKI od bieżącego wykonywania zadań okresu normalnego dla obszaru nie objętego zagrożeniem powodziowym.

Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie realizując zapisy art. 92 ust.3 pkt 7. Ustawy Prawo wodne z dnia 18 lipca 2001 r. wraz z późniejszymi zmianami, które nakładają na dyrektora RZGW m.in. obowiązek koordynowania działań związanych z ochroną przed suszą w regionie wodnym, podjął działania zmierzające do graficznego przedstawienia obszarów najbardziej narażonych na wystąpienie suszy (deficyt opadów). W tym celu

Rysunek 9 Charakterystyka opadowa dla marca 2009r.

źródło: www.krakow.rzgw.gov.pl

Od grudnia 2007 r. na stronach OKI dostępne są również mapki przedstawiające „wskaźnik zagrożenia suszą gruntową” – utożsamiany z niżówką wód gruntowych, obliczany wyłącznie dla poziomu wodonośnego o zwierciadle swobodnym.

$$k_n = 1 - G / SNG_w(1991-2005)$$

G [m] – stan aktualny, określany jako głębokość położenia zwierciadła wody, przyjmowany umownie jako pierwszy pomiar w rozpatrywanym miesiącu;

SNG_w [m] – średni niski stan (zwierciadła) wody z okresu wielolecia, określany jako średni z minimalnych rocznych stanów wód podziemnych w okresie wielolecia.

Zasady interpretacji:

$k_n > 0,1$ – brak zagrożenia suszą (niżówką) gruntową

$0,1 \geq k_n > -0,1$ - zagrożenie pojawienia się niżówki

$-0,1 \geq k_n > -0,3$ – wystąpienie płytkiej niżówki

$k_n \leq -0,3$ – wystąpienie głębokiej niżówki

Wskaźnik obliczany jest tylko dla tych punktów, dla których istnieją odpowiednio długie ciągi obserwacji (możliwość wyliczenia średniego niskiego stanu zwierciadła wody z okresu wielolecia) oraz prowadzone są bieżące pomiary.

Mapki opracowuje się dla każdego miesiąca (począwszy od listopada 2006 r.) z opóźnieniem wynoszącym ok. 2 miesiące.

Rysunek 10 Wskaźnik zagrożenia suszą gruntową w styczniu 2009r.

źródło: www.krakow.rzgw.gov.pl

Wszystkie definicje oraz dane dotyczące wartości „wskaźnika zagrożenia suszą gruntową” pochodzą z materiałów Państwowego Instytutu Geologicznego www.pgi.gov.pl

Zdaniem Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego Wydziału Zarządzania Kryzysowego, Ochrony Ludności i Spraw Obronnych inwestorzy powinni być poinformowani o ryzyku budowania w strefie katastrofalnych zatopień, która obejmuje prawie cały obszar gminy z wyjątkiem terenów wyżej położonych określonych w przybliżeniu granicą Parku Krajobrazowego „Beskid Mały”.

Strefa ta winna mieć zapewnienie możliwości szybkiej ewakuacji mieszkańców poprzez między innymi oznakowanie kierunków i dróg ewakuacji oraz zabezpieczenie odpowiedniego sprzętu.

Soła (prawy dopływ Wisły) posiada jedno z największych w Europie wahań stanu wód i mierzone w rejonie gminy Porąbka mieszczą się w granicach od **1 m³/s** w okresie suszy do **1382 m³/s** w okresie powodzi (1958 rok), przy średnim rocznym przepływie **18,8 m³/s**.

Nic więc dziwnego, że największe zagrożenie powodziowe na terenie gminy niesie rzeka Soła. W celu jej ujarznienia i podporządkowania zaistniała konieczność wybudowania zespołu zapór na rzece (Kaskada Soły). Uzyskano dzięki temu zmniejszenie maksymalnych przepływów powodziowych **z 1400 do 750-850 m³/s**. (dane z powodzi w roku 1997).

Dodatkowo w gminie Porąbka często występują lokalne podtopienia i idące za tym zniszczenia w wyniku deszczów nawalnych (ostatnio wiosna 2006 i 2007r.). Skutki występowania tego typu podtopień w dużym stopniu obciążają gminę kosztami napraw dróg, przepustów i mostów.

4. Szczegółowy program ochrony środowiska

Niniejszy rozdział zawiera strategię krótkoterminową na najbliższe 4 lata (2009-2012) oraz długoterminowy plan na kolejne 4 lata (2013-2016) dla poszczególnych uciążliwości i elementów środowiska, dla których zdefiniowano cele do roku 2016 i opisano działania zmierzające do osiągnięcia tych celów.

Zapisy przedstawione w tym rozdziale są podstawą do opracowania **"Harmonogramu działań na rzecz ochrony środowiska"**, który przedstawiono w rozdziale 6.

CEL 1

WYSOKA JAKOŚĆ WÓD POWIERZCHNIOWYCH ORAZ OCHRONA WÓD PODZIEMNYCH I RACJONALIZACJA ICH WYKORZYSTANIA

Priorytet I: Ochrona wód powierzchniowych i ujęć wody pitnej

Intensywne działania w kierunku poprawy klasowości wód powierzchniowych, w tym ochrona wód w zlewni rzeki Soły, jako dopływu Wisły, a także ochrona ujęć wody pitnej dla aglomeracji Podbeskidzia i Górnego Śląska poprzez budowę systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków sanitarnych i przemysłowych. Obszar gminy Porąbka znajduje się w zlewni zbiornika Czaniec, którego podstawową funkcją jest zaopatrzenie w wodę pitną Śląska. Ochrona ujęć wodnych prawo- i lewobrzeżnej części gminy stanowi istotną część infrastruktury sprzyjającej ochronie środowiska. Rozwiązanie problemu odprowadzania i utylizacji ścieków pozwoli ochronić wody przed zanieczyszczeniami.

Zadania służyć będą ochronie ujęć wody na rzece Sole – decyzja Wojewody Śląskiego nr ŚR-IX-6814/2/2000 z dnia 21 listopada 2000r o utworzeniu strefy ochrony sanitarnej dla ujęcia wody pitnej Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów w Katowicach z rzeki Soły w Czańcu, oraz ochronie ujęć wody Soła II i III/1 , III/2 w Kobiernicach – decyzja o utworzeniu strefy ochrony ujęć wody – Rozporządzenie nr 4/2008 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie z dnia 18 sierpnia 2008r w sprawie ustanowienia strefy ochronnej dla ujęć wody Soła II i Soła III w miejscowości Kobiernice, gmina Porąbka, powiat Bielsko-Biała (Dz. Urzędowy Województwa Śląskiego nr 174 poz. 3198) wraz ze zmianą wprowadzoną Rozporządzeniem nr 1/2009 Dyrektora RZGW w Krakowie z dnia 20.04.2009r.

Zadania krótkoterminowe w przypadku budowy kanalizacji planowane są do zakończenia w roku 2013, dlatego wyjątkowo w tym przypadku okresem realizacji zadań krótkoterminowych będą lata 2009-2013, natomiast długoterminowych 2014-2016

ZADANIA KRÓTKOTERMINOWE (2009-2013)

- **AC1PI-ZK1: Budowa kanalizacji sanitarnej wraz z pompowniami ścieków, wjazdem na teren pompowni oraz przyłączami domowymi w Bujakowie wzdłuż ulicy Podlesie (z ulicami bocznymi) – 12.193 mb**

Gmina posiada prawomocne pozwolenie na budowę kanalizacji j.w. Zakres rzeczowy zgodnie z dokumentacją projektową obejmuje:

Kanalizacja grawitacyjna:

- kanały ϕ 315 mm PVC – 2.191,5 mb
- kanały ϕ 250 mm PVC – 909,0 mb
- kanały ϕ 200 mm PVC – 4.364,5 mb
- kanały ϕ 160 mm PVC – 4.018,0 mb

Kanalizacja tłoczna:

- kanały ϕ 110 mm PE – 604,0 mb
- kanały ϕ 90 mm PE – 106,0 mb
- pompownia P1 ϕ 1500 mm; wydajność $Q= 8,1$ l/s
- pompownia P2 ϕ 1500 mm; wydajność $Q= 7,9$ l/s
- pompownia P3 ϕ 1000 mm, wydajność $Q=4,2$ l/s

- **AC1PI-ZK2: Budowa kanalizacji sanitarnej Gminy Porąbka – sołectwo Czaniec wzdłuż ulic: Królewskiej, Koralowej, Kryształowej oraz Części ulicy Kościelnej wraz z z przyłączami do budynków oraz pompownia P1 – 5.491,7 mb**

Gmina posiada prawomocne pozwolenie na budowę kanalizacji j.w. Zakres rzeczowy zgodnie z dokumentacją projektową obejmuje:

Kanalizacja grawitacyjna:

- kanały ϕ 250 mm PVC – 1.034,5 mb
- kanały ϕ 200 mm PVC – 2.175,5 mb
- kanały ϕ 160 mm PVC – 1.247,5 mb

Kanalizacja tłoczna:

- kanały ϕ 110 mm PE – 251,7 mb
- kanały ϕ 125 mm PE – 473,5 mb
- pompownia P1 ϕ 2000 mm - 1 szt. wydajność $Q= 9,61$ l/s

Przyłącza do budynków kanały ϕ 160 mm PVC – 309,0 mb

- **AC1PI-ZK3: Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Czaniec i Porąbka gmina Porąbka**

Gmina obecnie zleciła projekt wraz z uzyskaniem pozwolenia na budowę kanalizacji j.w. Zakres rzeczowy zgodnie z dokumentacją projektową obejmuje:

Kanalizacja grawitacyjna:

- kanały ϕ 500 mm – 50,0 mb
- kanały ϕ 315 mm – 88,0 mb
- kanały ϕ 315 mm – 3031,5 mb
- kanały ϕ 250 mm – 678,0 mb
- kanały ϕ 200 mm – 16.254,0 mb
- kanały ϕ 160 mm (w tym przyłącza do około 520 budynków) - 10.438,0 mb
- kanały PE ϕ 200 mm - 137,0 mb
- kanały PE ϕ 160 mm - 74,0 mb
-

Kanalizacja tłoczna:

- kanały ϕ 200 mm PE - 303,75 mb
- kanały ϕ 160 mm PE - 259,5 mb
- kanały ϕ 110 mm PE - 118,75 mb
- kanały ϕ 90 mm PE - 192,75 mb
- kanały ϕ 63 mm PE - 94,5 mb
- kanały ϕ 50 mm PE - 355,25 mb
- Pompownie sieciowe - 4 szt.
- Pompownie przydomowe 15 szt.

- **AC1PI-ZK4: Budowa systemu odprowadzania ścieków sanitarnych z obiektów GPW z Kobiernicach**

Kanalizacja obejmować będzie obiekty GPW w Kobiernicach oraz przyłącza do budynków znajdujące się na trasie przyłączenia obiektów GPW do istniejącej kanalizacji. GPW posiada projekt kanalizacji, jednakże ze względu na fakt, że przedsiębiorstwo nie rozpoczęło w okresie ważności robót związanych z budową kanalizacji, a w ramach kanalizacji wybudowanych ma być kilkanaście przyłączy do budynków prywatnych, gmina zamierza w porozumieniu z GPW zaktualizować dokumentację i zrealizować zadanie.

W skład projektowanej kanalizacji wchodzi następujące obiekty:

- kanał główny ϕ 315 mm o długości L=389,0 m
- kanał boczny ϕ 250 mm o długości L=405,5 m

- kanał boczny $\phi 200$ mm o długości $L=63,5$ m
  - kanał $\phi 160$ mm o długości $L=351,5$ w tym 17 szt. przyłączy do budynków
  - rurociąg tłoczny $\phi 160$ mm o długości $L=207,5$ m
  - przebudowa istniejącej przepompowni
- **AC1PI-ZK5: opracowanie dokumentacji projektowej na pozostałą do skanalizowania część gminy Porąbka**

Ponieważ zgodnie z art. 208 ustawy Prawo wodne (Dz.U. 2001 nr 115 poz. 1229 z późn. zm.) oraz Krajowym Programem Oczyszczania Ścieków Komunalnych obowiązek wyposażenia aglomeracji o RLM powyżej 2000 w systemy kanalizacji zbiorczej dla ścieków komunalnych, zakończone oczyszczalniami ścieków upływa w 2015 roku gmina winna przygotować w okresie do roku 2012 całość dokumentacji dla zakresu planowanej do budowy kanalizacji. Dlatego konieczne jest przygotowanie dokumentacji technicznej. Ważność pozwolenia na budowę od roku 2008 wynosi 3 lata, stąd zakończenie jej w roku 2012 pozwoli na rozpoczęcie robót do roku 2015.
- **AC1PI-ZK6: Budowa kanalizacji sanitarnej w sołectwie Czaniec – wzdłuż ulic Kęckiej, Kościelnej, Dworskiej - 7.853 mb**

Kanalizacja obejmuje teren nasilonych usług (stacja benzynowa, warsztat samochodowy, placówki handlowe, oraz zakłady produkcyjne (wytwórnia lodów Ice Mastry, wytwórnia makaronu „Czanieckie Makarony”)

Gmina posiada dokumentację: koncepcyjną pn. Kanalizacja sanitarna gminy Porąbka terenów zabudowanych położonych w Czańcu Dolnym wzdłuż ulicy Kęckiej i potoku Młynówka

Zakres rzeczowy zgodnie z dokumentacją projektową obejmuje:

Kanały grawitacyjne

$\phi 400$ mm PVC	–	1110 m
$\phi 250-200$ mmPVC	–	3040m
$\phi 160$ mm PVC	–	3183m

Kanały tłoczne:

$\phi 160$ mm PE	–	310 m
$\phi 125$ mm PE	–	210 m

Przyłącza do około 156 budynków

Pompownie ścieków : 2 szt.
- **AC1PI-ZK7: Modernizacja przepompowni ścieków przy ulicy Krańcowej w Kobiernicach**

Aby odebrać i przepompować ścieki z nowoskanalizowanych terenów do oczyszczalni ścieków w Kętach konieczna jest modernizacja istniejącej przepompowni- budowa drugiego zbiornika z pompami o większych przepustowościach,

- **AC1PI-ZK8: Budowa kanalizacji sanitarnej w Porąbce przysiółek Kozubnik**

Zakres zadania obejmuje:

Kanał sanitarny do Ośrodka Wypoczynkowego "KOZUBNIK"

ϕ 200 mm PVC – ok. 2600,0 m - kanał grawitacyjny

ϕ 110 mm PE – ok. 175,0 m - rurociąg tłoczny

- pompownia w rejonie potoku Wielka Puszcza

Kanalizacja sanitarna "Pod Snożą"

ϕ 200 mm PVC – ok. 1975,0 m - kanały grawitacyjne główne

ϕ 160 mmPVC – ok. 900,0 m - sieć rozdzielcza + przyłącza

do ok. 60 budynków

Kanał do Publicznego Gimnazjum w Porąbce od kanału głównego - ul.

Mała Puszcza

ϕ 200 mm PVC – ok. 300,0 m

- **AC1PI-ZK9: Budowa kanalizacji sanitarnej w Porąbce Wielka Puszcza**

Gmina zamierza wykonać sieć kanalizacji i małą oczyszczalnię ścieków dla tego terenu – ze względu na jego położenie poza aglomeracją Kęty (ze względu na ukształtowanie terenu i zbyt dużą odległość do przerzutu ścieków) oraz wodociąg

ZADANIA DŁUGOTERMINOWE (2013-2016)

- **AC1PI-ZD1: Budowa kanalizacji sanitarnej w Porąbce - Kozubniku**
- **AC1PI-ZD2: Budowa kanalizacji sanitarnej w Porąbce Lewobrzeżnej (Zawodzie)**
- **AC1PI-ZD3: Budowa kanalizacji Bujakowie na południe od ul. Bielskiej**
- **AC1PI-ZD4: Budowa kanalizacji sanitarnej w Czańcu Górnym**
- **AC1PI-ZD5: Budowa kanalizacji na terenach budowlanych, które otrzymają ten statut w nowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy Porąbka**

Wykonanie powyższych zadań zagwarantuje objęcie systemem kanalizacji całego możliwego i ekonomicznie opłacalnego do skanalizowania obszaru gminy Porąbka

Ponadto w całym okresie obowiązywania niniejszego programu, tj. w latach 2009-2016 winno prowadzić się następujące działania nieinwestycyjne:

- **AC1PI-ZNI1: Prowadzenie ewidencji wybudowanych indywidualnie przez mieszkańców oczyszczalni ścieków przydomowych poza ustanowionymi strefami ujęć wody oraz kontrola opróżniania zbiorników bezodpływowych**

Na obszarach znajdujących się poza ustanowionymi strefami ujęć wody, na których budowa przydomowych oczyszczalni jest zabroniona, a w których nie funkcjonuje jeszcze kanalizacja zbiorcza, bądź na których nie jest opłacalna budowa takiej infrastruktury mieszkańcy mogą wybudować przydomowe oczyszczalnie ścieków, posiadające odpowiednie certyfikaty. Gmina powinna prowadzić ewidencję takich systemów oczyszczania ścieków i kontrolować sposób ich wykorzystywania. W przypadku braku przydomowych oczyszczalni konieczna jest kontrola regularnego opróżniania zbiorników bezodpływowych celem ograniczenia przedostawania się ścieków do gleb i wód powierzchniowych i podziemnych.

POZIOM CELÓW DŁUGOTERMINOWYCH:

Zakłada się, że do 2016 roku skanalizowane zostanie 90% mieszkańców gminy, pozostałe 10% posiadać będzie indywidualne systemy oczyszczania ścieków (przydomowe oczyszczalnie ścieków lub zbiorniki bezodpływowe z kontrolowanym wywozem ścieków na oczyszczalnię)

PRIORYTET II: Zaopatrzenie mieszkańców w wodę wysokiej jakości

Obejmuje działania w kierunku zapewnienia mieszkańcom dostępu do wody o jakości odpowiadającej normom wody do picia, optymalizacja zużycia wody do celów socjalno-bytowych i przemysłowych.

ZADANIA KRÓTKOTERMINOWE (2009-2012)

Na terenie gminy znajduje się szeroko rozwinięta sieć wodociągowa. Przez gminę przebiega magistrala wodna o długości 5,8 km; długość głównej sieci rozdzielczej wynosi 130,7 km; ogółem do sieci wodociągowej korzysta 12543 mieszkańców, co stanowi 84,14 %. Istnieją jednakże jeszcze braki w tym zakresie – część Kozubnika, Wielka Puszcza i Zawodzie nie posiadają sieci wodociągowej

- **AC1PII-ZK1: Budowa sieci wodociągowej w Porąbce Kozubniku – etap II wraz z przyłączami – zakończenie budowy II etapu wodociągu**

Gmina posiada dokumentację projektową wraz z pozwoleniem na zadanie jest kontynuacją – ostatnią częścią II etapu budowy tego wodociągu

- **AC1PII-ZK2: Budowa sieci wodociągowej w Porąbce Kozubniku – etap III wraz z przyłączami**

Gmina posiada dokumentację projektową wraz z pozwoleniem na budowę wodociągu.

Zakres inwestycji obejmuje:

▪ Sieć PE ϕ 125 mm	-	3.908,0 mb
▪ Sieć PE ϕ 90 mm	-	666,0 mb
▪ Przyłącza PE ϕ 63 mm	-	226,0 mb
▪ Przyłącza PE ϕ 50 mm	-	488,0 mb
▪ Przyłącza PE ϕ 40 mm	-	1.984,0 mb

• **AC1PII-ZK2: Budowa sieci wodociągowej w Porąbce, Wielka Puszcza**

Gmina zamierza wykonać wodociąg wraz z budową kanalizacji i małej oczyszczalni ścieków dla tego terenu – ze względu na jego położenie poza aglomeracją Kety (ze względu na ukształtowanie terenu i zbyt dużą odległość do przerzutu ścieków)

ZADANIA DŁUGOTERMINOWE (2013-2016)

- **AC1PII-ZD1: Budowa wodociągu Porąbka Zawodzie,**
- **AC1PII-ZD2: Budowa wodociągu w na nowych terenach przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową w Gminie Porąbka**

(w związku z wchodzącym niedługo w życie nowym planem zagospodarowania przestrzennego)

ZADANIA KOORDYNOWANE

- **AC1PII-ZD3: Monitowanie o remonty istniejących wodociągów**

Właścicielem większości wodociągów na terenie gminy jest AQUA S.A. z Bielska-Białej i to ona przeprowadza remonty wodociągów. Gmina posiada jednak w spółce udziały i może wpływać na decyzje dotyczące remontów wodociągów głównie stalowych i azbesto-cementowych, których jakość może wpływać zarówno na jakość wody jak i na straty wody i awaryjność.

POZIOM CELÓW DŁUGOTERMINOWYCH:

Zakłada się, że do 2016 roku zwodociągowanych zostanie 95% mieszkańców gminy, pozostałe 5% korzystać będzie z indywidualnych ujęć (studni) oraz wodociągów zagrodowych

PRIORYTET III: Ochrona przed powodzią i suszą

Obejmuje działania w kierunku zabezpieczenia terenów zagrożonych powodziami lub częściowymi podtopieniami, które znajdują się na terenie całej gmin

ZADANIA KRÓTKOTERMINOWE (2009-2012)

Gmina nie jest właścicielem ani zarządcą rzek i potoków na swoim terenie. Zarządcami są: Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie oraz Śląski

Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Katowicach. Rolą gminy jest zatem monitorowanie o inwestycje zabezpieczające na ciekach na terenie gminy celem zapobiegania lokalnym podtopieniom i szkodom powodziowym. Gmina może wykonywać jedynie działania obejmujące prace na rowach i ciekach będących w jej zarządzie.

- **AC1PIII-ZK1: Monitorowanie stanów wód podczas wzmożonych opadów deszczu i roztopów**
- **AC1PIII-ZK2: Prace konserwacyjne na rowach odprowadzających wody deszczowe**

Zadania koordynowane przez gminę - gmina winna czynić starania u zarządców rzek na swoim terenie o zabezpieczenia terenu gminy przed skutkami podtopień

- **AC1PIII-ZD1: Regulacja rzek i potoków**
- **AC1PIII-ZD2: Wzmocnienie istniejących wałów ochronnych na rzekach**

ZADANIA DŁUGOTERMINOWE (2013-2016)

w przyszłości należy monitorować stany wód podczas wzmożonych opadów lub roztopów, a także prowadzić prace konserwacyjne na rowach odprowadzających wodę, kontrolę tych rowów, jak również umocnień, wałów itp.

- **AC1PIII-ZD1: Budowa zbiorników małej retencji i rumoszowych**
- **AC1PIII-ZD2: Regulacja rzek i potoków**
- **AC1PIII-ZD3: Dalsze wzmacnianie wałów ochronnych na rzece Sole**
- **AC1PIII-ZD4: Monitorowanie stanów wód podczas wzmożonych opadów deszczu i roztopów**
- **AC1PIII-ZD5: Prace konserwacyjne na rowach odprowadzających wody deszczowe**

POZIOM CELÓW DŁUGOTERMINOWYCH:

Zakłada się, że do 2016 roku ograniczy się o połowę liczbę szkód powodziowych i wynikłych na skutek suszy w stosunku do lat ubiegłych

CEL 2

RACJONALNA GOSPODARKA ODPADAMI ZGODNA Z WYMOGAMI OCHRONY ŚRODOWISKA

PRIORYTET I: Zapewnienie odzysku surowców wtórnych i zagospodarowanie odpadów zgodne z zasadami ochrony środowiska

ZADANIA KRÓTKOTERMINOWE (2009-2012)

- **AC2PI-ZK1: Aktualizacja Planu gospodarki odpadami na terenie gminy i jego wdrożenie**

zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001r. o odpadach (Dz. U. Nr 62/2001, poz. 628) Rozdział 3 Planu gospodarki odpadami, dla osiągnięcia celów założonych w polityce ekologicznej państwa oraz realizacji zasad zapobiegania powstawaniu odpadów lub ograniczania ich ilości, zapewnienia zgodnego z zasadami ochrony środowiska odzysku surowców wtórnych oraz unieszkodliwiania odpadów , a także stworzenia w kraju zintegrowanej i wystarczającej sieci instalacji i urządzeń do odzysku i unieszkodliwiania odpadów opracowywane są na szczeblu krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym plany gospodarki odpadami.

Gmina Porąbka przygotowała Plan Gospodarki Odpadami w 2004, obecnie zleciła jego Aktualizację. Ponieważ w momencie opracowywania niniejszego Programu Aktualizacja Planu nie jest jeszcze dokumentem obowiązującym, poniżej zamieszczono listę zadań z Projektu planu:

Cele krótkookresowe lata 2008 – 2011

Cele krótkoterminowe gospodarki odpadami komunalnymi obejmują działania o stosunkowo nie skomplikowanym charakterze, które mogą być zrealizowane w latach 2008-2011.

Do działań tych należy:

- dalsza likwidacja tzw. „dzikich” wysypisk odpadów znajdujących się na terenie Gminy Porąbka
- **objęcie wszystkich mieszkańców Gminy Porąbka zorganizowaną zbiórką odpadów komunalnych do końca roku 2010**
- **objęcie wszystkich mieszkańców Gminy Porąbka systemem selektywnego zbierania odpadów do końca roku 2010.**

- organizacja na terenie Gminy punktu do odbioru od mieszkańców odpadów niebezpiecznych, a wydzielanych ze strumienia odpadów komunalnych
Punkt będzie zlokalizowany w Porąbce przy ul. Bażanciej, wykonano projekt budowlany i uzyskano pozwolenie na budowę
Projektowana inwestycja będzie polegała na utworzeniu punktu do zbiórki i magazynowania odpadów niebezpiecznych od mieszkańców oraz drobnych podmiotów gospodarczych. Miejscem składowania będą aluminiowo – cynkowe kontenery wyposażone w specjalistyczne, szczelne pojemniki. Projektowane przedsięwzięcie nie będzie wymagało żadnych procesów technologicznych.
- dalsza rozbudowa gminnego systemu selektywnego gromadzenia i zbierania odpadów użytkowych
  - realizacja powiatowego planu likwidacji azbestu
- partycypacja w realizacji „Kompostowni odpadów organicznych w Kętach” i dalszej rozbudowy istniejącego „Międzygminnego składowiska odpadów komunalnych w Kętach”
- alternatywnie do powyższego: udział w realizacji inwestycji wspólnych (miasto Bielsko-Biała i gminy powiatu) do: sortowania odpadów, kompostowania bioodpadów, demontażu odpadów wielkogabarytowych i przetwarzania odpadów budowlanych.

Cele długookresowe lata 2012-2015

Uwzględniając istniejące uwarunkowania lokalizacyjno-przyrodnicze oraz oczekiwania społeczne, jako podstawowy cel długoterminowy gospodarki odpadami komunalnymi

na terenie Gminy Porąbka w okresie perspektywicznym do roku 2015 przyjęto:

- ograniczenie do minimum negatywnego oddziaływania odpadów na środowisko.

Realizacja tak sformułowanego celu długoterminowego prowadzona będzie poprzez:

- Prowadzenie programów edukacyjnych w zakresie problematyki gospodarki odpadowej (selektywne gromadzenie odpadów, ograniczanie ilości odpadów)
- Ograniczanie uciążliwości środowiskowej odpadów poprzez intensyfikowanie działań w zakresie zmniejszania ilości odpadów, ich utylizacji i unieszkodliwiania
- Podejmowanie działań minimalizujących ilość powstających odpadów, w tym:
  - wprowadzanie technologii niskoodpadowych
  - zastępowanie niskiej jakości paliw stałych innymi nośnikami energii

- intensyfikowanie odzysku surowców wtórnych ze strumienia odpadów, poprzez wprowadzanie nowszych rozwiązań technologiczno-organizacyjnych segregacji
- wzrost stopnia gospodarczego wykorzystania surowców wtórnych wydzielonych ze strumienia odpadów.
  - Wprowadzenie selektywnej zbiórki frakcji organicznej odpadów komunalnych, których kompostowanie byłoby prowadzone (podobnie jak unieszkodliwiane poprzez składowanie oraz obróbka surowców wtórnych) poza terenem Gminy Porąbka.
  - Dalsza realizacja powiatowego planu likwidacji azbestu
  - Dalsza partycypacja w realizacji „Kompostowni odpadów organicznych w Kętach” i dalszej rozbudowy istniejącego „Międzygminnego składowiska odpadów komunalnych w Kętach”.

W Planie gospodarki odpadami ujęto 2 bardzo ważne zadania: Budowa Gminnego Punktu Zbierania Odpadów Niebezpiecznych oraz plan likwidacji azbestu na terenie gminy, które stanowią główne koszty Planu.

POZIOM CELÓW DŁUGOTERMINOWYCH:

Zakłada się, że do 2016 roku zrealizowane zostaną założenia Planu gospodarki odpadami

CEL 3

POPRAWA JAKOŚCI POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO

Zakłada się, że zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza wpłynie pozytywnie na poprawę jakości gleb i wód powierzchniowych oraz w znacznym stopniu przyczyni się do polepszenia stanu zdrowia mieszkańców regionu.

PRIORYTET I: Ograniczanie niskiej emisji i zwiększenie efektywności energetycznej budynków

Wiele gospodarstw w gminie posiada w domach instalacje centralnego ogrzewania. Jednakże ze względu na zbyt wysokie koszty ogrzewania gazem lub elektrycznością, wykorzystują oni do celów grzewczych paliwa złej jakości. Jest to przyczyną dużego zanieczyszczenia powietrza, głównie w okresie zimowym. Niezbędne jest zatem podjęcie działań zmierzających do zmiany systemu ogrzewania poprzez uświadomienie mieszkańcom korzyści dla środowiska naturalnego oraz ich zdrowia, jakie niesie z sobą zmiana systemów ogrzewania i wykorzystywania w tym celu paliw przyjaznych środowisku.

ZADANIA KRÓTKOTERMINOWE (2009-2012)

- **AC3PI-ZK1: Termomodernizacja budynku Zespołu Szkół w Bujakowie ul. Szkolna 13**

Realizacja zadania podzielona na 2 etapy

Realizacja I etapu polega na wykonaniu docieplenia ścian zewnętrznych i stropu. Zakres prac etapu I przedmiotowej inwestycji obejmuje:

- *prace przygotowawcze – demontaż rur spustowych oraz przewodów instalacji odgromowej;*
- *przygotowanie podłoża (ścian) do docieplenia;*
- *docieplenie ścian budynku metodą lekką mokrą, (styropian gr. 10cm, wyprawa tynk silikatowy, oraz styrodur gr. 5cm wyprawa tynk żywicznomineralny);*
- *ocieplenie poddasza wełną mineralną;*
- *wykonanie obróbek blacharskich; montaż zdemontowanych uprzednio rur spustowych i instalacji odgromowej (wraz z pomiarami).*

Realizacja II etapu polega na wymianie źródła ciepła oraz instalacji c.o.

Zakres prac etapu II przedmiotowej inwestycji obejmuje:

1. Technologia kotłowni:

- *prace przygotowawcze – demontaż istniejących urządzeń ;*
- *dostawa i montaż wkładów kominowych;*
- *dostawa i montaż kotłów co wraz z sterownikiem i osprzętem;*

- dostawa i montaż układu uzupełniania zładu;
- dostawa i montaż układu AKPiA;
- wykonie instalacji elektrycznej;
- prace towarzyszące;
- rozruch technologiczny kotłowni (wraz z odbiorem UDT)

2. Instalacja c.o. :

- Demontaż istniejącej instalacji co w części budynku;
- Wykonanie instalacji co z rur z tworzyw sztucznych o połączeniach zaciskowych;
- Dostawa i montaż grzejników wraz zaworami termostatycznymi; d)Rozruch technologiczny.

• **AC3PI-ZK2: Termomodernizacja wraz z wymianą źródła ciepła w budynku Zespołu Szkół w Kobiernicach**

Realizacja zadania podzielona została na 3 etapy, przy czym pierwsze 2 zostały już zrealizowane:

I etap obejmował roboty w zakresie stolarki budowlanej, w tym m.in.:

- demontaż okien
- montaż okien – łącznie 61 sztuk,
- demontaż i ponowny montaż krat stalowych,
- wykonanie tynków uzupełniających,
- gładź gipsowa na ścianach, malowanie podłogi gipsowych.

II etap obejmował roboty w zakresie modernizacji technologii kotłowni gazowej centralnego ogrzewania, w tym:

- roboty demontażowe w obrębie kotłowni,
- zakup i montaż nowego kotła,
- zasilanie i sterowanie kotła,
- roboty towarzyszące i wykończeniowe

III etap będzie realizowany i będzie obejmował ocieplenie ścian zewnętrznych budynku

• **AC3PI-ZK3: Remont Gminnego Ośrodka Kultury w Porąbce (częściowo)**

Zadanie zakłada m.in. remont dachu budynku oraz wymianę okien, co przyczyni się do zwiększenia efektywności energetycznej budynku.

• **AC3PI-ZK4: Termomodernizacja budynku komunalnego w Kobiernicach przy ul. Żywieckiej 6 – etap I**

Zadanie zakłada częściową wymianę okien, w następnym etapie planuje się docieplenie stropodachu oraz modernizację kotłowni (z kotłów węglowych na gazowe) co przyczyni się do zwiększenia efektywności energetycznej budynku.

• **AC3PI-ZK5: Pomoc dla mieszkańców, którzy wymieniają bądź modernizują instalację grzewczą w budynkach prywatnych**

Zadanie zakłada częściowe dofinansowanie przedsięwzięć z tego zakresu ze środków Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, jak również informacja dla mieszkańców w zdobyciu środków w postaci niskooprocentowanych kredytów z Banku Ochrony Środowiska

ALTERNATYWNIE:

- **AC3PI-ZK6: Stworzenie „Programu ograniczenia niskiej emisji w Gminie Porąbka” i jego realizacja**

Istnieje możliwość częściowego finansowania ograniczenia niskiej emisji ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach pod warunkiem stworzenia kompleksowego programu ograniczenia niskiej emisji w gminie, wykazującego całkowity efekt rzeczowy i ekologiczny realizacji przedsięwzięcia. Program może być realizowany etapowo przez kilka lat (etapy roczne). Przygotowanie planu musi zostać poprzedzone badaniem – na podstawie ankiet – jakie źródła ciepła posiadają mieszkańcy, należy również przeprowadzić analizę ekonomiczną zadania. Wymianie mogą podlegać źródła ciepła na te o lepszych parametrach emisji spalin, np. na posiadające akredytację kotły ekologiczne na węgiel eko-groszek, piece na biopaliwa, piece gazowe itp. Możliwe jest również dofinansowanie odnawialnych źródeł energii, np. instalacje solarne do ogrzewania ciepłej wody użytkowej, pompy ciepła.

ZADANIA DŁUGOTERMINOWE (2013-2016)

- **AC3PI-ZD1: Kontynuowanie działalności w kierunku likwidacji kotłowni tradycyjnych opalanych paliwem stałym – realizacja programu ograniczenia niskiej emisji**
- **AC3PI-ZD2: Termomodernizacja budynku komunalnego w Kobiernicach przy ul. Żywieckiej 6 – etap II**
- **AC3PI-ZD3: Kompleksowa termomodernizacja z wymiana systemów grzewczych docelowo wszystkich budynków będących własnością gminy Porąbka**

POZIOM CELÓW DŁUGOTERMINOWYCH:

Zakłada się, że do 2016 wszystkie budynki będące własnością gminy będą spełniały warunki wynikające z obowiązujących przepisów dotyczących efektywności energetycznej oraz zakłada się zmniejszenie emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych pochodzących z niskiej emisji o 30%

PRIORYTET II: Pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych

Użytkowanie odnawialnych źródeł energii umożliwia osiągnięcie korzyści ekologicznych, gospodarczych i społecznych. Wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych powinien stać się integralnym elementem zrównoważonego rozwoju gminy. Działania w zakresie zrównoważonego rozwoju przynoszącego efekty ekologiczno – energetyczne powinny być kierowane na produkcję energii „ekologicznie czystej” ze źródeł odnawialnych, to jest wykorzystujących naturalne źródła, jakimi są energia spiętrzeń wodnych, promieniowania słonecznego, wód geotermalnych, biomasy i wiatru. Z analizy uwarunkowań krajowych wynika, że w najbliższych latach wzrastać będzie wykorzystanie biomasy i siły wiatru. Możliwe jest również wykorzystywanie energii słonecznej poprzez montaż kolektorów słonecznych coraz częściej wykorzystywanych do celów podgrzewania ciepłej wody użytkowej, ale także do zasilania np. sygnalizacji świetlnej, oświetlenia znaków itp.

ZADANIA KRÓTKOTERMINOWE (2009-2012)

- **AC3PII-ZK1: Zawarcie w „Programie ograniczenia niskiej emisji w Gminie Porąbka” propozycji wykorzystania odnawialnych źródeł energii i realizacja programu**

Zachęta dla mieszkańców planujących modernizację systemów grzewczych byłoby częściowe dofinansowanie do zainstalowanych instalacji do pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych. Koszty inwestycyjne przy tego typu rozwiązaniach zwracają się bardzo szybko ze względu na niskie koszty eksploatacji. Gmina winna prowadzić działania propagujące taki rozwiązania.

- **AC3PII-ZK2: Zastosowanie rozwiązań związanych z pozyskiwaniem energii odnawialnej w budynkach użyteczności publicznej**

ZADANIA DŁUGOTERMINOWE (2013-2016)

- **AC3PII-ZD1: Dalsza realizacja wykorzystania źródeł energii odnawialnej na terenie gminy**

POZIOM CELÓW DŁUGOTERMINOWYCH:

Zakłada się, że do 2016 30% budynków stanowiących własność gminy będzie korzystało (przynajmniej częściowo np. na potrzeby uzyskania ciepłej wody użytkowej) z odnawialnych źródeł energii

PRIORYTET III: Ograniczenie emisji spalin związanej z ruchem samochodowym oraz ograniczenie hałasu drogowego

ZADANIA KRÓTKOTERMINOWE (2009-2012)

- **AC3PIII-ZK1: Wdrażanie działań związanych z poprawą stanu technicznego dróg gminnych**

Ponieważ na wielkość emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych oprócz stanu technicznego pojazdów i rodzaju paliwa wpływają głównie stan nawierzchni i płynność ruchu koniecznym jest utrzymywanie dróg w stanie umożliwiającym bezpieczne i płynne poruszanie się po nich pojazdom. Podobnie jakość dróg ma wpływa na wielkość emisji hałasu drogowego do środowiska

- **AC3PIII-ZK2: Sukcesywne tworzenie stref zieleni izolacyjnej pomiędzy ciągami komunikacyjnymi a terenami zabudowy mieszkaniowej**

Strefy taki może tworzyć gmina we własnym zakresie, szczególnie przy drogach o największym natężeniu ruchu. Zieleń stanowi naturalną barierę ograniczającą rozprzestrzenianie się zanieczyszczeń oraz emisji hałasu poza pas drogowy.

ZADANIA KOORDYNOWANE

- **AC3PIII-ZK3: Wdrażanie działań związanych z poprawą stanu technicznego dróg powiatowych**

ZADANIA DŁUGOTERMINOWE (2013-2016)

Kontynuacja zadań krótkoterminowych

- **AC3PIII-ZD1: Wdrażanie działań związanych z poprawą stanu technicznego dróg gminnych**
- **AC3PIII-ZD2: Tworzenie stref zieleni izolacyjnej pomiędzy ciągami komunikacyjnymi a terenami zabudowy mieszkaniowej**

ZADANIA KOORDYNOWANE

- **AC3PIII-ZD3: Wdrażanie działań związanych z poprawą stanu technicznego dróg powiatowych**

POZIOM CELÓW DŁUGOTERMINOWYCH:

Zakłada się, że do 2016 stan dróg w gminie będzie zadowalający, co poprawi odczuwalne oddziaływanie hałasu jak i stan powietrza atmosferycznego

CEL 4

OCHRONA PRZYRODY

PRIORYTET I: Rozwój systemu obszarów chronionych

Obejmuje działania w kierunku ukształtowania regionalnego systemu obszarów chronionych województwa śląskiego, zinwentaryzowania zieleni na terenie gminy i określenie wartości przyrodniczych tego terenu, a także zwiększania lesistości terenu, tworzenia obszarów zieleni urządzonej

ZADANIA KRÓTKOTERMINOWE (2009-2012)

- **AC4PI-ZK1: Tworzenie na terenie gminy małoobszarowych form ochrony przyrody (zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, użytki ekologiczne)**

Zadanie winno być poprzedzone przygotowaniem waloryzacji przyrody na terenie gminy

- **AC4PI-ZK2: Objęcie ochroną prawną drzew – propozycji pomników przyrody oraz prowadzenie prac pielęgnacyjno-konserwatorskich proponowanych pomników przyrody**

Pielęgnacja istniejących pomników przyrody należy do zadań Wojewody Śląskiego, natomiast w przypadku drzew, które potencjalnie mogą zostać wpisane do rejestru pomników i objęte ochroną zadanie to należy do gminy

- **AC4PI-ZK3: Tworzenie oraz ochrona istniejących form zieleni urządzonej wokół obiektów użyteczności publicznej**

Zieleń urządzona , w tym: parki ,zieleńce, skwery, zieleń przyzagrodowa w zabudowie mieszkaniowej, izolacyjno – osłonowa wzdłuż ciągów komunikacyjnych i wokół zabudowy usługowo - przemysłowej oraz zabytkowe założenia zieleni cmentarnej i przykościelnej – to jeden z istotnych elementów Ekologicznego Sytemu Obszarów Chronionych (ESOCh) gminy. Dlatego konieczne jest tworzenie takich miejsc, szczególnie wokół budynków użyteczności publicznej należących do gminy, tak aby mogli z nich korzystać zarówno mieszkańcy jak i turyści.

ZADANIA NIEINWESTYCYJNE:

- **AC4PI-ZK1: Opiniowanie i konsultowanie przygotowywanych planów ochrony (lub planów zadań ochronnych)**

ZADANIA DŁUGOTERMINOWE (2010-2013)

KONTYNUACJA ZADAŃ KRÓTKOTERMINOWYCH:

- **AC4PI-ZD1:** Tworzenie na terenie gminy małoobszarowych form ochrony przyrody (zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, użytki ekologiczne)
- **AC4PI-ZD2:** Objęcie ochroną prawną drzew – propozycji pomników przyrody oraz prowadzenie prac pielęgnacyjno-konserwatorskich proponowanych pomników przyrody
- **AC4PI-ZD3:** Tworzenie form zieleni urządzonej wokół obiektów użyteczności publicznej

ZADANIA NIEINWESTYCYJNE:

- **AC4PI-ZK1:** Opiniowanie i konsultowanie przygotowywanych planów ochrony (lub planów zadań ochronnych)

POZIOM CELÓW DŁUGOTERMINOWYCH:

Zakłada się, że do roku 2016 na terenie gminy powstaną 4 nowe obszary chronione

PRIORYTET II: Zalesianie nieużytków i gruntów niskich klas bonitacyjnych

ZADANIA KRÓTKOTERMINOWE (2009-2012)

ZADANIA NIEINWESTYCYJNE:

- **AC4PII-ZNI1:** Szkolenia dotyczące celowości zalesiania gruntów mało dostępnych położonych w enklawach środleśnych lub w sąsiedztwie istniejących lasów, możliwości pozyskania pieniędzy (dopłat)

ZADANIA DŁUGOTERMINOWE (2013-2016)

- **AC4PII-ZD1:** Zalesianie gruntów przylegających do potoków – tworzenie naturalnych stref ekologicznych

POZIOM CELÓW DŁUGOTERMINOWYCH:

Zakłada się, że do 2016 poziom lesistości gminy nie ulegnie obniżeniu

5. Organizacja zarządzania ochroną środowiska

5.1 Wprowadzenie

Realizacja strategii opisanej w rozdziale 4 wymaga skoordynowanej współpracy między wszystkimi instytucjami / jednostkami zaangażowanymi w sprawy ochrony środowiska jak również umiejętnego stosowania różnych instrumentów pomocnych w zarządzaniu ochroną środowiska.

Niniejszy rozdział opisuje ogólnie zasady zarządzania środowiskiem na szczeblu gminnym. Wdrożenie niektórych działań, w znacznej mierze zależy od umiejętnego stosowania instrumentów polityki ekologicznej oraz współpracy władz gminy ze Starostą, Wojewodą (jako przedstawicielem administracji rządowej w województwie), Marszałkiem, sąsiednimi gminami/powiatami, podmiotami gospodarczymi, instytucjami finansowymi, organizacjami pozarządowymi, itd. Poszczególne jednostki, mając swobodę działania w ramach posiadanych kompetencji i zgodnie z obowiązującym prawem, powinny uczestniczyć w realizacji Programu Ochrony Środowiska poprzez ścisłą współpracę i wspólne ponoszenie kosztów wdrażania programu. Mówiąc o współpracy należy także pamiętać o współpracy wewnętrznej tzn. pomiędzy poszczególnymi Referatami Urzędu Gminy Porąbka.

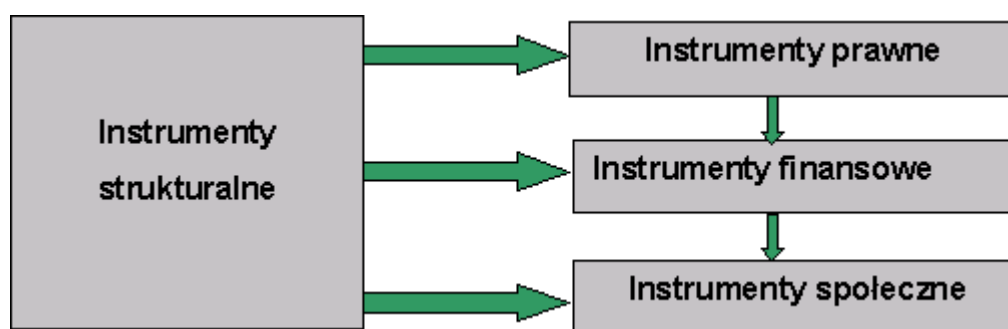
Zarządzanie ochroną środowiska w znacznej mierze realizowane będzie poprzez Program Ochrony Środowiska. W pkt. 5.6 przedstawiono ogólne zasady organizacji zarządzania programem. W pkt. 5.7. opisano ogólne zasady monitoringu jakości środowiska i polityki ochrony środowiska. Również w tym zakresie konieczna jest współpraca z wieloma instytucjami. Wyniki monitoringu jakości środowiska będą podstawą do ewentualnego uaktualniania polityki ochrony środowiska.

5.2 Strategia stosowania instrumentów polityki ekologicznej

Obecnie wszelkie działania na rzecz ochrony środowiska realizowane są przy pomocy instrumentów, głównie prawnych i finansowych. Również wdrażanie i egzekwowanie niniejszego "Programu ochrony środowiska Gminy Porąbka" będzie przebiegało z wykorzystaniem instrumentów prawnych i finansowych. Ponadto duża uwaga będzie zwrócona na instrumenty społeczne i strukturalne. Preferowane będą dobrowolne działania podejmowane przez grupy zadaniowe przy stymulacyjnej roli władz gminy.

Poszczególne rodzaje instrumentów są ściśle ze sobą powiązane, co przedstawiono poniżej na schemacie (rys. 11)

Możliwości korzystania przez gminę z instrumentów są w ścisłym związku z kompetencjami jakie posiadają organy gminy (Rada Gminy, Wójt).

Rysunek 11 Rodzaje instrumentów polityki ekologicznej

5.3 Instrumenty prawne

Ustawa Prawo Ochrony Środowiska określa narzędzia prawne wykorzystywane dla realizacji zadań w dziedzinie ochrony środowiska, jak również nakłada na organy administracji samorządowej obowiązki w tym zakresie. Organami ochrony środowiska w myśl art. 376 ustawy Prawo ochrony środowiska są:

- wójt, burmistrz lub prezydent miasta,
- starosta,
- sejmik województwa,
- marszałek województwa,
- wojewoda,
- minister właściwy do spraw środowiska.

Organy Inspekcji Ochrony Środowiska działające na podstawie przepisów ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska wykonują zadania w zakresie ochrony środowiska, jeżeli ustawa tak stanowi. Wójt Gminy sprawuje kontrolę przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska w zakresie objętym właściwością tych organów. Wójt lub osoby przez niego upoważnione są uprawnieni do występowania w charakterze oskarżyciela publicznego w sprawach o wykroczenia przeciw przepisom o ochronie środowiska. Wójt, występuje do wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska o podjęcie odpowiednich działań będących w jego kompetencji, jeżeli w wyniku kontroli organy te stwierdzą naruszenie przez kontrolowany podmiot przepisów o ochronie środowiska lub występuje uzasadnione podejrzenie, że takie naruszenie mogło nastąpić, przekazując dokumentację sprawy. Wójt gminy okresowo przedkłada marszałkowi województwa informacje o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska. Wójt gminy w drodze decyzji, może nakazać osobie fizycznej, której działalność negatywnie oddziałuje na środowisko, wykonanie w określonym czasie czynności zmierzających do ograniczenia negatywnego oddziaływania na środowisko.

Kompetencje wójta w zakresie ochrony przyrody i bioróżnorodności:

- wprowadzenie formy ochrony przyrody,

- wydawanie zezwoleń na usunięcie drzew i krzewów;
- naliczanie opłat za usunięcie drzew i krzewów,
- wymierzanie administracyjnych kar pieniężnych za zniszczenie terenów zieleni, drzew i krzewów oraz za ich usuwanie bez wymaganego zezwolenia.

Kompetencje wójta w zakresie ochrony wód:

- nakazanie osobie fizycznej eksploatującej instalację w ramach zwykłego korzystania ze środowiska lub eksploatującej urządzenie, wykonanie w określonym czasie czynności zmierzające do ograniczenia ich negatywnego oddziaływania na środowisko,

Kompetencje wójta w zakresie ochrony powietrza

- nakazanie osobie fizycznej eksploatującej instalację w ramach zwykłego korzystania ze środowiska lub eksploatującej urządzenie wykonanie w określonym czasie czynności zmierzających do ograniczenia ich negatywnego oddziaływania na środowisko,

Kompetencje wójta w zakresie gospodarki odpadami

- nakazanie posiadaczowi odpadów usunięcie odpadów z miejsc nie przeznaczonych do ich składowania lub magazynowania, wskazując sposób wykonania tej decyzji.

Prawo ochrony środowiska i inne akty niezbędne do realizacji Programu Ochrony Środowiska

Ustawy:

- Dz.U. 2008 nr 25 poz. 150 t.j. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska
- Dz.U. 2008 nr 199 poz. 1227 USTAWA z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko -
- Dz. U. 2004 nr 11 poz. 97 Ustawa z dnia 18 grudnia 2003 r. o zmianie ustawy o opakowaniach i odpadach opakowaniowych
- Dz. U. 2001 nr 63 poz. 638 Ustawa z dnia 11 maja 2001 r. o opakowaniach i odpadach opakowaniowych.
- Dz. U. 2004 nr 121 poz. 1266 Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych

- Dz. U. 2003 nr 178 poz. 1749 Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 1 października 2003 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o scalaniu i wymianie gruntów
- Dz. U. 2004 nr 93 poz. 898 Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o rolnictwie ekologicznym
- Dz. U. 2004 nr 92 poz. 880 Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody
- Dz. U. 2005 nr 267 poz. 2255 Ustawa z dnia 16 grudnia 2005 r. o zmianie ustawy - Prawo wodne
- Dz. U. 2001 nr 115 poz. 1229 Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne.
- Dz. U. 2006 nr 123 poz. 858 Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 12 czerwca 2006 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków
- Dz. U. 2001 nr 72 poz. 747 Ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków.
- Dz. U. 2008 nr 25 poz. 150 Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 23 stycznia 2008 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy - Prawo ochrony środowiska
- Dz. U. 2007 nr 39 poz. 251 Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 1 lutego 2007 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o odpadach
- Dz. U. 2006 nr 144 poz. 1042 Ustawa z dnia 23 czerwca 2006 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach
- Dz. U. 2004 nr 236 poz. 2369 Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 19 października 2004 r. w sprawie wykonania niektórych przepisów ustawy o nawozach i nawożeniu
- Dz. U. 2003 nr 46 poz. 392 Ustawa z dnia 14 lutego 2003 r. o zmianie ustawy o przeznaczeniu gruntów rolnych do zalesienia oraz ustawy - Prawo ochrony środowiska
- Dz. U. 2003 nr 80 poz. 717 Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

Rozporządzenia:

- Dz.U. 2007 nr 240 poz. 1753 Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 12 grudnia 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać bazy i stacje paliw płynnych, rurociągi przesyłowe

dalekosiężne służące do transportu ropy naftowej i produktów naftowych i ich usytuowanie

- Dz.U. 2005 nr 243 poz. 2063 Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 21 listopada 2005 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać bazy i stacje paliw płynnych, rurociągi przesyłowe dalekosiężne służące do transportu ropy naftowej i produktów naftowych i ich usytuowanie
- Dz.U. 2001 nr 60 poz. 616 Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 1 czerwca 2001 r. w sprawie szczegółowego sposobu stosowania nawozów oraz prowadzenia szkoleń z zakresu ich stosowania.
- Dz.U. 2007 nr 109 poz. 752 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie rocznych poziomów odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych i poużytkowych
- Dz.U. 2001 nr 112 poz. 1206 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów.
- Dz.U. 2007 nr 106 poz. 723 Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 czerwca 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie opłat za korzystanie ze środowiska
- Dz.U. 2004 nr 283 poz. 2839 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 22 grudnia 2004 r. w sprawie rodzajów instalacji, których eksploatacja wymaga zgłoszenia
- Dz.U. 2001 nr 148 poz. 1660 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 10 grudnia 2001 r. w sprawie rejestru obszarów górniczych.
- Dz.U. 2001 nr 152 poz. 1735 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 grudnia 2001 r. w sprawie rodzajów odpadów lub ich ilości, dla których nie ma obowiązku prowadzenia ewidencji odpadów, oraz kategorii małych i średnich przedsiębiorstw, które mogą prowadzić uproszczoną ewidencję odpadów.
- Dz.U. 2007 nr 133 poz. 930 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 lipca 2007 r. w sprawie niezbędnego zakresu informacji objętych obowiązkiem zbierania i przetwarzania oraz sposobu prowadzenia centralnej i wojewódzkiej bazy danych dotyczącej wytwarzania i gospodarowania odpadami
- Dz.U. 2007 nr 101 poz. 687 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 25 maja 2007 r. w sprawie warunków i zakresu dostępu do wojewódzkiej bazy danych dotyczącej wytwarzania i gospodarowania odpadami
- Dz.U. 2002 nr 8 poz. 70 Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 14 stycznia 2002 r. w sprawie określenia przeciętnych norm zużycia wody.
- Dz.U. 2007 nr 105 poz. 718 Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 28 maja 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie zasadniczych wymagań dla urządzeń używanych na zewnątrz pomieszczeń w zakresie emisji hałasu do środowiska

- Dz.U. 2004 nr 1 poz. 2 Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2003 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wymagań dotyczących prowadzenia procesu termicznego przekształcania odpadów
- Dz.U. 2002 nr 87 poz. 798 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 czerwca 2002 r. w sprawie oceny poziomów substancji w powietrzu.
- Dz.U. 2006 nr 136 poz. 964 Rozporządzenie Ministra Budownictwa z dnia 14 lipca 2006 r. w sprawie sposobu realizacji obowiązków dostawców ścieków przemysłowych oraz warunków wprowadzania ścieków do urządzeń kanalizacyjnych
- Dz.U. 2002 nr 122 poz. 1055 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 lipca 2002 r. w sprawie rodzajów instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości.
- Dz.U. 2002 nr 134 poz. 1140 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 sierpnia 2002 r. w sprawie komunalnych osadów ściekowych.
- Dz.U. 2002 nr 165 poz. 1359 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi.
- Dz.U. 2002 nr 155 poz. 1298 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie opracowań ekofizjograficznych.
- Dz.U. 2007 nr 158 poz. 1105 Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 21 sierpnia 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych uwarunkowań związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięcia do sporządzania raportu o oddziaływaniu na środowisko
- Dz.U. 2007 nr 120 poz. 828 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 18 czerwca 2007 r. w sprawie sposobu udostępniania informacji o środowisku
- Dz.U. 2002 nr 179 poz. 1498 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 października 2002 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinien odpowiadać program ochrony środowiska przed hałasem.
- Dz.U. 2002 nr 191 poz. 1595 Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 30 października 2002 r. w sprawie rodzajów odpadów, które mogą być składowane w sposób nieselektywny.
- Dz.U. 2002 nr 204 poz. 1728 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 listopada 2002 r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać wody powierzchniowe wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia.
- Dz.U. 2006 nr 137 poz. 984 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 lipca 2006 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego

- Dz.U. 2003 nr 1 poz. 12 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 grudnia 2002 r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu
- Dz.U. 2002 nr 220 poz. 1858 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2002 r. w sprawie zakresu, czasu, sposobu oraz warunków prowadzenia monitoringu składowisk odpadów.
- Dz.U. 2002 nr 241 poz. 2093 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie kryteriów wyznaczania wód wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych.
- Dz.U. 2003 nr 18 poz. 164 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 17 stycznia 2003 r. w sprawie rodzajów wyników pomiarów prowadzonych w związku z eksploatacją dróg, linii kolejowych, linii tramwajowych, lotnisk oraz portów, które powinny być przekazywane właściwym organom ochrony środowiska, oraz terminów i sposobów ich prezentacji
- Dz.U. 2007 nr 192 poz. 1392 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 2 października 2007 r. w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów poziomów w środowisku substancji lub energii przez zarządzającego drogą, linią kolejową, linią tramwajową, lotniskiem, portem
- Dz. U.2008 nr 47 poz. 281 Rozporządzenie Ministra środowiska z dnia 3 marca 2008 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu
- Dz.U. 2004 nr 180 poz. 1867 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 lipca 2004 r. w sprawie dopuszczalnych mas substancji, które mogą być odprowadzane w ściekach przemysłowych
- Dz.U. 2007 nr 106 poz. 723 Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 czerwca 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie opłat za korzystanie ze środowiska
- Dz.U. 2003 nr 61 poz. 549 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 marca 2003 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk odpadów
- Dz.U. 2003 nr 104 poz. 971 Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 30 maja 2003 r. w sprawie szczegółowego zakresu obowiązku zakupu energii elektrycznej i ciepła z odnawialnych źródeł energii oraz energii elektrycznej wytwarzanej w skojarzeniu z wytwarzaniem ciepła
- Dz.U. 2004 nr 283 poz. 2842 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 grudnia 2004 r. w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów wielkości emisji

Inne akty prawne

- M.P. 2007 nr 68 poz. 754 Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 20 września 2007 r. w sprawie wysokości stawek opłat za korzystanie ze środowiska na rok 2008

- M.P. 2007 nr 65 poz. 732 Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 18 września 2007 r. w sprawie wysokości stawek kar za przekroczenie warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi oraz za przekroczenie dopuszczalnego poziomu hałasu, na rok 2008
- M.P. 2007 nr 42 poz. 486 Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 3 lipca 2007 r. w sprawie stawek opłat za działalność polegającą na poszukiwaniu, rozpoznawaniu złóż kopalin, magazynowaniu substancji oraz składowaniu odpadów na rok 2008
- M.P. 2007 nr 42 poz. 485 Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 3 lipca 2007 r. w sprawie górnych i dolnych stawek opłat eksploatacyjnych na rok 2008
- M.P. 2007 nr 32 poz. 377 Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 8 maja 2007 r. w sprawie średniej krajowej przychodów gminnych i powiatowych funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej w 2006 r. przypadających na jednego mieszkańca
- Strategia rozwoju energetyki odnawialnej, przyjęta przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej 23 sierpnia 2001 r.
- Polityka Leśna Państwa przyjęta przez Radę Ministrów w dniu 22 kwietnia 1997 r.
- Strategia rozwoju turystyki w Polsce na lata 2007-2013, 2007r.
- Zaktualizowana prognoza oddziaływania na środowisko Projektu strategii rozwoju turystyki na lata 2007 – 2013 sierpień 2006 r.
- Strategia ochrony Obszarów wodno-błotnych w Polsce wraz z planem działań na lata 2006-2013,
- Strategia gospodarki wodnej Dokument przyjęty przez radę ministrów w dniu 13 września 2005 r.
- Strategia rozwoju obszarów wiejskich i rolnictwa na lata 2007-2013 z elementami prognozy do roku 2020 dokument przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 29 czerwca 2005 r.
- Strategia rozwoju obszarów wiejskich ze szczególnym uwzględnieniem problematyki wsi popegeerowskiej, grudzień 2004

Obowiązujące dyrektywy w zakresie ochrony środowiska

- Dyrektywa 2004/101/WE Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniająca dyrektywę 2003/87/WE ustanawiającą system handlu przydziałami emisji gazów cieplarnianych we Wspólnocie, z uwzględnieniem mechanizmów projektowych Protokołu z Kioto
- Decyzja Rady przyjmująca program szczegółowy badań, rozwoju technologicznego i demonstracji w dziedzinie energii, środowiska i stałego rozwoju (1998-2002)
- Dyrektywa 2000/14/WE Parlamentu Europejskiego i I Rady w sprawie zbliżenia ustawodawstw Państw Członkowskich odnoszących się do emisji hałasu do środowiska przez urządzenia używane na zewnątrz pomieszczeń

- Decyzja nr 1600/2002/WE Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiająca szósty wspólnotowy program działań w zakresie środowiska naturalnego
- Dyrektywa Rady w sprawie swobody dostępu do informacji o środowisku
- Dyrektywa 94/63/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie kontroli emisji lotnych związków organicznych (LZO) wynikających ze składowania paliwa i jego dystrybucji z terminali do stacji paliw
- Dyrektywa Rady 96/61/WE dotycząca zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniom i ich kontroli
- Dyrektywa Rady 97/11/WE zmieniająca dyrektywę 85/337/EWG w sprawie oceny wpływu wywieranego przez niektóre publiczne i prywatne przedsięwzięcia na środowisko
- Dyrektywa Rady 91/156/EWG zmieniająca Dyrektywę 75/442/EWG w sprawie odpadów
- Dyrektywa Rady 80/68/EWG w sprawie ochrony wód gruntowych przed zanieczyszczeniem spowodowanym przez niektóre substancje niebezpieczne
- Dyrektywa Rady 85/337/EWG w sprawie oceny wpływu wywieranego przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko
- Dyrektywa Rady 87/101/EWG zmieniająca dyrektywę 75/439/EWG w sprawie unieszkodliwiania olejów odpadowych
- Dyrektywa 90/1210/EWG w sprawie ustanowienia Europejskiej Agencji Ochrony Środowiska oraz europejskiej sieci informacji i obserwacji środowiska
- Dyrektywa Rady 90/313/EWG w sprawie swobody dostępu do informacji o środowisku
- Dyrektywa Rady 91/692/EWG normalizująca i racjonalizująca sprawozdania w sprawie wykonywania niektórych dyrektyw odnoszących się do środowiska
- Dyrektywa Rady 91/689/EEC w sprawie odpadów niebezpiecznych
- Dyrektywa Komisji 93/67/EWG ustanawiająca zasady oceny ryzyka dla człowieka i środowiska naturalnego ze strony substancji notyfikowanych zgodnie z dyrektywą Rady 67/548/EWG
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2001/81/WE z 23 października 2001 r. w sprawie krajowych pułapów emisji dla niektórych

zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego (dokument opublikowany w Fakty. Dokumenty nr II, czerwiec 2002, PSE SA)

– Decyzja ramowa Rady 2003/80/WSiSW w sprawie ochrony środowiska poprzez prawo karne

– Dyrektywa Rady z dnia 01.12.1986r. w sprawie hałasu emitowanego przez zmechanizowany sprzęt gospodarstwa domowego (numer aktu prawnego 86/594/EWG; miejsce opublikowania OJ 334, 06.12.1986),

– Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 08.05.2000r. w sprawie zbliżenia przepisów prawnych państw członkowskich dotyczących hałasu emitowanego przez urządzenia stosowane na zewnątrz pomieszczeń (numer aktu prawnego 2000/14/WE; miejsce opublikowania OJ L 162, 03.07.2000),

– Wspólne stanowisko Rady z dnia 07.06.2001r. w sprawie przyjęcia dyrektywy 2001/WE Parlamentu Europejskiego i Rady dotyczącej oceny i zarządzania hałasem w środowisku (numer aktu prawnego CP (EC) No 25/2001).

– Dyrektywa 2003/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady przewidująca udział społeczeństwa w odniesieniu do sporządzania niektórych planów i programów w zakresie środowiska oraz zmieniająca w odniesieniu do udziału społeczeństwa i dostępu do wymiaru sprawiedliwości dyrektywy Rady 85/337/EWG i 96/61/WE

Pozwolenia

W systemie polskiego prawa ochrony środowiska, dość szeroko korzysta się z instrumentów nakazowych, przede wszystkim w formie różnorodnych decyzji administracyjnych. Wśród nich wyróżnić można jako najważniejsze tzw. "pozwolenia ekologiczne", które w rzeczywistości przybierają różne nazwy (np. decyzje, pozwolenia, uzgodnienia, zezwolenia).

Kompetencje organów gminy w zakresie wydawania decyzji dotyczą głównie zagospodarowania przestrzennego oraz decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji inwestycji.

Z wszystkich dokumentów planistycznych tylko miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego mają rangę obowiązującego powszechnie przepisu prawa. Można powiedzieć, że wszelkie plany, strategie i programy formułowane na wszystkich szczeblach podziału kraju, mają tylko wtedy szansę realizacji, jeżeli znajdują odzwierciedlenie w konkretnym planie miejscowym zagospodarowania przestrzennego, a każda decyzja administracyjna sprzeczna z planem jest nieważna.

5.4 Instrumenty finansowe

Do instrumentów finansowych należą:

- opłata za korzystanie ze środowiska;
- administracyjna kara pieniężna;
- zróżnicowane stawki podatków i innych danin publicznych służące celom ochrony środowiska.

Opłata za korzystanie ze środowiska jest ponoszona za:

- wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza;
- wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi;
- pobór wód;
- składowanie odpadów.

Administracyjna kara pieniężna jest ponoszona za przekroczenie lub naruszenie warunków korzystania ze środowiska, ustalonych decyzją na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi, pobór wód, składowanie odpadów a także w zakresie magazynowania odpadów i emitowania hałasu do środowiska.

Przepisy ustawy o ochronie przyrody i przepisy ustawy – Prawo geologiczne i górnicze oraz innych ustaw określają odrębne przypadki i zasady ponoszenia opłat za korzystanie ze środowiska oraz administracyjnych kar pieniężnych.

Opłaty za korzystanie ze środowiska podmiot korzystający ze środowiska wnosi na rachunek urzędu marszałkowskiego właściwego ze względu na miejsce korzystania ze środowiska.

Opłaty za wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, wynikające z eksploatacji urządzeń, wnosi się na rachunek urzędu marszałkowskiego właściwego ze względu na miejsce rejestracji podmiotu korzystającego ze środowiska.

Administracyjne kary pieniężne podmiot korzystający ze środowiska wnosi na rachunek wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska, który wydał decyzje w przedmiocie wymierzenia kary.

Wpływy z tytułu opłat i kar stanowią przychody odpowiednich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Zgodnie z art. 406 POŚ środki gminnych funduszy przeznacza się na:

- edukację ekologiczną oraz propagowanie działań proekologicznych i zasady zrównoważonego rozwoju;
- wspomaganie realizacji zadań państwowego monitoringu środowiska;
- wspomaganie innych systemów kontrolnych i pomiarowych oraz badań stanu środowiska, a także systemów pomiarowych zużycia wody i ciepła;
- wspomaganie systemów gromadzenia i przetwarzania danych związanych z dostępem do informacji o środowisku;

- realizowanie zadań modernizacyjnych i inwestycyjnych, służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej, w tym instalacji lub urządzeń ochrony przeciwpowodziowej i obiektów małej retencji wodnej;
- przedsięwzięcia związane z ochroną przyrody, w tym urządzenie i utrzymanie terenów zieleni, zadrzewień, zakrzewień oraz parków;
- przedsięwzięcia związane z gospodarką odpadami i ochroną powierzchni ziemi;
- przedsięwzięcia związane z ochroną powietrza;
- przedsięwzięcia związane z ochroną wód;
- profilaktykę zdrowotną dzieci na obszarach, na których występują przekroczenia standardów jakości środowiska;
- wspieranie wykorzystania lokalnych źródeł energii odnawialnej oraz pomoc przy wprowadzaniu bardziej przyjaznych dla środowiska nośników energii;
- wspieranie działalności związanej z wytwarzaniem biokomponentów i biopaliw ciekłych,
- wspieranie ekologicznych form transportu;
- działania z zakresu rolnictwa ekologicznego bezpośrednio oddziałujące na stan gleby, powietrza i wód, w szczególności na prowadzenie gospodarstw rolnych produkujących metodami ekologicznymi położonych na obszarach szczególnie chronionych na podstawie przepisów ustawy o ochronie przyrody;
- inne zadania ustalone przez radę gminy, służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej, wynikające z zasady zrównoważonego rozwoju, w tym na programy ochrony środowiska.

5.5 Instrumenty społeczne

5.5.1 Współpraca

Współpraca wielu partnerów włączonych w zagadnienia ochrony środowiska jest warunkiem koniecznym, aby ten program był wdrożony z sukcesem. Współpraca jest niezbędnym elementem dobrej organizacji procesu wdrażania programu. W ramach realizacji niniejszego programu szczególną uwagę należy zwrócić na:

- współpracę gminy z władzami administracyjnymi różnych poziomów; Śląskim Urzędem Wojewódzkim w Katowicach, Samorządem Wojewódzkim, Wojewódzkim Inspektoratem Ochrony Środowiska w Katowicach - delegatura w Bielsku-Białej, władzami Powiatu Bielskiego oraz sąsiednich gmin,
- współpracę z grupami zadaniowymi (przemysł, turystyka, itd.) w celu wdrażania polityki zdefiniowanej w programie, a także dostosowywania jej do przyszłych wymagań. Bardzo ważna będzie współpraca z grupami reprezentującymi

mieszkańców gminy (np. młodzieżą szkolną, pozarządowymi organizacjami ekologicznymi), w celu uzyskania akceptacji podejmowanych działań oraz zaangażowania w nie mieszkańców (np. selektywna zbiórka odpadów),

- współpracę z instytucjami finansowymi w celu zorganizowania funduszy na realizację wybranych projektów.

5.5.2 Informacja i komunikowanie

Rzetelna informacja o stanie środowiska i działaniach na rzecz jego ochrony oraz umiejętność komunikowania się ze społeczeństwem są niezbędne dla sukcesu realizowanej edukacji ekologicznej. Strategia Programu Ochrony Środowiska dotycząca zagadnienia przekazywania informacji i wzajemnego porozumiewania się będzie realizowana poprzez wprowadzenie właściwego systemu współpracy z poszczególnymi partnerami, którzy muszą być świadomi swojej odpowiedzialności w zapewnieniu czystego środowiska, zapobieganiu problemom i ukierunkowaniu przyszłego rozwoju. Mieszkańcy będą informowani poprzez prasę lokalną, specjalne biuletyny lub poprzez środki pośrednie, takie jak działalność pozarządowych organizacji ekologicznych

5.5.3 Edukacja ekologiczna

Edukacja ekologiczna to różnorodne działania, które zmierzają do kształtowania świadomości ekologicznej społeczeństwa oraz przyjaznych dla środowiska nawyków i codziennych postaw. To sposób, aby przygotować ludzi do realizacji zrównoważonego rozwoju. U podstaw skuteczności tych działań leży rzetelnie i przystępnie przekazywana wiedza o stanie środowiska. W społeczeństwie zaczyna istnieć coraz większa potrzeba posiadania takiej wiedzy. Władze gminy winny włączyć się do działań związanych z edukacją ekologiczną: konkursów wiedzy ekologicznej, na najlepszą gazetkę ścienną o tematyce ekologicznej, najpiękniejszy ogród/balkon, dofinansowywanie szkołom prenumeraty czasopism o tematyce ekologicznej. Powinny również dostrzegać również konieczność komunikowania się ze społeczeństwem przy podejmowaniu decyzji np. o działaniach inwestycyjnych. Edukacja i informacja z komunikacją są ze sobą ściśle powiązane, bowiem dobra i właściwa informacja potęguje proces edukacji. Z drugiej strony, w przypadku osiągnięcia właściwego poziomu edukacji, komunikacja z grupami zadaniowymi jest łatwiejsza, a przekazywane informacje przynoszą większe efekty.

Szkoły podstawowe i gimnazja pełnią istotną rolę w edukacji społeczeństwa i władze miasta oczekują od nich szerszego włączenia w program zajęć lekcyjnych zagadnień i problemów ochrony środowiska, specyficznych dla miejsca zamieszkania.

5.6 Organizacja zarządzania programem

Za realizację programu odpowiedzialne są władze gminy, które powinny wyznaczyć koordynatora wdrażania programu. Taką rolę, w imieniu Wójta, powinien pełnić np.

Referat Ochrony Środowiska. Koordynator będzie współpracował ściśle z Wójtem Gminy i Radą Gminy, przedstawiając okresowe sprawozdania z realizacji programu.

Program będzie wdrażany przez wielu partnerów, wśród których należy wymienić:

- Podmioty wdrażające program: jednostki/organizacje biorące bezpośredni udział we wdrażaniu programu; poszczególne Wydziały i Referaty Urzędu Gminy Porąbka, organizacje pozarządowe, zakłady przemysłowe i podmiotów gospodarczych, a także mieszkańcy gminy. Każdy z partnerów będzie informowany o postępach we wdrażaniu programu.
- Zostanie opracowany system informowania uczestników programu o postępach jego wdrażania (ulotki, spotkania, informacje w prasie lokalnej).
- Instytucje kontrolujące: WIOŚ w Katowicach, delegatura w Bielsku-Białej, Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Katowicach, Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie. Przepływ informacji między jednostkami kontrolującymi stan środowiska i przestrzeganie prawa a jednostkami bezpośrednio realizującymi program jest konieczny, bowiem zapewnia właściwy wybór priorytetów inwestycyjnych.
- Instytucje finansujące wdrażanie programu. Koordynator jako pełnomocnik władz gminy d/s wdrażania programu, będzie odpowiedzialny za rozeznanie możliwości pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania i za przygotowanie odpowiednich wniosków do instytucji finansujących zadania inwestycyjne.

5.7 Monitoring jakości środowiska i polityki ekologicznej

Państwowy monitoring środowiska (PMS) został utworzony ustawą z dnia 10 lipca 1991 roku o Państwowej Inspekcji Ochrony Środowiska. Jego celem jest zapewnienie wiarygodnych informacji o stanie środowiska. Państwowy monitoring środowiska według art. 25 ustawy Prawo Ochrony Środowiska z 2001 roku system pomiarów, ocen i prognoz stanu środowiska oraz gromadzenie, przetwarzanie i rozpowszechnianie informacji o środowisku. Celem monitoringu ochrony środowiska jest rozpoznawanie stopnia zanieczyszczenia środowiska poprzez określony system pomiarów, ocen i badań, dostarczanie informacji o aktualnym stanie i stopniu zanieczyszczenia poszczególnych jego komponentów. Elementem polityki ekologicznej gminy jest tworzenie i wyposażanie systemu badań stanu środowiska, przetwarzanie uzyskanych danych oraz ich upowszechnianie. Rozwój systemów gromadzenia, interpretowania, wykorzystywania, prognozowania zmian stanu środowiska i publikacji danych o środowisku. Ponadto, Ustawa Prawo Ochrony Środowiska nakłada na organy wykonawcze województwa, powiatu i gminy sporządzanie, co dwa lata raportu z realizacji programu ochrony środowiska. Bezpośrednim wskaźnikiem zaawansowania realizacji zadań objętych programem ochrony środowiska będzie ciągły monitoring oraz kontrola podejmowanych działań.

Ochrona przyrody i bioróżnorodności

Wskaźnikami określającymi stan środowiska i stopień zmian w nim zachodzących w zakresie ochrony powierzchni ziemi będą:

- powierzchnia lasów,
- powierzchnia obszarów chronionych,
- ilość chronionych obiektów,
- nasadzenia.

Ochrona powierzchni ziemi

Celem monitorowania jest określenie:

- ilość zdegradowanych gruntów
- ilość gruntów zrekultywowanych
- ilość gruntów przeznaczonych na uprawy energetyczne
- zawartość metali ciężkich w glebie
- zasobność gleby oraz odczyn

Ochrona powietrza

Dla prawidłowej oceny realizacji Programu należy określić wskaźniki będące miernikami stopnia realizacji Programu. Wskaźnikami określającymi stan środowiska i stopień zmian w nim zachodzących w zakresie ochrony powietrza będą:

- wielkości i zmiany stężeń zanieczyszczeń powietrza stale monitorowanych,
- udział odnawialnych źródeł energii w produkcji i wykorzystaniu ciepła i energii elektrycznej,
- wymiana nieefektywnych i zanieczyszczających środowisko małych i średnich kotłów węglowych (o mocy do 1 MW) na wysokosprawne i niskoemisyjne źródła ciepła.

Dla oceny racjonalizacji kosztów usług energetycznych

- zmiana średniej ceny ciepła produkowanego z różnych paliw i z systemowego źródła ciepła w zł/GJ do ceny roku poprzedzającego,
- koszty i zużycia energii w obiektach i budynkach własnych Gminy, w szczególności
- w obiektach przeznaczonych do modernizacji (monitoring przed i po przeprowadzeniu przedsięwzięć modernizacyjnych).

Ochrona wód

Dla prawidłowej oceny realizacji Programu należy określić wskaźniki będące miernikami stopnia realizacji Programu. Wskaźnikami określającymi stan środowiska i stopień zmian w nim zachodzących w zakresie gospodarki wodnej będą:

- jakość wód powierzchniowych i podziemnych,

- zasoby eksploatacyjne wód podziemnych,
- liczba mieszkańców podłączonych do systemu zbiorczej kanalizacji sanitarnej,
- liczba mieszkańców obsługiwana przez wodociąg,
- ilość ścieków nieoczyszczonych odprowadzanych do środowiska,
- długość sieci kanalizacji sanitarnej,
- długość sieci kanalizacji deszczowej.

6. Finansowanie Programu ochrony środowiska

6.1 Zestawienie zadań inwestycyjnych krótkoterminowych przewidzianych do realizacji w ramach programu z przewidywanymi orientacyjnymi kosztami

C 1	Wysoka jakość wód powierzchniowych oraz ochrona wód podziemnych i racjonalizacja ich wykorzystania	Przewidywane przybliżone koszty w tys. Zł.
P I	Ochrona wód powierzchniowych i ujęć wody pitnej	42.800
ZADANIA KRÓTKOTERMINOWE (2009-2013)		
AC1PI-ZK1	Budowa kanalizacji sanitarnej wraz z pompowniami ścieków, wjazdem na teren pompowni oraz przyłączami domowymi w Bujakowie wzdłuż ulicy Podlesie (z ulicami bocznymi) – 12.193 mb	7.500
AC1PI-ZK2	Budowa kanalizacji sanitarnej Gminy Porąbka – sołectwo Czaniec wzdłuż ulic: Królewskiej, Koralowej, Kryształowej oraz Części ulicy Kościelnej wraz z z przyłączami do budynków oraz pompownia P1 – 5.491,7 mb	3.800
AC1PI-ZK3	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Czaniec i Porąbka gmina Porąbka	18.000
AC1PI-ZK4	Budowa systemu odprowadzania ścieków sanitarnych Z obiektów GPW z Kobiernicach	1.000
AC1PI-ZK5	Opracowanie dokumentacji projektowej na pozostałą do skanalizowania część gminy Porąbka	500
AC1PI-ZK6	Budowa kanalizacji sanitarnej w sołectwie Czaniec – wzdłuż ulic Kęckiej, Kościelnej, Dworskiej - 7.853 mb	4.900
AC1PI-ZK7	Modernizacja przepompowni ścieków przy ulicy Krańcowej w Kobiernicach	200
AC1PI-ZK8	Budowa kanalizacji sanitarnej w Porąbce przysiółek Kozubnik	3.700
AC1PI-ZK9	Budowa kanalizacji sanitarnej w Porąbce Wielka Puszcza	3.200

P II   Zaopatrzenie w wodę   5.200

ZADANIA KRÓTKOTERMINOWE (2009-2012)

AC1PII-ZK1	Budowa sieci wodociągowej w Porąbce Kozubniku – etap II wraz z przyłączami – zakończenie budowy II etapu wodociągu	500
AC1PII-ZK2	Budowa sieci wodociągowej w Porąbce Kozubniku – etap III wraz z przyłączami	2.200
AC1PII-ZK3	Budowa sieci wodociągowej w Porąbce, Wielka Puszcza	2.500

P III   Ochrona przed powodzią i suszą   180

ZADANIA KRÓTKOTERMINOWE (2009-2012)

AC1PIII-ZK1	Monitorowanie stanów wód podczas wzmożonych opadów deszczu i roztopów	30
AC1PIII-ZK2	Prace konserwacyjne na rowach odprowadzających wody deszczowe	150

C 2   RACJONALNA GOSPODARKA ODPADAMI ZGODNA Z WYMOGAMI OCHRONY ŚRODOWISKA

P I   Zapewnienie odzysku surowców wtórnych i zagospodarowanie odpadów zgodne z zasadami ochrony środowiska   815

ZADANIA KRÓTKOTERMINOWE (2009-2012)

AC2PI-ZK1	Aktualizacja Planu gospodarki odpadami na terenie gminy i jego wdrożenie	815
------------------	--	-----

C 3   POPRAWA JAKOŚCI POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO

P I   Ograniczanie niskiej emisji i zwiększenie efektywności energetycznej budynków   2.955

ZADANIA KRÓTKOTERMINOWE (2009-2012)

AC3PI-ZK1	Termomodernizacja budynku Zespołu Szkół w Bujakowie ul. Szkolna 13	490
------------------	--	-----

AC3PI-ZK2	Termomodernizacja wraz z wymianą źródła ciepła w budynku Zespołu Szkół w Kobiernicach	911
AC3PI-ZK3	Remont Gminnego Ośrodka Kultury w Porąbce (częściowo)	676
AC3PI-ZK4	Termomodernizacja budynku komunalnego w Kobiernicach przy ul. Żywieckiej 6 – etap I	78
AC3PI-ZK5-6	Pomoc dla mieszkańców, którzy wymieniają bądź modernizują instalację grzewczą w budynkach prywatnych (program ograniczenia niskiej emisji	800

P II Pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych 600

ZADANIA KRÓTKOTERMINOWE (2009-2012)

AC3PII-ZK1	Zawarcie w „Programie ograniczenia niskiej emisji w Gminie Porąbka” propozycji wykorzystania odnawialnych źródeł energii i realizacja programu	100
AC3PII-ZK2	Zastosowanie rozwiązań związanych z pozyskiwaniem energii odnawialnej w budynkach użyteczności publicznej	500

P III Ograniczenie emisji spalin związanej z ruchem samochodowym oraz ograniczenie hałasu drogowego 2.350

ZADANIA KRÓTKOTERMINOWE (2009-2012)

AC3PIII-ZK1	Wdrażanie działań związanych z poprawą stanu technicznego dróg gminnych	2.100
AC3PIII-ZK2	Sukcesywne tworzenie stref zieleni izolacyjnej pomiędzy ciągami komunikacyjnymi a terenami zabudowy mieszkaniowej	250

C 4 OCHRONA PRZYRODY

P I Rozwój systemu obszarów chronionych 160

ZADANIA KRÓTKOTERMINOWE (2009-2012)

AC4PI-ZK1	Tworzenie na terenie gminy małoobszarowych form ochrony przyrody (zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, użytki ekologiczne)	30
AC4PI-ZK2	Objęcie ochroną prawną drzew – propozycji pomników przyrody oraz prowadzenie prac pielęgnacyjno-konserwatorskich proponowanych pomników przyrody	30
AC4PI-ZK3	Tworzenie nowych i utrzymanie istniejących form zieleni urządzonej wokół obiektów użyteczności publicznej	100

6.2 Struktura finansowania „Programu”

Przedsięwzięcia zdefiniowane w ramach Programu mają w większości charakter zadań złożonych i kosztownych. Biorąc pod uwagę możliwości finansowe gminy Porąbka, istnieje konieczność wsparcia konkretnych projektów w postaci preferencyjnego dofinansowania. Z uwagi na fakt, iż zadania związane z ochroną środowiska traktowane są jako szczególnie istotne dla zrównoważonego rozwoju kraju, występuje możliwość pozyskania środków finansowych na częściowe pokrycie wydatków związanych tymi działaniami.

Najważniejszymi źródłami finansowania inwestycji w zakresie ochrony środowiska są:

1. Źródła zagraniczne, w tym środki:

- Unii Europejskiej, dostępne w ramach Programu Operacyjnego „Infrastruktura i Środowisko” oraz Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007-2013.
- EFRROW – program Rozwoju Obszarów Wiejskich

2. Źródła krajowe, w tym środki:

- Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
- Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach

W przypadku inwestycji z zakresu gospodarki ściekowej większość zadań finansowana będzie w ramach PO „Infrastruktura i Środowisko” (Fundusz Spójności). Mniejsze kwotowo zadania z zakresu mogą być finansowane ze środków funduszy strukturalnych (Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego) w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007-2013. Uzupełnieniem środków funduszy UE może być dofinansowanie z krajowych funduszy ochrony środowiska, które w szczególności udzielają preferencyjnych pożyczek. Z zakresu odnawialnych źródeł energii wartym rozważenia jest aplikacja o środki Fundacji Ekofundusz. Konkretny wybór formy i źródła dofinansowania będzie musiał być poprzedzony szczegółową analizą i znaleźć odzwierciedlenie w studium wykonalności dla poszczególnych inwestycji. Analizę taką najkorzystniej oprzeć o aktualne dane zamieszczane na stronach internetowych odpowiednich instytucji:

- Ministerstwo Rozwoju Regionalnego (PO IiŚ, fundusze strukturalne UE): www.mrr.gov.pl
- Ministerstwo Rolnictwa : www.undp.org.pl
- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej: www.nfosigw.gov.pl
- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach: www.wfosigw.katowice.pl

Szczegółowe określenie w momencie przygotowania Programu Ochrony Środowiska źródeł finansowania dla poszczególnych inwestycji nie może uwzględniać obserwowanego procesu ciągłych zmian co do zasad ich stosowania. Stąd też – w kontekście założonego wieloletniego horyzontu programowania – w dalszej części rozdziału przedstawiona zostanie propozycja rozwiązań w zakresie finansowania zadań z zakresu ochrony środowiska, bazująca na aktualnie dostępnych danych.

6.3 Analiza finansowa

Nakłady na realizację zadań Programu

Oszacowane w ramach poszczególnych kierunków ochrony środowiska koszty realizacji zadań (zarówno inwestycyjnych, jak i tzw. „miękkich”) wskazują od razu te obszary działań, których realizacja – w kontekście możliwości finansowych – będzie najtrudniejsza. Należą do nich:

- Gospodarka wodno-ściekowa,
- Ochrona powietrza,

Tabela 13 *Nakłady na realizację zadań krótkoterminowych*

CEL/ PRIORYT ET	NAZWA CELU/PRIORYTETU PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA (POŚ)	PRZEWIDYW ANE PRZYBLIŻON E KOSZTY W TYS. ZŁ.	UDZIAŁ PROCENTOW Y W STOSUNKU DO KOSZTÓW OGÓŁEM POŚ
C 1	Wysoka jakość wód powierzchniowych oraz ochrona wód podziemnych i racjonalizacja		
P I	Ochrona wód powierzchniowych	42 800	77,7%
P II	Zaopatrzenie w wodę	5 200	9,4%
P III	Ochrona przed powodzią i suszą	180	0,3%
C 2	RACJONALNA GOSPODARKA ODPADAMI ZGODNA Z WYMOGAMI OCHRONY ŚRODOWISKA		
P I	Zapewnienie odzysku surowców wtórnych i zagospodarowanie odpadów zgodne z zasadami ochrony środowiska	815	1,5%
C 3	POPRAWA JAKOŚCI POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO		
P I	Ograniczanie niskiej emisji i zwiększenie efektywności energetycznej budynków	2 955	5,4%
P II	Pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych	600	1,1%
P III	Ograniczenie emisji spalin związanej z ruchem samochodowym oraz ograniczenie hałasu drogowego	2 350	4,3%
C 4	OCHRONA PRZYRODY		
P I	Rozwój systemu obszarów chronionych	160	0,3%
	SUMA OGÓŁEM POŚ:	55 060	100%

Źródło: opracowanie własne

W kontekście zadań własnych (a zatem najistotniejszych z punktu widzenia wydatkowania środków budżetowych) prawie 78% środków przeznaczonych będzie na uregulowanie systemu odprowadzania ścieków komunalnych. Kluczowe zatem będzie skuteczne pozyskanie dofinansowania z źródeł zewnętrznych, w szczególności funduszy UE (w ramach programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko oraz z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich. Zgodnie z założeniami (określonymi w harmonogramach dla poszczególnych kierunków ochrony środowiska), wydatki na realizację zadań Programu rozłożone zostaną w czasie (do roku 2013). Na tej podstawie wskazano szacunkowy plan finansowy w odniesieniu do zadań własnych inwestycyjnych krótkoterminowych. Odpowiednie dane w tym względzie przedstawia tabela 14.

Tabela 14 Nakłady na realizację zadań krótkoterminowych w podziale na lata

CEL/ PRIORYTET	NAZWA	PRZEWIDYWANE PRZYBLIŻONE KOSZTY W TYS. ZŁ.	2009	2010	2011	2012	2013
C 1	Wysoka jakość wód powierzchniowych oraz ochrona wód podziemnych i racjonalizacja	Przewidywane przybliżone koszty w tys. Zł.					
P I	Ochrona wód powierzchniowych	42800		10700	10700	10700	10700
P II	Zaopatrzenie w wodę	5200		1700	1700	1800	
P III	Ochrona przed powodzią i suszą	180	45	45	45	45	
C 2	RACJONALNA GOSPODARKA ODPADAMI ZGODNA Z WYMOGAMI OCHRONY ŚRODOWISKA						
P I	Zapewnienie odzysku surowców wtórnych i zagospodarowanie odpadów zgodne z zasadami ochrony środowiska	815	80	300	300	135	
C 3	POPRAWA JAKOŚCI POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO						
P I	Ograniczanie niskiej emisji i zwiększenie efektywności energetycznej budynków	2955	1 140	605	605	605	
P II	Pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych	600		200	200	200	
P III	Ograniczenie emisji spalin związanej z ruchem samochodowym oraz ograniczenie hałasu drogowego	2350	500	650	650	550	
C 4	OCHRONA PRZYRODY						
P I	Rozwój systemu obszarów chronionych	160	40	40	40	40	
	SUMA:	55060	1805	14240	14240	14075	10700

Źródło: opracowanie własne

Ocena możliwości budżetowych wdrożenia zadań własnych Programu

Pomimo szerokiej dostępności zewnętrznych źródeł wsparcia, skuteczne wdrożenie przedsięwzięć określonych w Programie wymagać będzie istotnego zaangażowania budżetu gminy. Ważnym z punktu widzenia polityki pozyskiwania środków finansowych na inwestycje jednostek samorządu terytorialnego jest określenie zdolności do zaciągania zobowiązań. Możliwości Gminy w tym zakresie reguluje ustawa z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. nr 249, poz. 2104, ze zmianami).

Art. 169.

1. Łączna kwota przypadających w danym roku budżetowym:

- 1) spłat rat kredytów i pożyczek (...) wraz z należnymi w danym roku odsetkami od kredytów i pożyczek (...)
- 2) wykupów papierów wartościowych emitowanych przez jednostki samorządu terytorialnego (...) wraz z należnymi odsetkami i dyskontem od papierów wartościowych (...)
- 3) potencjalnych spłat kwot wynikających z udzielonych przez jednostki samorządu terytorialnego poręczeń oraz gwarancji - nie może przekroczyć 15% planowanych na dany rok budżetowy dochodów jednostki samorządu terytorialnego.

Art. 170.

1. Łączna kwota długu jednostki samorządu terytorialnego na koniec roku budżetowego nie może przekroczyć 60% wykonanych dochodów ogółem tej jednostki w tym roku budżetowym.

Planowana wysokość nakładów inwestycyjnych gminy Porąbka w latach 2009-13 wynosi 55.060 tys. zł. Wartość ta wydaje się olbrzymim obciążeniem dla budżetu, którego roczne dochody oscylują wokół kwoty 30 mln zł. Niemniej jednak warto wskazać kilka aspektów, które przemawiają za realnością wdrożenia PROGRAMU:

- znaczna część wydatków (dotyczy gospodarki wodno-ściekowej) ma szansę na pozyskanie dotacji ze środków UE,
- w chwili obecnej wskaźniki zadłużenia pozostają na niskim, bezpiecznym poziomie,

Dla określenia zdolności budżetu gminy Porąbka do wdrożenia zadań wynikających z programu, przyjęto następujące założenia:

- podstawą obliczeń są dane UG Porąbka dotyczące przepływów finansowych budżetu w latach 2006-2008 oraz prognoza na lata 2009-2016
- na dane wyjściowe (bazowe) nałożono przewidywane wpływy i wydatki z tytułu zobowiązań wobec NFOŚiGW oraz WFOŚiGW w Katowicach; ponadto powiększono dochody budżetowe o dotacje UE, jak również zwiększono wydatki ogółem (efekt realizacji zadań PROGRAMU); skorygowane przepływy finansowe (uwzględniające realizację zadań) określają „stan docelowy”,

Wyniki obliczeń przedstawia tabela 15. Jak wynika z dokonanych kalkulacji, realizacja Programu nie doprowadzi do sytuacji zagrożenia zdolności finansowej (odpowiednie wskaźniki ustawowe pozostaną na bezpiecznym poziomie). Warunkiem jest pozyskanie środków pomocowych z Unii Europejskiej, bez których realizacja zadań znacznie wydłuży się w czasie. Ważnym elementem wsparcia procesu wdrażania zadań przewidzianych w programie będzie Gminny Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. W szczególności dotyczy to kwestii współfinansowania zadań z zakresu gospodarki wodno-ściekowej.

Tabela 15 Ocena zdolności finansowej gminy Porąbka – przepływy pieniężne dla stanu docelowego

L.P.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
1	Dochody ogółem	26 447 016	27 715 795	30 103 835	33 127 158	44 086 965	44 946 999	47 002 897	44 935 000
1.1	Dochody własne	12 698 988	14 165 094	15 824 026	15 812 223	17 683 014	17 905 737	19 486 132	19 352 859
1.2	Dotacje i subwencje	13 748 028	13 550 701	14 279 809	17 314 935	26 403 951	27 041 262	27 516 765	25 582 141
2	Wydatki ogółem	26 152 296	26 508 833	28 724 563	34 329 441	44 050 114	44 720 000	46 650 000	44 780 000
2.1	Wydatki bieżące	24 998 260	26 139 813	27 462 079	29 096 307	28 750 114	30 420 000	32 550 000	33 780 000
2.2	Wydatki inwestycyjne, w tym:	1 154 036	369 020	1 262 484	5 233 134	15 300 000	14 300 000	14 100 000	11 000 000
2.2.1	Wydatki związane z ochroną środowiska*	39 887	0	261 984	2 499 075	14 240 000	14 240 000	14 075 000	10 700 000
3	Wynik finansowy **	294 720	1 206 962	1 379 272	-1 202 283	36 851	226 999	352 897	155 000
4	Łączna kwota długu na koniec roku	3 830 000	2 850 000	2 500 000	3 200 000	3 050 000	3 400 000	4 400 000	4 400 000
5	Zobowiązania do pokrycia w danym roku	1 093 791	995 325	1 056 894	853 000	1 268 000	1 643 700	1 650 000	1 950 000
5.1	Splata rat kredytów i pożyczek	1 070 000	980 000	1 050 000	800 000	1 150 000	1 500 000	1 500 000	1 800 000
5.2	Splata odsetek od kredytów i pożyczek	23 791	15 325	6 894	53 000	118 000	143 700	150 000	150 000
6	Wskaźnik 1 (art. 169 ustawy o finansach publicznych)	4%	4%	3%	2%	3%	3%	3%	4%
7	Wskaźnik 2 (art. 170 ustawy o finansach publicznych)	14%	10%	8%	10%	7%	8%	9%	10%
8	Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem	5%	1%	5%	18%	53%	47%	43%	33%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Porąbka

Spis rysunków

RYSUNEK 1	GMINA PORĄBKA.....	20
RYSUNEK 2	STRUKTURA POWIERZCHNI GMINY PORĄBKA.....	20
RYSUNEK 3	KASKADA SOŁY – ORIENTACJA.....	33
RYSUNEK 4	PARK KRAJOBRAZOWY BESKIDU MAŁEGO.....	48
RYSUNEK 5	OBSZAR DZIAŁANIA RZGW KRAKÓW.....	54
RYSUNEK 6	OBSZAR DZIAŁANIA ZARZĄDU ZLEWNI SOŁY I SKAWY NA TLE RZGW KRAKÓW.....	55
RYSUNEK 7	OBSZAR DZIAŁANIA ZARZĄDU ZLEWNI SOŁY I SKAWY.....	56
RYSUNEK 8	ANALIZA DEFICYTU LUB NADWYŻKI OPADÓW DLA MIESIĄCA MARCA 2009R.....	59
RYSUNEK 9	CHARAKTERYSTYKA OPADOWA DLA MARCA 2009R.....	60
RYSUNEK 10	WSKAŹNIK ZAGROŻENIA SUSZĄ GRUNTOWĄ W STYCZNIU 2009R.	61
RYSUNEK 11	RODZAJE INSTRUMENTÓW POLITYKI EKOLOGICZNEJ.....	83

Spis tabel

Tabela 1	<i>Wydatki na inwestycje z zakresu ochrony środowiska w latach 2006-2008</i>	18
Tabela 2	<i>Dane statystyczne – gęstość zaludnienia</i>	19
Tabela 3	<i>Stan ludności i ruch naturalny w latach 2005-2007</i>	21
Tabela 4	<i>Klasy stref i wymagane działania w zależności od poziomów stężeń zanieczyszczenia, uzyskanych w rocznej ocenie jakości powietrza, dla przypadków gdy określony jest margines tolerancji</i>	23
Tabela 5.	<i>Klasy stref i wymagane działania w zależności od poziomów stężeń zanieczyszczenia, uzyskanych w rocznej ocenie jakości powietrza, dla przypadków gdy margines tolerancji nie jest określony</i>	24
Tabela 6	<i>Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku powodowanego przez poszczególne grupy źródeł hałasu, (...) wyrażone wskaźnikami $L_{Aeq D}$ i $L_{Aeq N}$, które to wskaźniki mają zastosowanie do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska, w odniesieniu do jednej doby</i>	26
Tabela 7	<i>Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku powodowanego przez poszczególne grupy źródeł hałasu, z wyłączeniem hałasu</i>	27

	<i>powodowanego przez starty, lądowania i przeloty statków powietrznych oraz linie elektroenergetyczne, wyrażone wskaźnikami L_{DWN} i L_N, które to wskaźniki mają zastosowanie do prowadzenia długookresowej polityki w zakresie ochrony przed hałasem</i>	
Tabela 8	<i>Wyniki analizy wody uzdatnionej AQUA S.A.</i>	36
Tabela 9	<i>Skład odpadów komunalnych w Gminie Porąbka [%]</i>	41
Tabela 10	<i>Ilości poszczególnych składników morfologicznych w odpadach komunalnych do przerobu lub odzysku</i>	42
Tabela 11	<i>Użytkowanie terenów w Gminie Porąbka</i>	44
Tabela 12	<i>Zadania przypisane poszczególnym organom administracji</i>	51
Tabela 13	<i>Nakłady na realizację zadań krótkoterminowych</i>	99
Tabela 14	<i>Nakłady na realizację zadań krótkoterminowych w podziale na lata</i>	100
Tabela 15	<i>Ocena zdolności finansowej gminy Porąbka – przepływy pieniężne dla stanu docelowego</i>	103